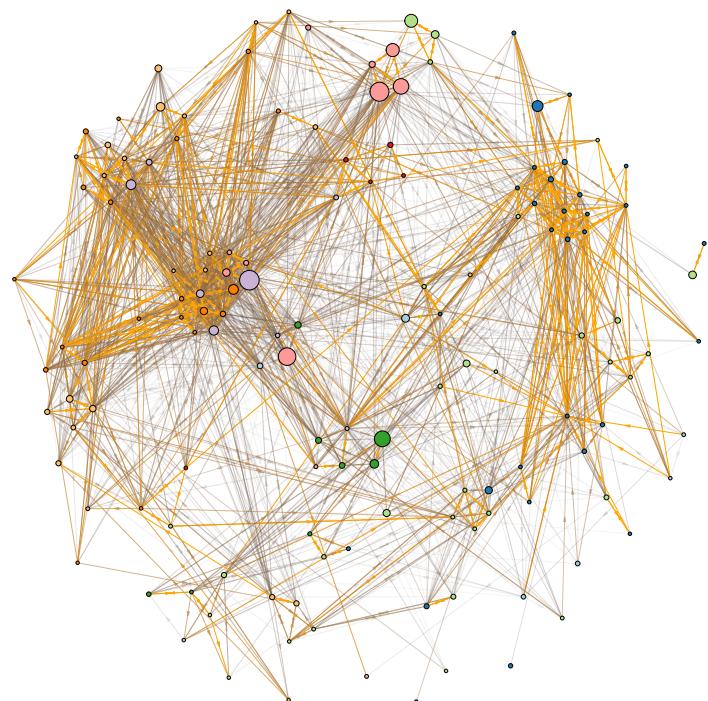

SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

En analyse af segmentering af arbejdsløses jobsøgning på det danske arbejdsmarked fra 1996 til 2009

SØREN NIELSEN-GRAVHOLT
SOCIOLOGISK INSTITUT, KØBENHAVNS UNIVERSITET

Speciale ved Sociologisk Institut, Københavns Universitet
Februar 2016

Forfatter:
Søren Nielsen-Gravholt

Vejleder:
Jens Arnholtz

Antal tegn inkl. fodnoter: 160.144
Antal tegn ekskl. fodnoter: 145.509

ABSTRACT

This thesis investigates whether *labour market segmentation* has a part to play in *job search* in Denmark. By applying a network analytic method developed by Toubøl, Larsen and Jensen (2013), the study questions the job search theory used by the *Committee of Unemployment Benefits* (Dagpengekommissionen), which was established in 2014 by the Social Democratic-led government.

The study uses *Statistics Denmark's* full population data from 1996 to 2009. The labour market segmentation of job search is investigated as job mobility between employment categories defined by the ISCO classification system. The study uses the network analytic method to map the employment categories in order to establish labour market segments.

First, the study investigates whether there is labour market segmentation in relation to job search by the unemployed on the Danish labour market. The study identifies 35 labour market segments in which 57.8 percent of all job mobility takes place. This means that there is in fact labour market segmentation in relation to job search by the unemployed on the Danish labour market.

Secondly, the study investigates whether job search by the unemployed is more flexible than job search by the employed. For the employed on the Danish labour market, the study identifies 40 labour market segments in which 77 percent of all job mobility takes place. The employed are thus more likely than the unemployed to get jobs in the same labour market segment. This means that the unemployed are more flexible in terms of job search on the labour market. This is true despite the fact that the Danish labour market had relatively low unemployment during the period of 1996 to 2009.

As results of the study show, the vast majority of job mobility takes place in very specific patterns. Thus, there are groups that are excluded from participation in certain segments. Moreover, there are big differences in these patterns depending on the segment to which one belongs. I argue, that the Danish labour market is largely to be characterized by informal and formal barriers of job search. These barriers differ de-

pending on which segment you belong to. The generalized version of job search theory used by *Committee of Unemployment Benefits*, will thus have a limited effect in its attempt to dominate *all* parts of the segmented Danish labour market. This is because the labour market segments have different degrees of mobility and are influenced by different types of rationales.

INDHOLD

1 INDLEDNING	9
1.1 PROBLEMFORMULERING	12
1.2 AFHANDLINGENS OPBYGNING	15
2 TEORI	17
2.1 JOBSØGNINGSTEORI	18
2.2 ARBEJDSMARKEDSSEGMENTERINGSTEORI	24
3 METODE	33
3.1 MONECA	34
3.2 RELATIV RISIKO SOM NETVÆRKSÅL	36
4 OPERATIONALISERING	39
4.1 OVERGANGE MELLEM ARBEJDSLØSHED OG BESKÆFTIGELSE	39
4.2 DATAMATERIALE	44
4.3 HYPOTESER OG VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER	52
5 RESULTATER	55
5.1 SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING	56
5.2 SAMMENLIGNING MED SEGMENTERINGEN AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING	68
6 DISKUSSION	77
6.1 DE DANSKE ARBEJDSMARKEDSSEGMENTER UDFORDRER JOBSØGNINGSTEORIEN	77
6.2 ER DANMARK PÅ VEJ MOD ET PREKÆRT ARBEJDSMARKED?	80
6.3 JOBSØGNINGSTEORIENS TEORIEFFEKT	82
7 KONKLUSION	87
8 REFERENCER	89

INDHOLD

Bilag A Variable og omkodning	95
A.1 SOCSTIL	95
A.2 SOCIO	96
A.3 DISCO	97
A.4 ANSXFREM	102
A.5 Arbejdsløses jobskefte: Kombination af SOCSTIL, SOCIO og DISCO . . .	102
A.6 Beskæftigedes jobskefte: Kombination af ANSXFREM og DISCO . . .	102
A.7 Variabeloversigt	103
Bilag B Bortfaldsanalyse	105
Bilag C Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 1-5	109
Bilag D Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 1-4	115
Bilag E Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillingskategorier	121
Bilag F Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillingskategorier	125
Bilag G Figuroversigt	128
Bilag H Tabeloversigt	130

1 INDLEDNING

*“(...) research in economics and research in sociology
proceed seperately, like ships in the night.”*

— Mark Granovetter, 1994, s. 139

Den tidligere SR-regering nedsatte i juni 2014 en kommission med henblik på at komme med anbefalinger til, hvordan det, mere end 100 år gamle dagpengesystem i Danmark, kan fremtidssikres (Dagpengekommissionen 2015). Behovet for at nedsætte en kommission havde baggrund i, at dagpengeperioden i 2010 blev forkortet fra fire til to år. Under den økonomiske krise fik ændringerne konsekvenser for en stor gruppe af arbejdsløse, som havde svært ved at komme i beskæftigelse. Det resulterede i en kraftig stigning i antallet af arbejdsløse, der opbrugte deres fulde dagpengeperiode. Dagpengekommissionens anbefalinger er baseret på en teori ved navn jobsøgningsteorien (Dagpengekommissionen 2015; Holmlund 2015). Denne teori ønsker jeg at nuancere og udfordre ved hjælp af en netværksanalytisk metode, som tager udgangspunkt i arbejdsmarkedssegmenteringsteorien. På den måde vil jeg i dette speciale altså diskutere jobsøgningsteorien og herigennem diskutere den aktuelle situation og Dagpengekommissionens udspil.

Dagpengesystemets funktion har hidtil været at skabe økonomisk sikkerhed for dem, der har valgt at tegne en forsikring mod ufrivilligt tab af arbejdsindkomst. Dagpengesystemet kan anses som det ene ben af tre i den særlige danske flexicurity-model, hvor arbejdstagerne har økonomisk sikkerhed i dagpengesystemet, mens arbejdsgivere har fleksibilitet til at hyre og fyre arbejdstagerne. Det giver mulighed for at justere andelen af arbejdskraften i forhold til efterspørgslen på markedet samtidig med, at den aktive beskæftigelsesindsats bidrager til at aktivere de arbejdsløse til at søge arbejde (T. Andersen m.fl. 2008, s. 4; Dagpengekommissionen 2015, s. 13; Strøby 2011, s. 722; Madsen 2006, s. 140).

1. INDLEDNING

Kommissionens resultater blev fremlagt i 2015, og dens samlede anbefalinger havde tre overordnede mål.

1. Den første anbefaling er, at dagpengesystemet moderniseres og opdateres, så det er mere simpelt, gennemskueligt og let at administrere, og derved bliver tilpasset til et mere fleksibelt og internationalt arbejdsmarked.
2. Den anden anbefaling er at skabe større tryghed for den enkelte forsikrede arbejdsløse.
3. Den tredje og sidste anbefaling er at øge fleksibiliteten, hvor trygheden sker ved, at den arbejdsløse understøttes i at tage alle typer af job, som udbydes på de sædvanlige danske løn- og ansættelsesvilkår.

Et centralt spørgsmål for min specialeafhandling knytter sig til den tredje anbefaling, og hvad det vil sige, at de arbejdsløse skal kunne tage ”alle typer af job”. For Dagpengekommissionen handler det om at tilskynde de arbejdsløse til at skifte arbejdsindhold, pendle over større afstande og tage korterevarende jobs – eventuelt til lavere løn end de havde håbet på (Dagpengekommissionen 2015, s. 20,54). Argumentet er, at ethvert job kan bringe arbejdsløse videre til en status af mere permanent beskæftigelse, og at disse jobs også bidrager til at udvikle og holde de arbejdsløses kompetencer ved lige, samt at de bliver mere afklaret med hensyn til spørgsmål om branche, løn og arbejdsindhold for et kommende og mere permanent job (ibid., s. 23).

Bag Dagpengekommissionens kommissorium ligger den grundlæggende opfattelse, at den forholdsvis høje dagpengeydelse kan reducere incitamentet til at komme i beskæftigelse (ibid., s. 48), men sådan har arbejdsløshedsproblemet ikke altid været opfattet.

Baggrund

Derfor vil jeg kort beskrive den historiske udvikling i den danske arbejdsløshedspolitik, inden jeg bevæger mig videre til problemformuleringen, da jeg mener, at det er særlig vigtigt at forstå Dagpengekommissionens anbefalinger ud fra et historisk perspektiv. Arbejdsløshed opstod som et socialt problem i 1800-tallet (Halvorsen 1999, s. 3; Jensen 2007, s. 15), og den første danske arbejdsløshedsforsikringslov blev vedtaget i 1907. Det skete på baggrund af en kommission, der anbefalede, at samfundet måtte træde ind over for arbejdsløshed, fordi arbejdsløshed ramte arbejdstagere, uden at de havde skyld heri (Pedersen 2007, s. 69). Frem til 1973 blev de arbejdsløses vilkår løbende styrket, men med oliekrisen skete der et skift i dansk arbejdsløshedspolitik, der blandt andet indebar løbende besparelser på arbejdsløses vilkår.

Knut Halvorsen skelner mellem de tre diskurser med fokus på ”elendighed”, ”beskæftigelse” og ”moral” (Halvorsen 1999, s. 13), som jeg vil bruge til at beskrive et paradigmeskift i dansk arbejdsløshedspolitik. Under Anker Jørgensen gennemføres blandt andet efterlønsordningen i 1977 som et af flere initiativer, til at vende udviklingen i den stigende arbejdsløshed (Pedersen 2007, s. 86). Efterlønsreformen resulterer i, at flere folk trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, så der ændres i udbuddet af arbejdskraft og gøres mere plads til de arbejdstagere, som stod uden tilknytning til arbejdsmarkedet. Denne form for arbejdsmarkedspolitik knytter sig til ”elendighedsdiskursen”, hvor retten til arbejde er i fokus, og lønarbejdet bliver en form for selvrealisering og en forudsætning for at være en god samfundsborger. Dermed står den arbejdsløse i kontrast til det gode liv, og dette medfører også, at flere arbejdsløse oplever et dårligere mentalt helbred samt mangel på social anerkendelse fra samfundet¹. Efterlønsreformen fik alt-så folk i slutningen af deres arbejdsliv til at trække sig tilbage før tid med henblik på at skabe flere ledige jobs, så de arbejdsløse, som tidligere havde problemer med at finde arbejde, havde muligheden for at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Da Poul Schlüter i 1982 overtager Statsministeriet, ligger arbejdsløshedsprocenten på lidt over 10 procent, og under Schlüter besluttes det, at indsatsen imod arbejdsløshed skal gå fra beskæftigelsesfremmende og arbejdsstyrkereducerende tiltag til incitamentsorienterede tiltag. Det betyder blandt andet, at dagpengesatsen fastfryses fra 1982 til 1986 som et af flere initiativer (*ibid.*, s. 88). Dette er et tidligt eksempel på et skift væk fra at se arbejdsløshed, som et markedsskabt onde for den enkelte arbejdstager, hvor samfundet derfor måtte træde til, fordi arbejdstageren selv var uden skyld i arbejdsløsheden. I stedet blev holdningen, at det var ens eget ansvar at holde sig uden for arbejdsløshed. Med andre ord betyder det, at man går fra fokus på retten til at have et arbejde til, at arbejde er en pligt for individet. ”Beskæftigelsesdiskursen” knytter sig netop til arbejdspligt, hvor lønarbejde er en grundlæggende værdiskabende aktivitet i samfundet, som skaber økonomisk vækst. Arbejdsløshed bliver derfor sløseri med ressourcer og skidt for de statslige finanser² (Halvorsen 1999, s. 13). Omkring 1987 er arbejdsløsheden faldet til under otte procent, men herefter stiger arbejdsløsheden igen til omkring 10 procent, da Schlüter går af i 1993.

¹ Utallige historier i medierne i dag knytter sig stadigvæk til denne diskurs med overskrifter som for eksempel: ”Knæk. Arbejdsløshed rammer hele familien” (Politiken, 19.04.2013), ”Arbejdsløse rammes af stress” (Politiken, 18.07.2010), ”Ekspert: Unge arbejdsløse risikerer ar mange år frem” (Berlingske Tidende, 26.11.2010) og ”Arbejdsløse frygter aldrig at finde job igen” (Politiken, 01.01.2011).

²I dag fylder denne diskurs også en del i finansnyhederne, som eksempelvis ”Arbejdsløse koster kas-sen” (Ekstra Bladet, 14.11.2008), ”Ledighed sender folk i sygesengen” (Jyllands-Posten, 18.03.2013) og ”Høj ledighed truer EUs økonomi” (Berlingske, 03.07.2014).

1. INDLEDNING

Da Poul Nyrup Rasmussen overtager statsministerposten øges vægten både på ret og pligt gennem en individuel aktiveringsstrategi kombineret med en statsfinansieret kickstart af den økonomiske vækst (Pedersen 2007, s. 92). Denne arbejdsmarkedspolitik anerkender altså, at der er noget arbejdsløshed, som ikke bare handler om incitamenter, men også handler om opkvalificering, hvor der bruges mange ressourcer på at give de arbejdsløse ekstra kompetencer, så de opkvalificeres og atter kan vende tilbage til arbejdsmarkedet. I denne periode falder arbejdsløsheden stødt.

Da Anders Fogh Rasmussens indtræder på posten, som statsminister i 2001, ligger arbejdsløsheden på seks procent. Under Fogh Rasmussen bliver det muligt at oprette tværfaglige a-kasser for at øge konkurrencen på området (ibid., s. 97). På trods af en kort stigning i 2003 falder arbejdsløshedsprocenten til under fire procent, mens Fogh Rasmussen sidder ved magten. I 2008 sker der dog ændringer på arbejdsmarkedet, da finanskrisen indtræffer, hvilket medfører, at arbejdsløsheden begynder at stige. Her kommer ”moraldiskursen” til at være fremtrædende. I moraldiskursen knytter lønarbejdet sig ligeledes til arbejdsplicht, hvor lønarbejdet er et nødvendigt onde, som tvinger det enkelte individ til at arbejde for at få samfundet til at fungere (Halvorsen 1999, s. 13). Arbejdsløshed er derfor et produkt af den enkeltes dovenskab og manglende arbejdsmotivation³.

Overordnet set, er der et mønster, hvor forskellige diskurser dominerer arbejdsløsheds politikken på forskellige tidspunkter, dog uden at nogle af diskurserne forsvinder. Jeg antager derfor, at man kan se, at arbejdsløshed langsomt bliver til et mere individuelt problem, end det tidligere har været. Dermed har det bevæget sig i retning af, at samfundet, ved hjælp af en blanding af ”pisk” og ”gulerod”, skal give arbejdsløse incitament til, at ”det skal kunne betale sig at arbejde”.

1.1 PROBLEMFORMULERING

Efter det foregående historiske rids af arbejdsløshedspolitikken vil jeg inden forelægelsen af selve problemformuleringen skitsere jobsøgningsteori, arbejdsmarkedsteori og den netværksanalytiske metode.

Siden 1970’erne er det jobsøgningsteorien, som i stigende grad er blevet den dominerende teori til at beskrive arbejdsløshed (Baily 1978; Diamond 1981; Feldstein 1974;

³Denne diskurs har fyldt meget i mediedebatten med overskrifter som ”Joachim B. til arbejdsløs: Du er for slap” (Politiken.dk, 19.04.2012), ”Dovne Robert på kontanthjælp i 11 år: Hellere kontanthjælp end et lortejob” (Ekstra Bladet, 11.09.2012) og ”Vi arbejdsløse bliver opfattet som dumme, dovne og dårlige mødre” (Politiken, 06.11.2014).

McCall 1970; Mortensen 1970; Mortensen 1986; Mortensen og Pissarides 1999). Jobsøgningsteoriens indtog markerer blandt økonomer et skift fra Keynesiansk økonomisk teori med fokus på efterspørgsel til en mere udbudsorienteret økonomitænkning, hvor det i højere grad er de arbejdsløse selv, som skal have kompetencer til at tage de jobs, som er på arbejdsmarkedet. Jobsøgningensteorien blev til i 1970'erne (McCall 1970; Mortensen 1970) som en forklaring på friktionsledighed. Den tog udgangspunkt i at portrættere arbejdsløses søgen efter arbejde med henblik på at finde det arbejde med den bedst mulige løn. Teorien bygger blandt andet på den grundlæggende antagelse, at friktionsledighed er forårsaget af, at de arbejdsløse ikke har fuldkommen information om arbejdsmarkedet. Derfor har den arbejdsløse brug for tid til at søge arbejde og finde de rette jobs i forhold til deres præferencer og færdigheder med henblik på at få den højeste løn som betaling for deres ydelse. Den optimale strategi for at finde et arbejde involverer en beslutning om at fastsætte en såkaldt "reservationsløn", hvilket svarer til de lønforhold, den arbejdsløse er villig til at tage et job under. Sandsynligheden for at komme i beskæftigelse er derfor betinget af sandsynligheden for at finde et arbejde med lønninger, som er lig med eller større end "reservationslønnen". En højere arbejdsløshedsydelse eller dagpengesats er ensbetydende med en højere "reservationsløn". Således bliver sandsynligheden for at finde et arbejde mindre, og den forventede varighed af arbejdsløshedsperioden bliver derfor længere, hvis dagpengesatsen er stigende.

En alternativ teori peger på, at friktionerne på arbejdsmarkedet også består i, at en arbejdstager er placeret i en position i forhold til det område, vedkommende har arbejdet inden for tidligere, og det har betydning for, hvor denne arbejdstager kan søge arbejde henne. Denne teori kaldes arbejdsmarkedssegmenteringsteorien (Boje 1986; Cain 1976; Daw og Hardie 2012; Doeringer og Piore 1971; Leontaridi 1998; Reich, Gordon og Edwards 1973; Stier og Grusky 1990; Toubøl, Larsen og Strøby 2013). Det sted, en arbejdstager på nuværende tidspunkt befinder sig, og der hvor vedkommende har befundet sig i tidligere, har ikke blot betydning for fastsættelsen af vedkommendes "reservationsløn", men det påvirker også, hvor vedkommende overhovedet har mulighed for at søge hen. Traditionen fra arbejdsmarkedssegmenteringsteorien knytter sig ikke direkte til arbejdsløse, men giver mulighed for at komme med en alternativ forståelse af arbejdsløshed med hensyn til, at det sted en arbejdsløs kommer fra har en særlig betydning for vedkommendes jobsøgningsretninger. Ved at anvende arbejdsmarkedssegmenteringsteorien ønsker jeg altså at udfordre og nuancere jobsøgningsteoriens antagelse om, at friktionerne på arbejdsmarkedet er forårsaget af, at de arbejdsløse ikke har fuldkommen information om arbejdsmarkedet, og derfor har brug for tid til at søge

1. INDLEDNING

arbejde.

Toubøl, Larsen og Strøby (2013) har udviklet en netværksanalytisk metode til at beskrive segmentering på det danske arbejdsmarked, som viser de faktiske barrierer for jobmobiliteten på det danske arbejdsmarked. De skriver sig ind i en forskningstradition om arbejdsmarkedssegmentering, som lægger sig op af Thomas P. Boje, der var den første til at beskrive, at det danske arbejdsmarked bestod af en række submarkeder (Boje 1986, s. 177). Segmenteringen på det danske arbejdsmarkedet forklarer han blandt andet med et højt institutionaliseringsniveau, fleksibilitet, en aktiv arbejdsmarkedspolitik og et relativt højt uddannelsesniveau i samfundet.

Jeg ønsker at anvende den netværksanalytiske metode til at identificere barriererne for arbejdsløses jobsøgning. Det vil jeg gøre med udgangspunkt i en persons skifte i arbejdsindhold, defineret ved ISCO-klassifikationssystemet (T. Andersen m.fl. 2008, s. 17) koblet til Danmarks Statistiks arbejdsmarkedsregistre. Ved at finde barrierer for arbejdsløses jobsøgning kan jeg vise, at de arbejdsløse er placeret i en position på arbejdsmarkedet i forhold til, hvilket område de har arbejdet inden for tidligere, og at det har betydning for, hvor de kan søge arbejde henne. Min problemformulering er derfor:

SPILLER ARBEJDSLØSES PLACERING PÅ DET DANSKE ARBEJDSPERIODEN EN ROLLE FOR DERES JOBSØGNING?

Som jeg forstår placering, er det dels de arbejdsløses faglige placering og dels, at de er arbejdsløse. Min problemformulering retter sig mod, at arbejdsløse er placeret et konkret sted på det danske arbejdsmarked, og at det har betydning for, hvor de søger job henne. Dette overordnede spørgsmål besvarer jeg med følgende underspørgsmål:

1. Kan den netværksanalytiske metode vise, at der er segmentering i forhold til jobskiftestrukturen blandt arbejdsløse på det danske arbejdsmarked?
2. Kan den netværksanalytiske metode vise, at arbejdsløse har mere varieret jobskifte på det danske arbejdsmarked end folk i beskæftigelse?

Ved brug af den netværksanalytiske metode og datamateriale fra Danmarks Statistiks arbejdsmarkedsregistre har jeg skabt et netværk af arbejdsstillingskategorier på det danske arbejdsmarked, som viser en segmentering af arbejdsløses jobskiftestruktur. Segmenteringen viser, at de arbejdsløses placering på det danske arbejdsmarked spiller en rolle for jobsøgning - både i forhold til deres faglige placering og i forhold til, at de arbejdsløse søger bredere end de beskæftigede. Denne netværksanalytiske strategi er ikke tidligere blevet brugt i forbindelse med jobsøgningsteorien, og dermed bidra-

ger resultaterne fra dette speciale med ny indsigt i arbejdsløses jobsøgning. Desuden viser jeg, at arbejdsløse har mere varieret jobskifte på det danske arbejdsmarked end folk i beskæftigelse. På den måde er mine resultater i dette speciale altså med til at udfordre og nuancere jobsøgningsteorien og herigennem diskutere den aktuelle situation og Dagpengekommisionens udspil. Dette gør jeg med udgangspunkt i, at Dagpengekommisionens rapport er et eksempel på, at forskning i økonomi og forskning i sociolog ikke taler sammen. Rapporten har valgt at afgrænse sig til økonomi og udelade sociologi og politologi (Dagpengekommisionen 2015, s. 4). Derfor mener jeg ligesom Granovetter (1994), at det er vigtigt, at forskning i økonomi og forskning i sociolog går i dialog med hinanden i stedet for være separate størrelser.

1.2 AFHANDLINGENS OPBYGNING

I næste kapitel redegør jeg for jobsøgningsteorien og diskuterer den op imod arbejdsmarkedssegmenteringsteorien. Tredje kapitel gennemgår den netværksanalytiske metode. Fjerde kapitel præsenterer operationalisering, datamateriale, hypoteser og viden-skabsteori. I det femte kapitel beskrives resultaterne for analysen. I det sjette kapitel diskuterer jeg mine resultater op i mod jobsøgningsteorien samt hvor det danske arbejdsmarked er på vej hen og hvilke konsekvenser reformer inspireret af jobsøgnings-teorien kan have for det danske arbejdsmarked. Det syvende kapitel er specialets konklusionen, som afrunder specialet med en kort redegørelse for afhandlingen og svaret på problemformuleringen.

2 TEORI

“Typically economists have seen unemployment compensation as having a negative effect on the labor market, with high benefits causing the unemployed to be less willing to accept jobs [...] But this is a dangerous oversimplification. [...] This takes a too limited view of the labor market.”

— Anthony B. Atkinson og John Micklewright,
1991, s. 1679-1680

I dette citat siger Atkinson og Micklewright, at jobsøgningsteorien oversimplificerer tingene, når teorien konkluderer, at høje arbejdsløshedsydelser giver lavere incitament til at tage arbejde. Dette er dog et hidsigt statement, men ikke desto mindre skriver teorien sig dog ind i et forholdsvis snævert økonomisk paradigme. Arbejdsmarkedssegmenteringsteorien byder på en række perspektiver, som kan være med til at give jobsøgningsteorien et mindre snævert syn på arbejdsmarkedet. Segmenteringsteorien er dog ikke decideret tiltænkt arbejdsløse, men snarere et ønske om at forklare arbejdsmarkedet som helhed.

Kapitlets første halvdel omhandler jobsøgningsteorien. Det indbefatter blandt andet den første rigtige jobsøgningsmodel - “den basale model” - samt “arbejdsløshedsforsikringsmodellen”. Kapitlets anden halvdel omhandler arbejdsmarkedssegmenteringsteorien. Her vil jeg pointere, at segmentering som sådan ikke er noget nyt i en sociologisk forstand, og jeg gennemgår teorien med udgangspunkt i dens storhedstid i 1970’erne og 1980’erne. Til sidst vil jeg fremlægge nogle af teoriens udfordringer, og hvordan jeg vha. Toubøl, Larsen og Strøbys netværksanalytiske metode kan imødekomme disse.

2.1 JOBSØGNINGSTEORI

Jobsøgningsteorien er en teori, som forklarer friktionsledighed som et resultat af arbejdstageres søgen efter arbejde. Fra en arbejdstagers perspektiv vil et acceptabelt job typisk være et job, der har en høj løn. Jobsøgningsteoriens fremkomst i 1970'erne markerer på den måde et skift blandt økonomer fra keynesiansk økonomisk teori¹ med fokus på efterspørgsel til en mere udbudsorienteret økonomitænkning, hvor det i højere grad er de arbejdsløse selv, som skal have kompetencer til at tage de jobs, der er². Men inden jeg går videre med at beskrive den første rigtige jobsøgningsmodel - "den basale model" - og "arbejdsløshedsforsikringsmodellen", vil jeg kort beskrive "compensating differentials", "trade-off'et mellem arbejde og fritid" og "human kapital", som er centrale for at forstå, hvilket oprindelse jobsøgningsteorien kommer af.

Compensating differentials, human kapital og trade-off'et mellem arbejde og fritid

Jobsøgningsteorien beskæftiger sig med de økonomiske incitamenter, der er på spil på udbudssiden blandt arbejdstagerne i forhold til, om det økonomisk kan betale sig at tage et specifikt job eller ej. Dette spørgsmål ligger i forlængelse af den klassiske økonomiske teori om "compensating differentials" og de neoklassiske teorier om "human kapital" og "trade-off'et mellem arbejde og fritid".

"Compensating differentials" stammer fra den klassiske økonomiske teori udviklet af Adam Smith. Hans teori antager, at lønniveauet gør det muligt at udligne udbud og efterspørgsel for et hvert form for job på et arbejdsmarked med perfekt konkurrence³. Dette fører Smith til at forklare, at lønforskelle opstår ved, at arbejdstagerne

¹ Keynes forklarede de økonomiske udsving med, at lønninger og priser ikke nødvendigvis tilpasser sig på kort sigt. På den måde ville økonomien være i en position, hvor efterspørgslen ikke var tilstrækkelig til at skabe en beskæftigelse svarende til fuld beskæftigelse (Mankiw og Taylor 2011, s. 707).

² Udeover friktionsledighed, som er fokus for jobsøgningsteorien og konjunkturledighed, som er fokus hos keynesiansk økonomisk teori, beskæftiges der i økonomien også ofte om strukturel ledighed. Strukturel ledighed opstår, fordi de reelle lønninger ikke tilpasser sig hurtigt nok til udsving i udbud og efterspørgsel til at sikre fuld beskæftigelse. Årsagerne hertil kan blandt andet forklares med, at de reelle lønninger kan være fastsat over markedsniveau, for eksempel gennem minimumslønninger, fagforeningsoverenskomster og effektivitetslønninger (ibid., s. 600).

³ Den klassiske økonomiske teori tager udgangspunkt i et perfekt arbejdsmarked med fuld beskæftigelse. Det skal forstås i sammenhæng med begreberne udbud, efterspørgsel og arbejdskraftens marginalprodukt. På arbejdsmarkedet er arbejdskraft, jord og kapital de inputs, som anvendes til produktion af varer og ydelser. "Efterspørgslen" på arbejdskraft bygger på antagelserne om, at virksomheder er konkurrencedygtige og profitmaksimerende (ibid., s. 383). Når den konkurrencedygtige virksomhed skal ansætte en person, skal der tages højde for antallet af ansattes påvirkning af produktionen af varer. Hvis "arbejdskraftens marginalprodukt" er profitabelt, kan det betale sig for virksomheden at ansætte en ny person. Når

kompenseres på baggrund af forskelle i deres evner samt i forhold til, hvor vanskelige arbejdsopgavernes er. På den måde giver arbejdsgiverne højere løn til de mere effektive arbejdstagere samt højere løn til jobs, som er særligt vanskelige at udføre. Teorien indeholder samtidig en antagelse om, at arbejdstagere altid kan finde et job, hvis de er rede til at acceptere løn og arbejdsvilkår svarende til deres færdigheder (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 246). Dette indebærer implicit, at arbejdsløshed er frivilligt, fordi arbejdsløshed bliver et fravalg af arbejde, hvis arbejdet ikke er tilstrækkeligt attraktivt⁴.

Helt centralt er den neoklassiske arbejdsmarksøkonomi opdelt i to bærende søger, hvor den ene er den marginale produktivitetsteori, som er baseret på arbejdsgivernes profitmaksimerende adfærd. Den anden søger er udbudsteori, som er baseret på nyttemaksimering af arbejdskraft (Cain 1976, s. 1216). I udbudsteorien foregår der blandt individer et “trade-off mellem arbejde og fritid”. Teoriens antagelse er, at individet kun har arbejde, fordi det har valgt at påtage sig et. Individet har begrænset tid, og det står derfor altid over for et “trade-off mellem arbejde og fritid”⁵. Det betyder, at når en handling vælges frem for andre mulige handlinger, er der omkostninger herved (Mankiw og Taylor 2011, s. 389). Hvis man eksempelvis vælger at holde en times fri frem for at arbejde i den samme time til en timeløn på 100 kroner, så er omkostningerne lig 100 kroner⁶.

Gary Beckers “human kapital” ligger i forlængelse af teorien “compensating differentials”. Teorien foreslår, at arbejdstagere står over for trade-offs, når de vælger et arbejde. Det betyder, at de afvejer løn over for bekvemmeligheder, herunder arbejdsbetingelser, jobkvalifikationer, stabilitet, prestige og vanskeligheden for succes. (Daw og Hardie 2012, s. 1180). Gary Becker forstår “human kapital” som uddannelse, certificeret med et diplom, hvilket ofte ses som en nødvendighed for at få et velbetalt arbejde (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 60). Teorien antager, at individet vælger at tage en uddannelse som en investering i forventning om, at det vil bidrage til at øge ved-

arbejdstagere er ansat til at arbejde til en løn i equilibrium - det vil sige perfekt balance mellem “udbud” og “efterspørgsel” - samtidig med, at lønnen er lig med værdien af arbejdskraftens marginalprodukt”, så vil der være fuld beskæftigelse (ibid., s. 384).

⁴Smith mente, at teorien om “compensating differentials” var ufuldstændig, da den udelader mange karakteristika ved arbejdsmarkedet, heriblandt tilstedeværelsen af arbejdsgiverforeninger og arbejdstagervereforeninger samt tilstedeværelsen af asymmetrisk information og omkostninger ved arbejdskraftsmibilitet. Ikke desto mindre har denne teori præget efterfølgende teoretisk tænkning om lønfastsættelse og arbejdsmarkedet, og den er fortsat en vigtig referenceramme i dag (Cahuc og Zylberberg 2004, s. xxv).

⁵Implicit er dette også et “trade-off” mellem at forbruge goder og forbruge fritid (ibid., s. 5).

⁶Trade-off’et mellem arbejde og fritid er senere hen blevet mere kompleks. Eksempelvis er den tid man ikke arbejder ikke nødvendigvis blot fritid, fordi denne tid kan bruges på produktion i husholdningen, som jo også er et supplement for ens lønindtægter (ibid., s. 14).

kommandes produktivitet og derved øge vedkommendes fremtidige indkomst⁷ (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 69). I den forstand bliver de arbejdsløse til dem, hvis formåen, færdigheder og produktionskapacitet er utilstrækkelig til at udgøre en værdi for arbejdsgivere på de gældende markedsvilkår (Doeringer og Piore 1971, s. 70).

Den basale model

Jobsøgningsteorien opstår historisk i forlængelse af udbudsorienterede økonomiske traditioner med fokus på lønninger og nyttemaksimering såsom den klassiske økonomiske teori om “compensating differentials” og de neoklassiske teorier om “human kapital” og “trade-off’et mellem arbejde og fritid”. Den første jobsøgningsteori - “den basale model”⁸ - blev udviklet i 1970’erne af Mortensen og McCall. Modellen forklarer, hvorfor friktionsledighed forekommer på arbejdsmarkedet, og den bryder hermed med to væsentlige neoklassiske perspektiver. Det første perspektiv er, at der er fuld beskæftigelse, når arbejdsmarkedet er i “equilibrium”. Her vil en fyret arbejdstagere automatisk finde et nyt job til markedsløn, fordi alle arbejdstagere kan varetage alle jobs. Det andet perspektiv er, at arbejdstagere har “fuldkommen information” om arbejdsmarkedet, og derfor ikke har brug for tid til at søge arbejde. “Den basale model” tager udgangspunkt i jobsøgning som en proces, hvor arbejdstagere uden “fuldkommen information” har brug for tid til at finde de rette jobs i forhold til deres præferencer og færdigheder med henblik på at få den højeste løn som betaling for deres ydelse (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 108).

Såvel jobsøgningsteorien som andre økonomiske modeller orienterer sig mod at sikre en effektiv økonomi og et effektivt fungerende arbejdsmarked. Disse modeltyper, som økonomerne benytter sig af, svarer til “covering law-modellen”⁹, hvor et foreliggende faktum forklares ud fra andre udsagn, herunder minimum en almen lov, som det pågældende faktum derfor er underordnet. Det vil sige, at for at forklare et faktum, bygger økonomerne oftest deres modeller på en eller flere antagelser.

“Den basale model” sigter mod at beskrive adfærden for de arbejdsløse¹⁰, som vier al deres indsats i at søge efter arbejde, når betingelserne for at jobsøgningen ikke vari-

⁷Derfor skelner Becker mellem “specifik” og “generel træning”. “Specifik kapital” relaterer sig mod træning som øger produktiviteten i et specifikt job, mens “generel træning” relaterer sig mod træning, som øger produktionen i alle jobtyper (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 70).

⁸Den går også under navnet “den partielle model”.

⁹Carl Hempel udviklede “covering law-modellen” for at forstå naturvidenskabelige forklaringer (Hedström 2005, s. 15).

¹⁰“Den basale model” er senerehen også udvidet on-the-job search, hvilket vil sige en model for at søge job, når man allerede er ansat (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 120-121; Mortensen og Pissarides 1999, s. 2613).

erer over tid. Modellen befinner sig i et stationært miljø¹¹ (ibid., s. 110). Den primære hypotese i ”den basale model” er, at den arbejdsløse ikke ved, hvad lønnen er for det enkelte job. Det betyder, at når man kigger efter arbejde, giver det samtidigt muligheden for at skaffe sig indkomst. Ifølge ”den basale model” er den optimale søgerestrategi for den arbejdsløse at vælge en ”reservationsløn”, som repræsenterer den laveste løn, som den arbejdsløse er villig til at acceptere:

“The amount of search or the period of unemployment depends on the wage rate that the individual thinks his services can command in the labor market and on the opportunity cost of the searching activity. If an individual believes that his skills or services are highly valued, he will reject job offers that fall short of his expectations and remain unemployed. On the other hand, if the cost of information is large, the individual will tend to limit his searching activities.”

(McCall 1970, s. 114).

Det vil sige, at en arbejdsgiver tilbyder den arbejdsløse en løn, som er konstant i perioden for det pågældende job. Hvis lønnen er større end ”reservationslønnen” accepteres jobtilbuddet, hvis det derimod er mindre end ”reservationslønnen” afvises jobtilbuddet, og den arbejdsløse vil fortsætte sin jobsøgning (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 111). Valget af ”reservationsløn” kan overordnet betragtes som en bestræbelse på at maksimere egennytte. Det vil sige, at fordelene man kan opnå ved at acceptere et job lige nu opvejes med fordelene i form af bedre job på længere sigt. Et bedre job på længere sigt kan både give en bedre løn, men kan også medføre indkomsttab, mens søgeringen foregår (Atkinson og Micklewright 1991, s. 1698).

Den valgte ”reservationsløn” er afhængig af alle de forskellige parametre, som udgør det økonomiske miljø, herunder i særdeleshed arbejdsløshedsforsikringens størrelse (Mortensen 1977, s. 505) og antallet af jobtilbud, men også personkarakteristika som for eksempel alder, uddannelse samt den indsats, som den arbejdsløse lægger i sin jobsøgning. Samtidig er der også økonomiske omkostninger ved at søge arbejde, hvilket er de omkostninger, som der er ved jobsøgningsaktiviteten. Dette er værdien af den tid, som bruges på jobsøgning, som i stedet kunne bruges på andre aktiviteter. Der er også økonomiske gevinster ved at søge arbejde, herunder arbejdsløshedsforsikring og

¹¹Et problem ved at være placeret i et stationært miljø er, at ”den basale model” ikke tager højde for, at jo længere arbejdsløshedsperioden varer desto mere økonomisk presset bliver den arbejdsløse, samt jobtilbudene bliver færre, og der er stigende risiko for at ryge ud af dagpengesystemet (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 124). Ifølge Halvorsen er et væsentligt problem med jobsøgningsteorien, at arbejdsløse næsten altid vil tage imod det første tilbud, som de modtager. Det betyder, at variationer i arbejdsløshedslængden primært opstår ud fra sandsynligheden for at modtage et jobtilbud (Halvorsen 1999, s. 28).

2. TEORI

forbruget af fritid (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 112). Dette giver alt sammen mulighed for at udregne afgangsraten fra arbejdsløshed og den gennemsnitlige længde på en arbejdsløshedsperiode (ibid., s. 113). Jo højere ”reservationslønnen” er sat til, desto mere reduceres afgangsraten:

“An increase in the reservation wage reduces the escape rate because the probability that a random offer will be acceptable declines with every increase in the minimum acceptable wage.” (Mortensen 1977, s. 511).

Mortensen beskriver yderligere, at jo højere ”reservationslønnen” er, desto længere vil den gennemsnitlige arbejdsløshedsperiode være¹² (Mortensen 1970, s. 848; Mortensen 1986, s. 866; Mortensen og Pissarides 1999, s. 204). Det hænger sammen med, at en højere ”reservationsløn” gør den arbejdsløse mere kræsen i forhold til den løn, som vedkommende håber at kunne få.

Resultaterne som opnås ved ”den basale model” er talrige og rimelig præcise, men til gengæld forankrede i for simple hypoteser til at kunne beskrive virkelighedens job-søgningsproces (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 118). Derfor vil jeg fortsætte med at beskrive ”arbejdsløshedsforsikringsmodellen”, som er mere avanceret end ”den basale model”.

Arbejdsløshedsforsikring

Den vigtigste begrundelse for arbejdsløshedsforsikring er at sikre den enkelte arbejdstager mod indkomstbortfald i tilfælde af arbejdsløshed (T. M. Andersen, Svarer og Vejli 2015, s. 9). Men fra 1970’erne og fremefter knyttes der en sammenhæng mellem en høj ”reservationsløn” og en høj arbejdsløshedsydelse. Det betyder, at de arbejdsløse, som får en høj arbejdsløshedsydelse, vil være mere krævende i forhold til den løn de vil kunne få i et potentielle jobs (Feldstein 1974, s. 231).

”Arbejdsløshedsforsikringsmodellen” blev udviklet i slutningen af 1970’erne af blandt andet Baily (1978) med henblik på at definere egenskaberne ved en optimal arbejds-

¹²Selvom Mortensen skriver, at talrige studier underbygger denne teori er han opmærksom på, at resultaterne ikke er entydige: *“Generally speaking, the evidence obtained from many data sources supports the hypothesis that unemployment durations are affected as expected although the evidence on the effects on post unemployment wage is less clear. There are numerous criticisms that can and have been made of the methodological approach taken (...). Since actual observations on worker reservation wages are not typically available, the method does not permit a test of the mechanism of causality suggested by the wage search model. Duration observations drawn from any finite period of observation will include many incomplete spells. Observations on the eventual wage are not available for workers who do not complete their spells within the observation period. OLS estimates are biased when these spells are excluded, which was typically done. Finally the expected length of the spell and the expected post spell wage are jointly determined endogenous variables for each individual.”* (Mortensen 1986, s. 866).

løshedsforsikring. Modellen kaldes også for “principal-agent modellen”, fordi den omhandler kontrakter mellem principal og agent. “Principalen” og “agenten” er to aktører, som i dette tilfælde er hhv. A-kassen og den arbejdsløse¹³. En arbejdstager er medlem af A-kassen, hvilket betyder, at de har en kontrakt, som gør, at arbejdstageren modtager dagpenge, hvis vedkommende skulle risikere at blive arbejdsløs. Til gengæld skal den arbejdsløse søge arbejde for at kunne få sine dagpenge udbetalt. Kontrakt betyder, at arbejdstageren kan tage flere risici, fordi A-kassen bærer den økonomiske byrde af disse risici.

Adfærdens hos henholdsvis “principalen” og “agenten” er afhængig af, om jobsøgningsindsatsen er “kontrollerbar” eller ej. Dette betyder, at der ligge et krav til en bevisførelse på om, “agenten” har foretaget en indsats for at søger job eller ej (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 134). Når jobsøgningsindsatsen er “kontrollerbar”, kan A-kassen gøre udbetalingen af dagpenge afhængig af denne indsats. Det betyder, at den optimale kontrakt mellem A-kasse og arbejdsløs giver den arbejdsløse fuld kompensation for tabt arbejdsløn for at søger arbejde, når “agenten” er arbejdsløs (ibid., s. 138).

Når indsatsen ikke er “kontrollerbar” kan der være mulighed for, at den arbejdsløse modtager dagpenge uden at gøre en indsats for at søger arbejde. Dette kaldes for “moral hazard”-problemet (Baily 1978, s. 380), fordi det derfor er nødvendigt for “principalen”, at den optimale kontakt ikke giver fuld kompensationsgrad for arbejdsløshed, så den arbejdsløse har større incitament for at søger arbejde. Baily definerer derfor det optimale arbejdsløshedsforsikringssystem som en afvejning mellem jobsøgningsincitament og arbejdsløshedsforsikringen (ibid., s. 379).

De fleste arbejdsløshedsydelser i den vestlige verden giver langt fra fuld kompensation for tabt arbejdsløn (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 405). Ifølge Atkinson bygger politiske valg om at sænke ydelsesniveauerne for arbejdsløse på en oversimplificering af arbejdsmarkedet, når jobsøgningsteoretikere anskuer arbejdsløshedsydelser som et onde, der har en negativ effekt på arbejdsmarkedet, der gør, at arbejdsløse er mindre villige til at tage et arbejde (Atkinson og Micklewright 1991, s. 1680). Atkinson kritiserer jobsøgningsteorien for at antage, at arbejdsløsheds effekt kan reduceres til beløbet på arbejdsløshedsydelsen uden at forholde sig til de institutionelle forhold i arbejdsløshedssystemet¹⁴ (ibid., s. 1688). Teorien er altså ikke god nok til at forklare

¹³I arbejdsmarkedsøkonomien er “principalen” arbejdsgiveren, og “agenten” er arbejdstageren (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 309).

¹⁴I OECD-lande kan betingelserne for modtagelse af arbejdsløshedsydelser eksempelvis være, at personen ikke må være frivillig arbejdsløs. Den arbejdsløse skal være jobsøgende og ydelserne vil kunne blive udbetalt ved denne aktivitet, samt at ydelserne kun vil være tilgængelige i en bestemt periode (Atkinson og Micklewright 1991, s. 1689).

2. TEORI

re institutionelle forhold som for eksempel kommunikation med jobcentret, A-kassen og deres påvirkning på den arbejdsløse. Uanset om, der tages højde for, hvor længe ydelser kan modtages, differentiering af arbejdsløshedsydelser og sociale ydelser samt differentieringen fra dem, som ikke er berettiget til arbejdsløshedsydelser (Atkinson og Micklewright 1991, s. 1692; Halvorsen 1999, s. 33; Cahuc og Zylberberg 2004, s. 114).

Den negative økonomiske effekt af arbejdsløshedsydelsens størrelse er altså højere ”reservationsløn” og lavere søgeaktivitet. Overgangen til beskæftigelse handler dog også om et match mellem arbejdsgiver og arbejdstager i det rette job. Dette perspektiv åbner op for, at et job ikke bare er et job. Dette er vigtigt for min analyse, hvilket også fremgår af resultaterne i kapitel 5 og i diskussionen i kapitel 6.

Opsumming

Jobsøgningsteoriens forklaring af friktionsledighed baserer sig på to grundlæggende antagelser. Den første er, at en fyret arbejdstager ikke automatisk vil finde et nyt job til markedsłøn. Den anden er, at arbejdstagere har brug for tid til at søge og finde det rette arbejde i forhold til deres præferencer og færdigheder med henblik på at få den højeste løn som betaling for sin ydelse. Min antagelse er, at teorien kan undervurdere den rolle, som de arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet spiller for deres jobsøgning.

Arbejdsmarkssegmenteringsteorien vil jeg anvende til at nuancere og udfordre jobsøgningsteoriens primære fokus på ”reservationsløn” som mål for jobsøgning ved at se på, hvilken rolle segmentering har spillet i arbejdsmarkedsteori. Dernæst vil jeg undersøge, hvordan jeg kan anvende denne indsigt til at se på om, de arbejdsløses placering på det danske arbejdsmarked spiller en rolle for deres jobsøgning.

2.2 ARBEJDSPARKEDSSEGMENTERINGSTEORI

Jobsøgningsteorien ønsker jeg at nuancere og udfordre ved hjælp af en netværksanalytisk metode, som tager udgangspunkt i arbejdsmarkssegmenteringsteorien. Arbejdsmarkssegmenteringsteorien opstår i 1960’erne og 1970’erne som et alternativ til klassiske og neoklassiske økonomiske teorier såsom ”compensating differentials” og ”human kapital” (Cain 1976, s. 1216; Doeringer og Piore 1971, s. 69; Reich, Gordan og Edwards 1973, s. 359). Arbejdsmarkssegmenteringsteorien forklarer lønningerne på arbejdsmarkedet med en stigende opdeling af arbejdsstyrken i segmenter med forskellige rationaler, hvor for eksempel de dårlige lønninger klynger sig sammen med de

dårlige arbejdsforhold¹⁵ (Reich, Gordan og Edwards 1973, s. 359).

Jeg vil i dette afsnit redegøre for arbejdsmarkedssegmenteringsteorien med henblik på, at jobsøgning også handler om at finde arbejde som passer overens med den arbejdsløses præferencer og færdigheder, og at dette er et mål i sig selv og ikke et midlertidigt til at få ”den højeste løn” som betaling for sin ydelse. På den måde spiller den arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet en rolle for, hvor den arbejdsløse ønsker samt har mulighed for at søge sig et job. Afsnittet indeholder en skitsering af segmenteringsteoriens kritik af den klassiske og neoklassiske økonomisk teori, en beskrivelse af arbejdsmarkedssegmentering, en fremlæggelse af udfordringen ved den teoridrevne tilgang og styrken ved den netværksanalytisk metode.

Afsnittet starter altså som en litteraturgennemgang af arbejdsmarkedssegmenteringsfeltet, som jeg anser værende en nødvendighed for at vise, hvad den netværksanalytiske metode bygger på.

Arbejdsmarkedssegmenteringsteoriens kritik

Arbejdsmarkedssegmenteringsteorien er ikke en særlig homogen teori, da der er næsten lige så mange versioner af arbejdsmarkedssegmentering, som der er forfattere¹⁶. Dermed er det ikke sagt, at det dumper dens anvendelse. Kernen i segmenteringsteoriens kritik af den neoklassiske arbejdsmarkedsteori er således, at det kan opsummeres til:

“The core of this criticism is first that neoclassical labour-market theories in their analogies to the commodity market do not take into account the heterogeneous character of the labour market and the lack of homogeneity in the labour force. Secondly the theories do not take into account that the behaviour of individuals on the labour market is not governed by economic utility maximization, but, on the contrary, determined by social relations and institutions of which the individual is an integral part.” (Boje 1986, s. 171).

Segmenteringsteoriens kernekritik er i første omgang, at neoklassiske arbejdsmarkedsteorier ikke tager tilstrækkeligt hensyn til arbejdsmarkedets og arbejdsstyrkens mang-

¹⁵Dette står i modsætning til ”compensating differentials”, hvor jobs med dårlige arbejdsforhold giver en højere løn end jobs med bedre arbejdsforhold, da arbejdstagere derfor ikke vil tage de dårlige jobs (Daw og Hardie 2012, s. 1180).

¹⁶Blandt de mange teorier findes den radikale segmenteringsteori, det todelt arbejdsmarked opdelt i et primært og sekundært arbejdsmarked, det tredelede arbejdsmarked opdelt i kerne, periferi og det uregelmæssige, det stratificeret arbejdsmarked, det hierarkiske arbejdsmarkedet og jobkonkurrenceteorien (Cain 1976, s. 1215).

2. TEORI

lende homogenitet. Teorien trækker på ”gamle” tanker fra økonomien og sociologien. John Stuart Mill kritiserede allerede Adam Smiths teori om ”compensating differentials”, og han foreslog i stedet for sin egen teori om ”ikke-konkurrerende grupper” på arbejdsmarkedet (Cain 1976, s. 1224). Senere hen har marxisme og institutionalisme været to vigtige inspirationskilder til økonomisk tækning alternativ til den neoklassiske økonomiske teori. Marxisme understreger betydningen af relationsdominans, behovet for at ændre de eksisterende institutioner og historiens relevans. Den institutionalistiske tilgang udviklet af Thorstein Veblen, John Commons, og Wesley Mitchell, fremhæver kollektiv handling, arbejdsvilkår, juridiske begrænsninger, og generelt alle sociale fænomener såsom sædvaner og overbevisninger. Alle parametre som kan have indflydelse på lønforhold. Tilgangen favoriserer et tværfagligt perspektiv, der samler begreber fra sociologi, økonomi og social psykologi i en samlet tilgang til at forstå feltet (Cahuc og Zylberberg 2004, s. xxvii).

Sociologer har siden disciplinens barndom været optaget af klasser (Marx 1968; Weber 1978). Inden for den weberianske tradition er mobilitet den altoverskyggende faktor for sociale klasser, fordi de sociale klasse udgør hindringer for den sociale mobilitet:

“A »social class« makes up the totality of those class situations within which individual and generational mobility is easy and typical.” (Weber 1978, s. 302).

I klasseanalysen er begreberne ”intra- og intergenerationelt social mobilitet” et kerneområde, fordi det afspejler, at medlemmer af samfundet ikke så let kan forlade deres klasseprioriter. De personer, som deler den samme klasseprioritet, har tendens til at handle på en lignende måde, fordi deres liv er betinget af de samme strukturer (Giddens 1973, s. 48). Ifølge Giddens er det en empiriske og teoretisk nødvendighed at beskrive den sociale mobilitets klassekoderede strukturer for at undersøge struktureringen af den sociale mobilitet:

“[...] the existence of distinct class ‘boundaries’ [...] cannot be “[...] settled in abstracto.”, because the class structuration of various societies “[...] differs significantly according to variations in economic and political development” (ibid., s. 110)

Mike Savage m.fl. hævder ligesom Giddens, at der er et behov for deskriptive og eksplorative metoder i den stigende erkendelse af, at der ikke er en enkelt klassestruktur, som passer til alle samfund. Derfor er det nødvendigt at anerkende reelle forskelle

mellemland med hensyn til kvalifikationsniveauer, job autonomi, karrieremuligheder, organisering af produktionen (Savage m.fl. 2013, s. 223) samt den sociale stratifikations multidimensionalitet. I forlængelse af Toubøl, Larsen og Strøby betyder multidimensionalitet, at de mobilitetsbarrierer, som skaber den sociale mobilitetsstruktur, indeholder en række forskellige processer og mekanismer, som kan være relateret til den landespecifikke organisering af produktionen, som der peges på i arbejdsmarkedssegmenteringsteorien (Toubøl, Larsen og Strøby 2013)

Et andet element i segmenteringsteoriens kritik er, at de neoklassiske arbejdsmarkedsteorier ikke tager tilstrækkeligt højde for, at adfærd på arbejdsmarkedet ikke blot er omfattet af den økonomiske nytteværdimaksimering, men tværtimod bestemt af sociale relationer og institutioner, som den enkelte arbejdstager er en integreret del af. Denne kritik er i sin grundsubstans egentlig en sociologisk kritik af økonomien:

“Actors do not behave or decide as atoms outside a social context, nor do they adhere slavishly to a script written for them by the particular intersection of social categories that they happen to occupy. Their attempts at purposive action are instead embedded in concrete, ongoing systems of social relations.” (Granovetter 1985, s. 487).

Inden for sociologiske og psykologiske arbejdsløshedsstudier har man beskæftiget sig med sociale relationer og institutioners betydning foradfærd på arbejdsmarkedet (for eksempel Jahoda, Lazarsfeld og Zeisel 1971; Jahoda 1981; Ezzy 1993; Halvorsen 1999; Fryer 1998). For eksempel beskriver Jahoda i hendes deprivationsteori en skellen mellem arbejdets “manifeste funktion”, som består i at opfylde et økonomisk behov for indtægt, og arbejdets “latente funktion”, som består i at opfylde en række psykologiske behov:

“First, employment imposes a time structure on the waking day; second, employment implies regularly shared experiences and contacts with people outside the nuclear family; third, employment links individuals to goals and purposes that transcend their own; fourth, employment defines aspects of personal status and identity; and finally, employment enforces activity.” (Jahoda 1981, s. 188).

Som Jahoda-citatet illustrerer ligger den sociologiske arbejdsløshedsforskning i højere grad end jobsøgningsteorien vægt på ikke-økonomiske motiver for at arbejde såsom struktur i hverdagen, social kontakt, status, identitet og ikke mindst anerkendelse. Jobsøgningsteorien er dog måske på vej til at være mere opmærksom på sociale relationer og institutioners betydning for jobsøgning. Det kan man i hvert fald komme til at tro,

hvis man læser den endelige rapport fra Dagpengekommissionen, som skriver: “*mennesker langt fra altid gør det, der er fornuftigt, rationelt og giver dem størst nytte på længere sigt*” (Dagpengekommissionen 2015, s. 19)¹⁷. Om jobsøgningsteorien er på vej til i højere grad at involvere ikke-økonomiske motiver i deres modeller, kan jeg kun gisne om. Min interesse ligger dog først og fremmest i arbejdsmarkedssegmenteringsteorien kernekritik med fokus på arbejdsmarkedets og arbejdsstyrkens manglende homogenitet. Dette spørgsmål vi jeg nu fortsætte med at forfølge.

Arbejdsmarkedssegmenter

“Dual labor markets” er en arbejdsmarkedssegmenteringsteori udviklet af Piore, Doeringer og Bluestone, som forklarer lønforskelle med videre som et resultat af tvedeling af arbejdsmarkedet frem for forskelle i færdigheder (human kapital). Jeg vil kort beskrive “Dual labor markets” teorien for dernæst at beskrive, hvordan Boje har undersøgt segmentering på det danske arbejdsmarked.

Med “dual labor markets” opdeler Piore, Doeringer og Bluestone arbejdsmarkedet i et primært og sekundært marked. I praksis betyder dette, at førstnævnte indeholder alle de “gode” jobs og sidstnævnte indeholder alle de “dårlige” jobs. Det primære marked indeholder de foretrukne jobs, som er mere stabile og har tilknyttet en højere indkomst, stor jobsikkerhed, forfremmelsesmulighed og gode arbejdsforhold. Det sekundære marked består af lavtlønnede og ustabile jobs, hvor der er høj risici for afskedigelser (Doeringer og Piore 1971, s. 70).

I 1980’erne foretog Boje en stor analyse af danske arbejdsmarkedssegmenter. Resultatet var, at det høje institutionaliseringsniveau, fleksibiliteten, den aktive arbejdsmarkedspolitik og det relativt lige og høje uddannelsesniveau gør Danmark til et særligt arbejdsmarkedstilfælde med en række submarkeder frem for få store segmenter, som den gængse arbejdsmarkedssegmenteringsteori forudsætter (Boje 1986, s. 177).

¹⁷Nogle centrale pointer fra Dagpengekommissionens rapport er: “Det er forskningsmæssigt veldokumenteret, at mennesker langt fra altid gør det, der er fornuftigt, rationelt og giver dem størst nytte på længere sigt. Vi er kort sagt ikke altid rationelle. Vi træffer ofte beslutninger, der ikke er gennemtænkte, men derimod bygger på mavefornemmelser, intuition eller sociale normer. [...] Det første er, at mennesket har forskellige kort- og langsigtede præferencer. Det giver udslag i, at vi udskyder handlinger, der skal foretages på bekostning af fx fritid. [...] Det andet fund er svag selvkontrol. Det betyder, at vi vælger at udskyde det vanskelige eller ubehagelige. [...] Et tredje fund er tabsaversion. Fænomenet kendes umiddelbart også fra den klassiske økonomiske disciplin og dækker over, at omkostningen ved at tage 100 kr. føles større end den tilsvarende gevinst ved at opnå en gevinst på 100 kr. [...] Endelig har vi en tendens til at overvurdere os selv. Vi tror, at vi performer bedre, end vi faktisk gør på jobbet, og vi undervurderer risikoen for at blive fyret.” (Dagpengekommissionen 2015, s. 19).

Ifølge Boje betyder arbejdsmarkedssegmentering, at arbejdsmarkedet består af et antal submarkeder, hvilket er ensbetydende med, at arbejdsmarkedet ikke er en homogen enhed, men at det er karakteriseret i et antal mere eller mindre isolerede submarkeder (ibid., s. 173). Med andre ord er det danske arbejdsmarkedet langt mere differentieret og fragmenteret end “dual labor markets” teoriens forsøg på at skabe to segmenter i dets analyse af virkeligheden.

I stedet opstiller Boje tre kriterier for arbejdsmarkedssegmentering. Det første kriterium er, at arbejdsmarkedet består af et antal strukturelt afgrænsede submarkeder med kun lidt jobmobilitet mellem de enkelte submarkeder. Det andet kriterium er, at de sociale processer er forskellige alt efter hvilket submarked, der er tale om. Med sociale processer skal forstås arbejdsgiver-arbejdstager-forhold, som har indflydelse på tildelingen af arbejdskraft inden for og mellem de forskellige submarkeder. Det tredje kriterium er, at de sociale processer på arbejdsmarkedet medfører differentiering mellem ellers sammenlignelige grupper af arbejdstagere. Disse sociale processer skaber ulighed på arbejdsmarkedet (ibid., s. 174).

Bojes hypotese er, at hvis der er ingen eller begrænset mobilitet mellem industri-sektorer og/eller beskæftigelsesgrupper, så er der grund til at antage, at de hører til forskellige segmenter. Ifølge Boje er der på det danske arbejdsmarked et klart afgrænsset submarked i den offentlige sektor. Omkring 80 procent af jobskifte blandt “white-collar” arbejdstagere i den offentlige sektor foregår internt i den offentlige sektor. De fleste af jobskifte i den offentlige sektorer er koncentreret omkring ufaglært arbejdskraft. Inden for den offentlige sektor finder Boje flere submarkeder. Et dominerende submarked inkluderer faglærte og ufaglærte arbejdstagere i jern-og-metal-industrien og bygge-og anlægssektoren. Et andet submarked i den private sektor er “white-collar” arbejdstagere inden for handel-, forsikring- og manufaktur-industrier. Endvidere finder Boje et submarked af ufaglærte kvinder inden for forbrugsindustrien, handel og privat service (ibid., s. 175).

Boje anvender endvidere analysen til på den ene side at beskrive strukturelle og institutionelle barriere i forhold til tildelingen af arbejdskraft med hensyn til de sociale processer, som bestemmer forskellige karriereveje, hyringsstrategier, eksistensen af et intern arbejdsmarked og på den anden side skiftet mellem beskæftigelse og arbejdsløshed (ibid., s. 176). Toubøl, Larsen og Strøbys egne resultater, som kommer af den netværksanalytiske metode ligner Bojes beskrivelse af arbejdsmarkedet. Når jeg anvender den samme metode som Toubøl, Larsen og Strøby er det derfor også forventligt af mine resultater, at de arbejdsløses jobsøgning er betinget af deres position på arbejdsmarkedet.

Udfordring ved den teoridrevne segmenteringstilgang

Segmenteringsteoriens store udfordring er, at den oftest forudsætter segmenterne på arbejdsmarkedet. Det vil sige, at segmenterne undersøges “a priori” ved, at der deduktivt opstilles en eller flere hypoteser, som efterfølgende testes. Det betyder, at det ikke er muligt at vide om segmenternes grænser er korrekte eller ej (Leontaridi 1998, s. 96; Cain 1976, s. 1231).

De empiriske segmenter bestemmes for det *første* oftest ved at udpege bestemte typer af job til til visse segmenter (for eksempel Fichtenbaum, Gyimah-Brempong og Olson 1994; Stier og Grusky 1990). For eksempel anvender Stier og Grusky kategorierne “professionals, managers, “sales”, “clerical”, “crafts”, “service”, “operatives”, “laborers”, “farmers” and “farm laboreres”, som de klassificerer i forhold til, om de ligger i kernesektoren eller periferisektoren (Stier og Grusky 1990, s. 738).

De empiriske segmenter fastlægges for det *andet* oftest i overensstemmelse med foranstaltninger af lønniveau, kvalifikationskrav eller arbejdsforhold med henblik på at bestemme, hvilket segment en et bestemt type job hører til (for eksempel Boston 1990; Daw og Hardie 2012). For eksempel anvendes der ofte en række jobkarakteristikker såsom løn, frynsegoder, interessen, renhed, trættende, prestige, sikkerhed, frihed, arbejdspres, avancement, anvendelse af færdigheder og antal timer til en inddeling i primær, mellemliggende og sekundære segmenter (Daw og Hardie 2012, s. 1187). Det vil sige, at segmenterne bestemmes ud fra løn, erhvervsmæssig prestige, jobtilfredshed og socioøkonomiske forhold.

Hermed bliver den typiske tilgang at opstille en teori om arbejdsmarkedets segmentering, såsom “dual labor markets”, for så efterfølgende at opdele arbejdsmarkedets ud fra denne teori om segmentering. Dermed kan man beskrive de forskelle, der er på arbejdskraften i de forskellige dele af arbejdsmarkedet. Herefter følger en analyse på om, det er tilfældet, at der tale om en segmentering, der bekræfter teorien. Det kan eksempelvis være i forhold til de dele af arbejdsmarkedet, som er præget af usikre ansættelsesvilkår og dårlige løn- og arbejdsforhold. Problemet herved er netop, at man ikke direkte observere mobiliteten på arbejdsmarkedet, men i stedet for ser på øjebliksbilleder, som ikke er dynamiske. Segmenterne er derfor ikke empirisk overser- verede størrelser defineret ud fra tilstedeværelsen af arbejdskraftsstrømme.

Styrken ved den netværksanalytisk metode

Arbejdsmarkssegmenteringsliteraturen beskæftiger sig ikke direkte med arbejdsløses jobsøgning. Jeg anvender derfor arbejdsmarkssegmentering med henblik på at

udfordre og nuancere jobsøgningsteorien. Toubøl, Larsen og Strøby har udviklet en metode til at komme ud over problematikken med den teoridrevne tilgang, som jeg vil beskrive i dette afsnit efter, at jeg har skitseret segmenteringsteoriens store udfordring.

Toubøl, Larsen og Strøby har udviklet en netværksanalytisk metode, som tager udgangspunkt i de faktiske barrierer, som strukturerer jobmobilitet på arbejdsmarkedet (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 3). Det har de udviklet ved at kigge på bevægelse mellem forskellige jobtyper og brancher. På den måde kommer de ud over segmenteringsteoriens store udfordring ved, at segmenterne på arbejdsmarkedet ikke forudsættes teoretisk. Det vil sige, at segmenterne undersøges induktivt. Dette anvender de til at kortlægge mobiliteten på arbejdsmarkedet og dermed identificere segmenter ud fra strømmen af arbejdskraft.

I modsætning til Toubøl, Larsen og Strøby er min målsætning ikke at finde segmenternes faktiske grænser og egenskaber, men i stedet se på, hvordan den arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet har indflydelse på deres mobilitets- og jobsøgningsmønstre. Det gør jeg ved at kigge på bevægelser mellem arbejdsstillinger efter en mellemliggende arbejdsløshedsperiode.

Siden 1970'erne og 1980'erne, hvor segmenteringsteoriens storhedstid fandt sted, mener jeg ikke, at teorien har udfyldt sit kritiske potentiale. Teorien er ikke blevet mainstream, hvilket kan illustreres med dens manglende tilstedeværelse i økonomiske lærebøger og opsamlingsværker (for eksempel Cahuc og Zylberberg 2004; Mankiw og Taylor 2011). Hovedforklaringen kan blandt andet være at finde i den teoridrevne tilgang, som gør det besværligt at komme med klare og præcise beskrivelser af segmentering på arbejdsmarkedet. Hvortil teorier om "jobsøgning" og "human" kapital er bedre til dette. Den netværksanalytiske metode udviklet af Toubøl, Larsen og Strøby giver mulighed for at tage segmenteringsteoriens op igen efter et par årtier, hvor dens kritiske potentiale ikke er blevet udlevet tilstrækkeligt.

Opsummering

Segmenteringsteoriens kernekritik peger på, at jobsøgningsteoriens forklaring af friktionsledighed ikke tager tilstrækkeligt hensyn til arbejdsmarkedets og arbejdsstyrkens manglende homogenitet, samt at enkeltpersoners adfærd på arbejdsmarkedet ikke kun er omfattet af den økonomiske nytteværdimaksimering, men derimod også er bestemt af institutionelle forhold, kulturelle forhold og sociale relationer, som den enkelte er en integreret del.

Jeg er særligt interesseret i arbejdsmarkedssegmenters indflydelse på, hvordan de

2. TEORI

arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet har en betydning for deres jobsøgning. En stor del af de empiriske segmenteringsanalyser har haft store udfordringer ved, at de "a priori" forudsætter segmentering teoretisk. Det betyder, at segmenterne undersøges "a priori" ved, at der deduktivt opstilles en eller flere hypoteser såsom, at arbejdsmarkedet er delt op i et primært og et sekundært arbejdsmarked. Ved hjælp fra Toubøl, Larsen og Strøbys netværksanalytiske metode har jeg mulighed for at komme ud over disse udfordringer ved den teoridrevne tilgang. Deres metode tager udgangspunkt i de faktiske barrierer, der strukturerer jobmobiliteten på det danske arbejdsmarked. Mit foretagende er dog ikke at tælle og beskrive segmenterne på det danske arbejdsmarked, men i stedet at se på, hvordan de arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet har indflydelse på deres jobsøgning og generelle mobilitet på det danske arbejdsmarked. Dette vil jeg uddybe i de to kommende kapitler 3 og 4, hvor jeg tager fat i det metodiske udgangspunkt for at kigge på deres bevægelser mellem to jobs efter en mellemliggende arbejdsløshedsperiode.

3 METODE

*“[...] the existence of distinct class ‘boundaries’ [...]”
cannot be “[...] settled in abstracto.”, because the class
structuration of various societies “[...] differs
significantly according to variations in economic and
political development”*

— Anthony Giddens, 1973, s. 110

Mit metodiske udgangspunkt er en netværksanalytisk metode til at analysere social mobilitet mellem kategorier såsom typer af jobs på arbejdsmarkedet. Toubøl, Larsen og Strøby (2013) har udviklet metoden til at finde eksistensen af de faktiske barrierer, som strukturerer jobmobiliteten på det danske arbejdsmarked. De har altså haft en interesse for at beskrive de faktiske klassegrænser, som Giddens beskriver og efterlyser. Den netværksanalytiske metode består af de to komponenter: algoritmen “MONECA” (MObility NEtwork Clustering Algorithm) og intensitetsmålemetoden “relativ risiko”, som gør det muligt at identificere segmenter på baggrund af inter-mobile kategorier (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 2). Metoden giver mulighed for at kortlægge forskellige typer af jobs på arbejdsmarkedet med henblik på at samle arbejdsmarkedssegmenter med typer af jobs, hvor mange skifter jobs mellem.

Mit forehavende er dog at se på, hvordan de arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet har indflydelse på deres jobsøgning og mobilitet på det danske arbejdsmarked. Det gør jeg ved at tilgå arbejdsmarkedet som et netværk af forskellige arbejdsstillinger. I netværket bevæger individer sig mellem forskellige typer af arbejdsstillinger (ibid., s. 2). Det sker, når en person går fra en arbejdsstilling til en anden arbejdsstilling efter en mellemliggende periode med arbejdsløshed. Arbejdsstillerne tager form som ”noder” i netværket, og personernes bevægelser mellem forskellige arbejdsstillinger er det, som frembringer netværket (ibid., s. 2). Formålet med at anskue arbejdsmarkedet,

3. METODE

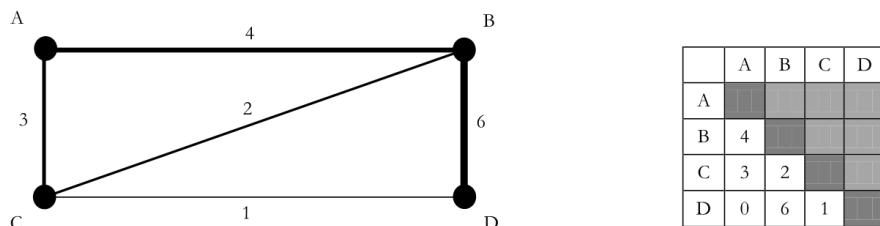
som et netværk, er at kortlægge beskæftigelsesmønstre på arbejdsmarkedet for at se, hvilke arbejdsstillinger de arbejdsløse bevæger sig imellem, og hvilke arbejdsstillinger de ikke bevæger sig imellem. I dette kapitel vil jeg beskrive, hvordan ”MONECA”-algoritmen og intensitetsmålemetoden ”relativ risiko” giver mulighed for at vise tilstedeværelsen, fraværet og styrken af relationer mellem forskellige arbejdsstillingskategorier og ultimo slå de arbejdsstillingskategorier sammen til større segmenter.

3.1 MONECA

”MONECA” er en algoritme udviklet af Toubøl, Larsen og Strøby til at skabe netværk, hvor næsten alle ”noder” er forbundet (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 4). Selvom mobiliteten mellem visse kategorier, som elektrikere og læger, sjældent finder sted, er de næsten aldrig nul. For at få mening ud af strukturen skelner ”MONECA” mellem svage forbindelse, såsom mellem elektrikere og læger, og stærke forbindelser, som mellem buschaufører og taxachaufører. Mønstrene i netværket dannes altså ud fra variation i styrken af forbindelserne mellem ”noderne”. ”MONECA” er designet til at identificere segmenter af indbyrdes forbundne ”noder” i et tæt forbundet netværk (ibid., s. 7).

Dette kan illustreres ved hjælp af figur 3.1, som viser netværket til venstre og ”adjacency matricen” til højre. En ”adjacency matrix” har samme udfald i både rækker og kolonner (Scott 2000, s. 55). Netværket er vægtet, det vil sige den enkelte celle angiver en værdi for styrken af en forbindelse, hvilket for eksempel fremgår af, at forbindelsen mellem B og D har en styrke på 6.

Figur 3.1: Eksemplificering af ”MONECA”-algoritmen

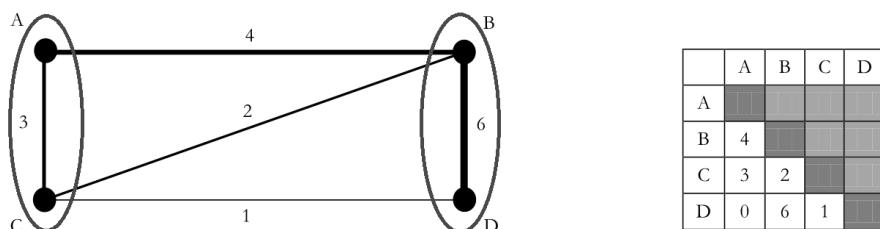
Kilde: Toubøl, Larsen og Strøby 2013

”MONECA” giver mulighed for at få mening ud af netværkets klyngedannelse. På figuren ses to maksimale ”kliker” $|ABC|$ og $|BCD|$. En ”klike” er defineret som en undergruppe af ”noder”, som alle er direkte forbundet med hinanden (ibid., s. 120). MO-

NECA beslutter, hvilken ”klike” ”noderne” i de overlappende områder fordeles på. ”Noderne” B og C er medlemmer af begge maksimale ”klier”, men da netværket er vægtet, så anvender ”MONECA” styrken af ”nodernes” relationer til at afgøre, hvilken ”klike” ”noderne” B og C tilhører (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 7). Det sker ved følgende fremgangsmåde:

1. Først bindes de to stærkest forbundne ”noder” sammen. Det betyder, at B og D, hvor forbindelsen er 6, bliver til en foreløbig klynge $|BD|$.
2. Dernæst bindes de to næststærkeste forbundne ”noder” sammen, som er A og B med en forbindelsen på 4. Da $|BD|$ allerede er en klynge, så spørger ”MONECA” om, A kan bindes sammen med både B og D, så den danner klyngen $|ABD|$. ”MONECA” finder frem til, at $|ABD|$ ikke danner en ”klike”, fordi A og D ikke er forbundet med hinanden. Derfor dannes klyngen $|ABD|$ ikke.
3. Herefter bindes de to tredjestærkeste forbundne ”noder” sammen, som er A og C med en forbindelse på 3. Hverken A eller C er medlem af en foreløbig klynge, hvilket betyder, at de kan bindes sammen til en foreløbig klynge.
4. Efterfølgende bindes de to fjerdestærkeste forbundne ”noder” sammen, som er B og C med en forbindelse på 2. Da B allerede er forbundet med D, og C er forbundet med A, så spørger ”MONECA” om $|ABCD|$ danner en ”klike”. Svaret er nej, fordi A og D ikke er forbundne. Det betyder, at $|AC|$ og $|BD|$ ikke kan bindes sammen til en stor klynge.
5. Det samme sker med den femte og sidste forbindelse $|CD|$ (ibid., s. 7).
6. Som resultat opstår klyngerne $|AC|$ og $|BD|$, hvilket fremgår af figur 3.2.

Figur 3.2: Eksemplificering af ”MONECA”-algoritmen

Kilde: Toubøl, Larsen og Strøby 2013

3. METODE

3.2 RELATIV RISIKO SOM NETVÆRKSMÅL

“Relativ risiko” er et forhold mellem to proportioner, som fortæller noget om en chancen for, at en begivenhed forekommer relativt til en anden. Dette mål anvendes til at vurdere den relative styrke af forholdet mellem to “noder” (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 8). Jeg vil illustrere dette med udgangspunkt i tabel 3.1, som viser “adjacency matricen” for mit analyseudvalg. Analyseudvalget beskrives i kapitel 4. I tabel 3.1 ses mobiliteten mellem 5 af i alt 143 arbejdsstillinger. Cellerne er individerne, som bevæger sig fra en arbejdsstilling i rækken til en anden arbejdsstilling i kolonnen. I diagonalen fremgår den interne mobilitet, hvor styrken forventeligt er langt højere end i de resterende celler. Mobiliteten kan ske (og sker oftest) til og fra den samme arbejdsstillingskategori, hvilket betyder at diagonalen i matricen er et udtryk for den interne mobilitet. I alt er det totale antal beskæftigede inden for disse arbejdsstillinger fra 1996 til 2009.

Tabel 3.1: Opgørelse over mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger, 1996-2009

	Læge	Sygeplejeske	Elektriker	Buskørsel	Rengøring/kökken	I alt
Læge	1756	0	0	0	0	222916
Sygeplejeske	51	4974	0	0	41	678125
Elektriker	0	0	1883	10	71	263625
Buskørsel	0	0	0	671	98	95467
Rengøring/kökken	6	145	70	212	14502	1362482
I alt	226050	674908	266272	103583	1325599	31529569,5

“Relativ risiko” kan bruges til at bestemme den relative sandsynlighed for et givent antal observerede skifte fra en arbejdsstilling til en anden (ibid., s. 8). For at nå frem til den “relative risiko” i en given celle, divideres det observerede antal i en celle med det forventede antal i en celle:

$$Relativrisiko_{ij} = \frac{Observeret_{ij}}{Forventet_{ij}} \quad (3.1)$$

Udregningen af den forventede celleværdi udregnes således:

$$Forventet celleværdi = \frac{Række}{Det\ samlede\ antal\ rækker} \cdot \frac{Kolonne}{Det\ samlede\ antal\ kolonner} \quad (3.2)$$

“Relativ risiko” udtrykker forholdet mellem andelen af individer fra arbejdsstilling i , der skifter til arbejdsstilling j (observeret) og andelen af alle individer, herunder dem fra arbejdsstilling i , der skifter til arbejdsstilling j (forventet). Tabel 3.2 viser den “relativte risiko” for mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger.

3.2. RELATIV RISIKO SOM NETVÆRKSMÅL

Tabel 3.2: "Relativt risiko" for mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger, 1996-2009

	Læge	Sygeplejeske	Elektriker	Buskørsel	Rengøring/køkken
Læge	57.98	0.00	0.00	0.00	0.00
Sygeplejeske	0.55	18.08	0.00	0.00	0.08
Elektriker	0.00	0.00	44.63	0.61	0.34
Buskørsel	0.00	0.00	0.00	112.91	1.29
Rengøring/køkken	0.03	0.26	0.32	2.50	13.36

Hvis den "relativ risiko" i en given celle er større eller lig med 1, så er der en forbindelse mellem "noderne", og hvis den "relative risiko" er mindre en 1, så er der ikke en forbindelse. Toubøl, Larsen og Strøby har valgt 1 som skæringspunkt, fordi et "relativ risiko"-niveau på præcis 1 svarer til en perfekt markedstilstand. Et perfekt markedstilstand vil sige et arbejdsmarked, hvor alle vælger job uden at være betinget af, hvilket job de allerede kommer fra (ibid., s. 10). Det vil sige, at hvis "relativ risiko" er 1 eller mere, så svarer forholdet mellem to arbejdsstillinger til standarden for en perfekt markedstilstand. Det betyder, at de to arbejdsstillinger er en del af det samme arbejdsmarked, og dermed eksisterer der ikke barrierer fra den ene arbejdsstilling til den anden arbejdsstilling.

Ved hjælp af den netværksanalytisk metode, som består af "MONECA" og "relativt risiko", kan jeg vise tilstedeværelsen, fraværet og styrken af relationer mellem forskellige arbejdsstillingskategorier og ultimo slå de arbejdsstillingskategorier sammen til større segmenter, hvis der er tilstrækkelig med bevægelser disse kategorier imellem. Det kan jeg bruge til at se, hvordan de arbejdsløses placering på arbejdsmarkedet har indflydelse på, hvilke muligheder de har for at bevæge sig rundt på arbejdsmarkedet.

4 OPERATIONALISERING

“Most models of the labor market assume that spells of unemployment both start with entry from and end in exit to employment. It is clear that many spells do not fall into this category.”

— Anthony B. Atkinson og John Micklewright,
1991, s. 1683

For at anvende den netværksanalytiske metode til at beskrivelse arbejdsløses job-søgning er det nødvendigt at have et datamateriale med overgange mellem forskellige typer af job med en mellemliggende periode med arbejdsløshed. Dette kapitel indeholder en gennemgang af, hvordan disse overgange fungerer samt en beskrivelse af data, hypoteser og mit videnskabsteoretiske standpunkt.

I specialet har jeg samarbejdet med Emil Erik Pula Bellamy Begtrup-Bright om behandling af datamateriale. I fælleskab har vi skabt figur 4.2, 4.4 og 4.5, som er grundlaget for al datamateriale i denne specialeafhandling. Disse figurer vil også figurere i hans specialeafhandling, der vil blive publiceret senere på året.

4.1 OVERGANGE MELLEM ARBEJDSSLØSHED OG BESKÆFTIGELSE

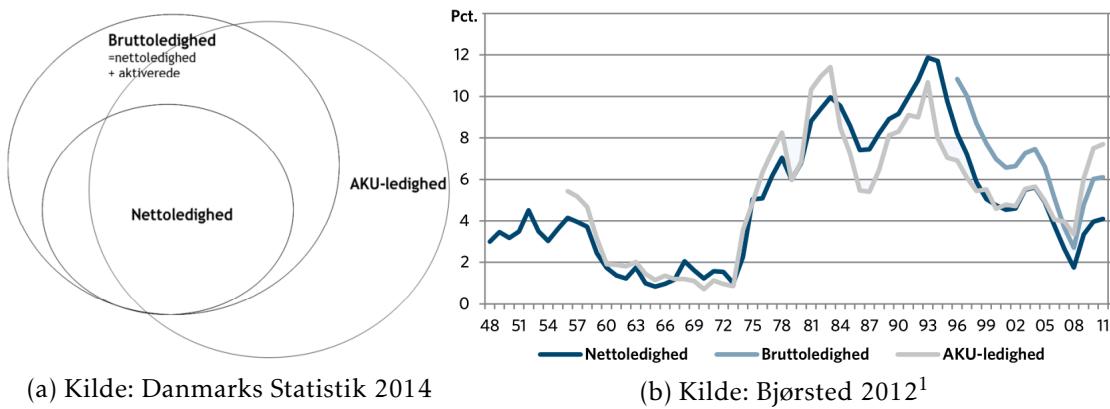
Arbejdsløshed defineres typisk i kvantitative studier ud fra, hvordan det er muligt at måle arbejdsløshed. De to mest udbredte definitioner er den *registerdatabaserede arbejdssløshedsopgørelse* og den *surveybaserede arbejdssløshedsopgørelse*. Den registerbaserede arbejdssløshedsopgørelse mäter antallet af personer på arbejdssløshedsunderstøttelse på et givet tidspunkt i løbet af året i hele populationen (Mankiw og Taylor 2011, s. 594). Den surveybaserede arbejdssløshedsopgørelser er en stikprøvebaseret metode, som anvendes i de såkaldte arbejdskraftsundersøgelser. Her defineres arbejdsløse ud

4. OPERATIONALISERING

fra *International Labour Organisations* definition, som er antallet af personer som står uden beskæftigelse samtidig med at være til rådighed for arbejdsmarkedet og aktivt arbejdssøgende (ILO 1982).

I Danmark kaldes den registerbaserede arbejdsløshed for registerledigheden og den surveybaserede arbejdsløshed for AKU-ledigheden. Som det fremgår af figur 4.1 opgøres registerledigheden i både nettoledige og bruttoledige. De nettoledige er de 16-64-årige arbejdsmarkedsparate, som enten modtager dagpenge, kontanthjælp eller uddannelseshjælp. De bruttoledige omfatter de nettoledige samt de 16-64-årige arbejdsmarkedsparate samt individer, som er aktiveret og modtager enten dagpenge-, kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere. Heri tælles også løntilskud. AKU-ledigheden omfatter personer, der til **Arbejdskraftundersøgelsen** oplyser, at de ikke var beskæftigede i referenceugen, at de aktivt har søgt arbejde inden for de seneste fire uger, og at de kan påbegynde nyt arbejde inden for de kommende to uger.

Figur 4.1: Oversigt over Nettoledighed, Bruttoledighed og AKU-ledighed

Som størstedelen af de registerbaserede tidsseriestudier vil dette speciale tage udgangspunkt i den registerbaserede arbejdsløshedsopgørelse. Jeg er interesseret i bevægelserne mellem arbejdsløshed og beskæftigelse. Beskæftigelse skal her forstås som forskellige typer af jobs, som f.eks elektriker, sygeplejeske eller læge. På den måde inkluderer metoden personer, som for eksempel bevæger sig mellem en ansættelse, som elektriker, til en periode uden arbejde og så tilbage til en ny ansættelse som elektriker. Hvis vedkommende ikke vender tilbage til arbejde som elektriker, så er der for eksempel større sandsynlighed for, at vedkommende finder arbejde som elektromekaniker

¹ Bruttoledigheden opgør Danmarks Statistik kun tilbage til 2007. Finansministeriet har dog foretaget en tilbageføring til 1996, som er anvendt til figuren (Bjørsted 2012, s. 2).

4.1. OVERGANGE MELLEM ARBEJDSLØSHED OG BESKÆFTIGELSE

end som læge.

For at skabe en datastruktur, der viser mobilitet fra et job til en anden med en mellemliggende periode med arbejdsløshed, har jeg skabt en struktur, der viser arbejdsløshedsperioder, som dynamisk viser jobbet før og efter arbejdsløshedsperioden². Det vil sige, at jeg i datamaterialet beregner sammenhængen mellem en given persons arbejdsløshed i et givent år i forhold til vedkommendes arbejdsløshed og beskæftigelse i alle de andre år.

Jeg er interesseret i bevægelser fra beskæftigelse til arbejdsløshed og tilbage til beskæftigelse igen. Af tabel 4.1 fremgår denne bevægelse fra 1997 til 1999, hvor en fiktiv person går fra at være beskæftiget som elektriker til at være beskæftiget til elektriker igen efter en mellemliggende arbejdsløshedsperiode.

Tabel 4.1: Eksempel på datastruktur med en fiktiv person.

År	Status
1996	Beskæftiget som elektriker
1997	Beskæftiget som elektriker
1998	Arbejdsløs
1999	Beskæftiget som elektriker
2000	Arbejdsløs
2001	Arbejdsløs
2002	Uden for arbejdsstyrken
2003	Beskæftiget med rengørings- og køkkenhjælppearbejde
2004	Beskæftiget med rengørings- og køkkenhjælppearbejde
2005	Uden for arbejdsstyrken
2006	Uden for arbejdsstyrken
2007	Uden for arbejdsstyrken
2008	Uden for arbejdsstyrken
2009	Uden for arbejdsstyrken

De efterfølgende år foretager den fiktive person en række bevægelser, men som også involverer kategorien ”uden for arbejdsstyrken”. ”Uden for arbejdsstyrken” dækker

² Andersen m.fl. skelner mellem job-til-job mobilitet, erhvervsmæssig mobilitet og beskæftigelsesmobilitet. Job-til-job mobilitet referer til en persons skifte fra en arbejdsgiver til en anden (T. Andersen m.fl. 2008, s. 16). Erhvervsmæssig mobilitet hænger ofte sammen med karriere avancement og referer til ens person skifte i beskæftigelsesstatus. Det vil sige, at et skifte af jobprofil- og indhold er defineret ved ISCO-klassifikationssystemet, jobtitler eller arbejdsindhold (ibid., s. 17). Beskæftigelsesmobilitet referer til skifte ind og ud af beskæftigelse, hvilket kan være mellem beskæftigelse, arbejdsløshed og uden for arbejdsstyrken eller mellem forskellige typer af beskæftigelse såsom deltids- og fuldtidsjob eller midlertidig og permanent beskæftigelse (ibid., s. 19). Dette speciale fokuserer på både beskæftigelsesmobilitet, det vil sige bevægelser mellem arbejdsløshed og beskæftigelse, og erhvervsmæssig mobilitet, det vil sige arbejdsstillingskategorier defineret ved ISCO-klassifikationssystemet.

4. OPERATIONALISERING

over den ikke økonomisk aktive del befolkningen i den arbejdsdygtige alder, herunder kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister, efterlønsmodtagere, pensionister, elever og studerende.

Atkinson har kritiseret de fleste arbejdsmarkedsmodeller for at antage, at arbejdsløshedstilstande både starter og slutter med beskæftigelse uden at tage højde for, at individerne i mange tilfælde både starter og slutter uden for arbejdsstyrken³ (Atkinson og Micklewright 1991, s. 1683). Ifølge Atkinson kan det være svært at skelne mellem en arbejdsløs og en person uden for arbejdsstyrken, hvilket fremgår af disse eksempler på fire fiktive personer, som ikke er i beskæftigelse:

- Person A søger job og modtager dagpenge
- Person B søger job, men modtager ikke dagpenge
- Person C søger ikke job, men modtager dagpenge
- Person D søger hverken job eller modtager dagpenge

Person A er tydeligvis arbejdsløs, fordi vedkommende søger job og modtager dagpenge. Men hvad med de andre tre? Person B ville aldrig blive karakteriseret som arbejdsløs i den registerbaserede opgørelse, men ville sandsynligvis være arbejdsløs i den surveybaserede opgørelse. Person C ville i den registerbaserede arbejdsløshedsopgørelse sandsynligvis blive karakteriseret som arbejdsløs, men ikke i den surveybaserede arbejdsløshedsopgørelse. Person D ville hverken blive karakteriseret som arbejdsløs i den ene eller den anden opgørelse, men egentlig kunne vedkommende blive karakteriseret som en ”modløs arbejdstager”, der er røget ud af dagpengesystemet og har mistet modet til at finde arbejde. Jeg foreslår derfor at samle de arbejdsløse med personer uden for arbejdsstyrken i en samlet kategori.

En stor fordel med denne definition er, at den imødekommer en stor ulempe ved den registerbaserede arbejdsløshedsopgørelse. Denne ulempe består i, at en lovændring kan medføre ændringer i, hvordan man opgør ledige. Det vil sige, at man kan adskille dem i to grupper, hvoraf den ene er de arbejdsløse, og den anden er dem, som står uden for arbejdsstyrken. Det betyder for eksempelvis, at de arbejdsløse ikke længere er de samme som før og efter dagpengereformen i 2010, da det ikke er de samme, som har

³Arbejdsstyrken udgøres per definition af arbejdsløse og beskæftigede, mens den resterende ikke økonomisk aktive del befolkningen i den arbejdsdygtige alder per definition står uden for arbejdsstyrken. Denne opdeling anvendes også til at udregne arbejdsløshedsraten, som er lig med procentdelen af arbejdsstyrken som er arbejdsløse, og arbejdsmarksdeltagelsesraten, som igen er lig med procentdelen af den befolkningen i den arbejdsdygtige alder, som er en del af arbejdsstyrken. (Mankiw og Taylor 2011, s. 595). Forholdet mellem arbejdsløshed og beskæftigelse er kompleks, fordi det er muligt for arbejdsløshedsraten at falde samtidig med, at beskæftigelsen ikke stiger. For eksempel hvis arbejdsstyrken skrumper (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 449).

4.1. OVERGANGE MELLEM ARBEJDSLØSHED OG BESKÆFTIGELSE

ret til dagpenge. Lovgivningsmæssige ændringer kan altså ændre på definitionen af, hvem der skal registreres som arbejdsløse i den registerbaserede arbejdsløshedsopgørelse. Dette betyder også, at sammenligninger over tid er problematiske⁴.

En ulempe ved min definition af arbejdsløshed er dog, at den ikke indeholder ud-dannelse, hvilket betyder, at nyuddannede arbejdsløse og personer, der uddanner sig ud af arbejdsløsheden, ikke medregnes. Denne operationalisering er dog ikke tænkt som en arbejdsløshedsopgørelse, der sige sige noget om det reelle antal af arbejdsløse, men snarere er en operationalisering, der kan bruges i komplekse tidsseriestudier. Med andre ord vil denne operationalisering være passende for dette speciale og dets sigte.

Hvis vi vender tilbage til tabel 4.1 med den fiktive person fremgår bevægelsen fra beskæftigelse til arbejdsløshed og tilbage til beskæftigelse igen nu både fra 1997 til 1999 og fra 1999 til 2003. Den fiktive person bliver altså registreret som arbejdsløs i 1998 og perioden 2000 til 2002. Hermed bliver min definition af arbejdsløshed en dynamisk kategori, som er afhængig af, at man har været i beskæftigelse før og vender tilbage til beskæftigelse igen. Dermed har jeg at gøre med en kategori, som ligger mere op af AKU-ledigheden end registerledigheden, fordi AKU-ledigheden defineres som det antal personer, som står uden beskæftigelse samtidig med at være til rådighed for arbejdsmarkedet og aktivt arbejdssøgende. Jeg kan i tilbageblick se, at de arbejdsløse har fået arbejde senere hen. Ifølge min definition er de derfor "arbejdsløse" i perioden uden arbejde. Dog skal det ikke forstås, at jeg antager, at alle i deres specifikke situation kunne have varetaget et arbejde. Jeg konstaterer blot, at de kommer i beskæftigelse, og de derfor befinner sig et sted mellem arbejdsløshed og være i beskæftigelse. Om man er arbejdsløs eller ej bliver i en empirisk forstand derfor en relationel størrelse, hvor det kun kan i en given periode kan bestemmes om, en person er arbejdsløs eller ej i relation til, hvad vedkommende kommer fra - og er på vej hen.

Mine arbejdsløse operationaliseres derfor i forhold til, hvor de ultimativt kommer fra, samt hvor de ender i beskæftigelse. Det gør jeg både for at skabe et dynamisk arbejdsløshedsbegreb, der bestemmes ud fra, hvordan de arbejdsløses reelt bevæger sig

⁴Fra 1994 og flere år frem var der strid om ledighedstallene fremsat af daværende finansminister Mogens Lykketoft. I 1993 blev der indført en ordning, som gav lønmodtagere mulighed for at tage orlov til at uddanne sig med henblik på at forkorte arbejdsløshedskøen med 15.000. Året startede kritikken som gik på, at den reelle arbejdsløshed var på vej op og regeringen sminkede statistikken ved at flytte titusinder af danskere fra arbejdsløshed til orlovsordninger, beskæftigelsesprojekter og andet. Bag striden lå de officielle månedstal fra Danmarks Statistik over dagpengemodtagere. På det tidspunkt var der mange der mente, at arbejdsløsheden lå langt højere end de officielle tal viste, fordi de officielle tal ikke omfattede førtidspensionister, efterlønsmodtagere over 60 år, ledige kursusdeltagere, personer i beskæftigelsesordninger, personer på ungdomsydelse og personer på revalideringsydelse (Politiken 03.05.1994, Berlingske 04.12.1996).

4. OPERATIONALISERING

på arbejdsmarkedet. Det sker for at kunne anvende begrebet til at se, hvilke typer beskæftigelse arbejdsløse bevæger sig mellem, inden de bliver arbejdsløse, og når de igen vender tilbage i beskæftigelse. Min definition af arbejdsløs inddrager altså personer uden for arbejdsstyrken, men samtidig fravælger definitionen også arbejdsløse, som ikke har været i beskæftigelse før eller ikke vil komme i beskæftigelse igen.

4.2 DATAMATERIALE

Overgang mellem beskæftigelse og arbejdsløshed giver mig først og fremmest mulighed for at anvende den netværksanalytiske metode til at beskrive arbejdsløses jobsøgning. Derfor vil jeg nu beskrive de variable, som ligger til grund for henholdsvis arbejdsløses og beskæftigedes jobsøgning. Derudover foreligger der også en beskrivelse af analyseudvalget og hvordan netværket, der frembringes ved hjælp af "MONECA" og den "relative risiko" skal forstås.

Arbejdsløses jobsøgning (jobskifte)

Datamaterialet er indsamlet af Danmarks Statistik⁵ og omfatter det samlede danske arbejdsmarked fra 1996 til 2009. Det viser de arbejdsløses jobsøgning i denne periode. Dette speciale fokuserer på bevægelser mellem arbejdsløshed (SOCSTIL og SOCIO) og beskæftigelse, hvortil beskæftigelse skal forstås som arbejdsstillingskategorier defineret ved ISCO-klassifikationssystemet. Bortset fra den mellemliggende periode er der altså tale om et jobskifte defineret ved ISCO-klassifikationssystemet. I bilag A findes en mere fyldesgørende information om variablene SOCSTIL, SOCIO og DISCO samt de forskellige baggrundsvariable, som er anvendt. I bilag E findes en oversigt over nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillingskategorier.

Analyseudvalget består af 597.437 observationer af jobskifte med 516.812 individer i alderen 16 til 69 år, som går fra at være beskæftiget i et job til at være beskæftiget i et andet job efter en mellemliggende periode med arbejdsløshed.

⁵ Af hensyn til Danmarks Statistiks politik om datafortrolig er alle tabeller i dette speciale med celler med under 3 observationer sat til 0 for at hindre identifikation af enkeltindivider.

Analyseudvalget fremgår af figur 4.2, og spænder fra minimum 52.803 til maksimum 120.419 personer med et årligt gennemsnit på 88.778 personer.

Tabel 4.2: Oversigt over antal arbejdsløse

Årstat	Analyseudvalg
1997	68.149
1998	89.249
1999	95.205
2000	100.316
2001	92.769
2002	111.197
2003	120.419
2004	111.841
2005	97.423
2006	72.930
2007	52.803
2008	53.030
Gennemsnit	88.778

I operationaliseringen har jeg truffet nogle valg, som har været nødvendige for at køre netværksanalyse på arbejdsløses jobsøgning. Denne operationalisering har givet anledning til en række metodiske problemer knyttet til bortfald, som forklare det lave antal arbejdsløse og lave antal personer som er arbejdsløse mere end en gang. For det første har det krævet, at DISCO- arbejdsstillingskategorierne er ret specifikke for at sikre, at netværksanalysen giver et klart billede af jobsøgningen. Derfor har det været vigtigt at fjerne en række imputerede DISCO- arbejdsstillingskategorierne⁶ såsom *arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau inden for pågældende område*, fordi det er alt for uspecifikt⁷.

For det andet optræder der mange databrud i Danmarks Statistikts arbejdsmarkedsregistre. Dette bliver forstærket af, at DISCO, SOCSTIL og SOCIO kommer fra forskellige registre. Individer, hvor der ikke forefinder en klar arbejdshistorik, fjernes også fra analysen. Disse valg giver et stort bortfald (helt præcis 46,1 procent) på analysen, som det fremgår af bilag B, men sikrer, at de analytiske resultater ikke bliver mudret. Derfor bør analysen ikke ses som et forsøg på minutøst at beskrive arbejdsløses bevægelser på arbejdsmarkedet, men netop som en metode til at identificere skift inden for forskellige arbejdsmarkedssegmenter.

⁶Danmarks Statistik anvender imputerede værdier, når det ikke har været muligt at fastlægge værdien på et mere detaljeret niveau, hvor de så har indhentet information om DISCO fra et andet register end registreret for lønstatistik.

⁷I bilag A findes en mere fyldesgørende forklaring.

4. OPERATIONALISERING

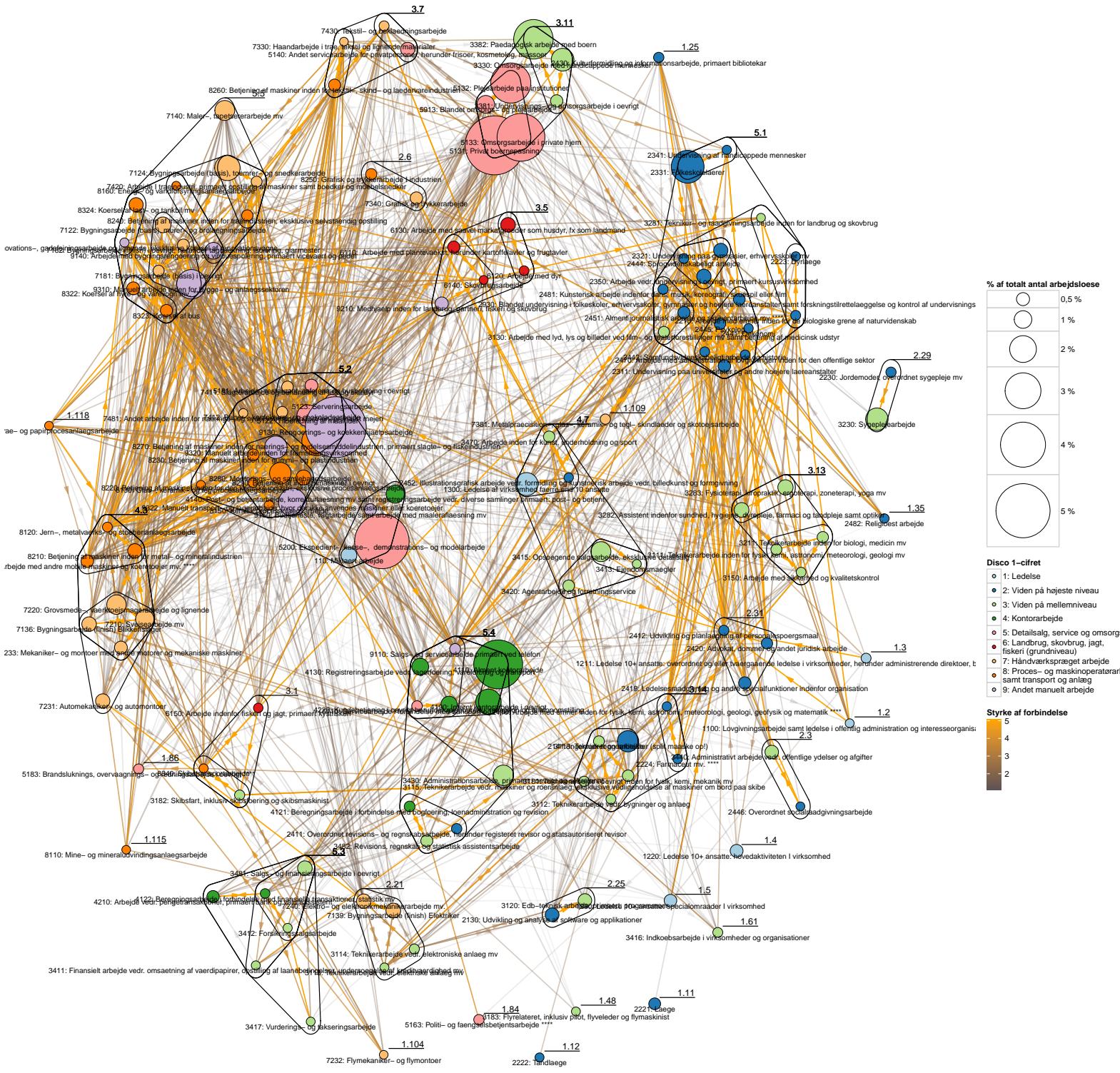
Datamaterialet består af en adjacency matrice med 143 gange 143 arbejdsstillings-kategorier, hvor cellerne tæller skifte fra arbejdsstilling før arbejdsløshed i rækkekategorierne til skifte til arbejdsstilling efter arbejdsløshed i kolonnekategorierne. Den netværksanalytiske metode, som består af ”MONECA” og den ”relative risiko” tegner med udgangspunkt i ”Fruchterman-Reingold-algoritmen” netværket ud fra ”adjacency matricen”, som det fremgår af figur 4.2. I netværket ses først og fremmest de 143 ”noder”, som tæller for hver af de 143 arbejdsstillinger. Størrelsen af ”noderne” angiver antallet af arbejdsløse. Farven på ”noderne” angiver DISCO-kategorien på et et-cifret niveau, herunder

1. Ledelse
2. Arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau
3. Arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau
4. Kontorarbejde
5. Salgs-, service- og omsorgsarbejde
6. Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri, der forudsætter færdigheder på grundniveau
7. Håndværkspræget arbejde
8. Proces- og maskinoperatørarbejde samt transport- og anlægsarbejde
9. Andet arbejde

Farven på pilene angiver styrken af forbindelsen mellem ”noderne”, hvor graden af farven orange angiver forbindelsernes styrke: Jo mere orange desto sterkere forbindelse.

4.2. DATAMATERIALE

Figur 4.2: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, 1996-2009

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

4. OPERATIONALISERING

For at forstå, hvad der er på spil, kan vi zoome ind på segmentet *elektricitet og elektronik* (2.21), som er at finde nederst lidt til venstre på figur 4.2. Segmentet består af *elektrikere, elektro- og elektronikmekanikerarbejde, teknikerarbejde vedr. elektroniske anlæg og teknikerarbejde vedr. elektriske anlæg*. I tabel 4.3 ses det, at der er 4247 personer, som skifter mellem disse typer jobs efter en periode med arbejdsløshed.

Tabel 4.3: Opgørelse over mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger, 1996-2009

	Teknikerarbejde vedr. elektriske anlæg	Teknikerarbejde vedr. elektroniske anlæg	Elektriker	Elektro- og elektronikmekanikerarbejde
Teknikerarbejde vedr. elektriske anlæg	35	7	26	21
Teknikerarbejde vedr. elektroniske anlæg	11	174	44	79
Elektriker	19	27	1883	391
Elektro- og elektronikmekanikerarbejde	27	63	476	964

I netværksanalysen bestemmer netværksmålene “sti”, “densitet” og “intern mobilitet” kvaliteten af et segment:

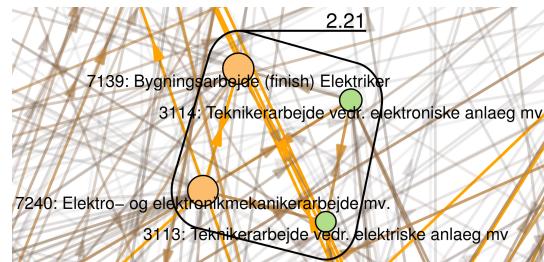
1. Det maksimale antal “stier” i et segment er den korteste vej mellem to noder inden for et segment⁸. For *arbejde med elektricitet og elektronik* er det maksimale antal “stier” lig med 1, fordi alle fire arbejdsstillinger er direkte forbundet med hinanden. I visse segmenter kan det maksimale antal “stier” være lig med 2 eller 3 selvom de fleste “stier” ligger på 1.
2. “Densiteten” i et segment vurderer, hvor godt eller dårligt et segment overordnet er forbundet på baggrund af det samlede antal “stier” i segmentet⁹. For *arbejde med elektricitet og elektronik* er “densiteten” 100 procent, fordi alle fire arbejdsstillinger er direkte forbundet med hinanden¹⁰.

⁸I netværksanalyse skelnes der mellem “sti” (“path”) og “gang” (“walk”). En “gang” er en sekvens af linjer, der forbinder to punkter. Og en gang, hvor hver punkt og hver linje er forskellige kaldes en “sti”. En “stis” længde måles ved antallet af linjer, der forbinder de to punkter. Distance er så længden af den korteste “sti” mellem to punkter (Scott 2000, s. 67).

⁹Scott beskrevet “densitet” som en beskrivelse af antallet af reelle forbindelser i forhold til antallet af mulige forbindelser i netværket (ibid., s. 74).

¹⁰For et sandt delmarked, bør den maksimale “sti” være lig med 1 og “densiteten” være 100 procent. Når den maksimale “sti” er lig 2 eller 3, så betyder det, at mindst en af arbejdsstillingerne er afkoblet fra mindst en af de andre arbejdsstillinger. Toubøl, Larsen og Strøby vurderer dog, at segmenterne er integreret godt nok, hvis de har en maksimal længde “sti” på 3 (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 21).

Figur 4.3: Segment bestående af arbejde med elektricitet og elektronik

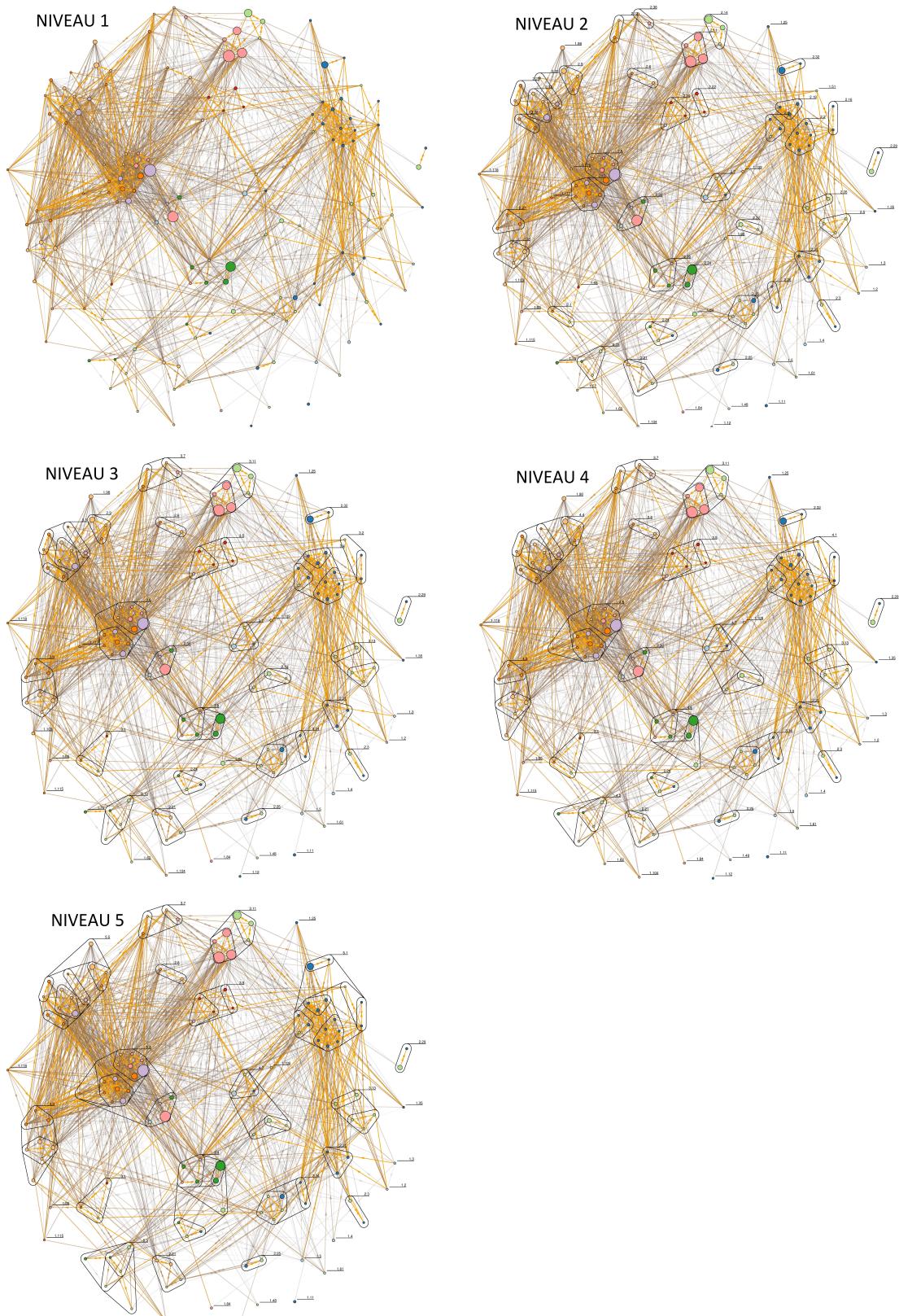
3. ”Intern mobilitet” er andelen af skift, der sker inden for det samme segment. En ”intern mobilitet” på 100 procent vil betyde, at segmentet er fuldstændig separeret fra resten af arbejdsmarkedet (Toubøl, Larsen og Strøby 2013, s. 24). For *arbejde med elektricitet og elektronik* ligger den ”interne mobilitet” på 49 procent, som betyder, at 51 procent søger og finder jobs andet steds.

Det maksimale antal ”stier” og ”densiteten” er altså kvalitetsmål for integrationen af arbejdsstillingskategorierne i et segment, mens den ”interne mobilitet” et et kvalitetsmål for, hvor separeret segmentet er fra resten af arbejdsmarkedet. *Arbejde med elektricitet og elektronik* er et velintegreret segment, hvor knap halvdelen søger arbejde inden for segmentet, mens den resterende halvdel søger væk derfra. Når vi kigger på lønningerne, kan det ses, at elektro- og elektronikmekanikerarbejde og elektriker ligger på under 200.000 kr. om året, mens teknikerarbejde vedr. elektroniske anlæg ligger på over 250.000 kr. om året. Teknikerarbejde har højere lønninger, hvilket hænger sammen med, at denne type arbejde kræver kompetencer svarende til en mellemlang videregående uddannelse. Sammenlignet har elektriker og elektro- og elektronikmekaniker lavere lønninger, da dette er faglært arbejde. Spørgsmålet, hvorfor så forskellige lønninger ligger inden for samme segment? Dette vil jeg ikke komme yderligere ind på her, men beskrive i kapitel 5.

På figur 4.4 fremgår processen for, hvordan de 143 arbejdsstillingskategorier er blevet slået sammen og reduceret til 35 segmenter via niveau 1 til 5. Niveau 1 viser arbejdsstillingerne mobilitetsstruktur på det mest disaggregerede niveau med 143 noder. På niveau 2 har ”MONECA” identificeret segmenter af indbyrdes forbundne noder, som også er ”kliker”. Segmenterne er markeret ved at tegne en linje omkring dem. Antallet af segmenter er her blevet reduceret fra 143 til 66. Det betyder, at ”MONECA” danner en ny 66×66 ”adjency matrice”, som på niveau 3 bruges til at identificere nye segmenter. Segmentdannelsesproceduren gentages til, det ikke længere er muligt at skabe større segmenter, hvilket er niveau 5, som ender med at have 35 segmenter. For større kort se bilag C.

4. OPERATIONALISERING

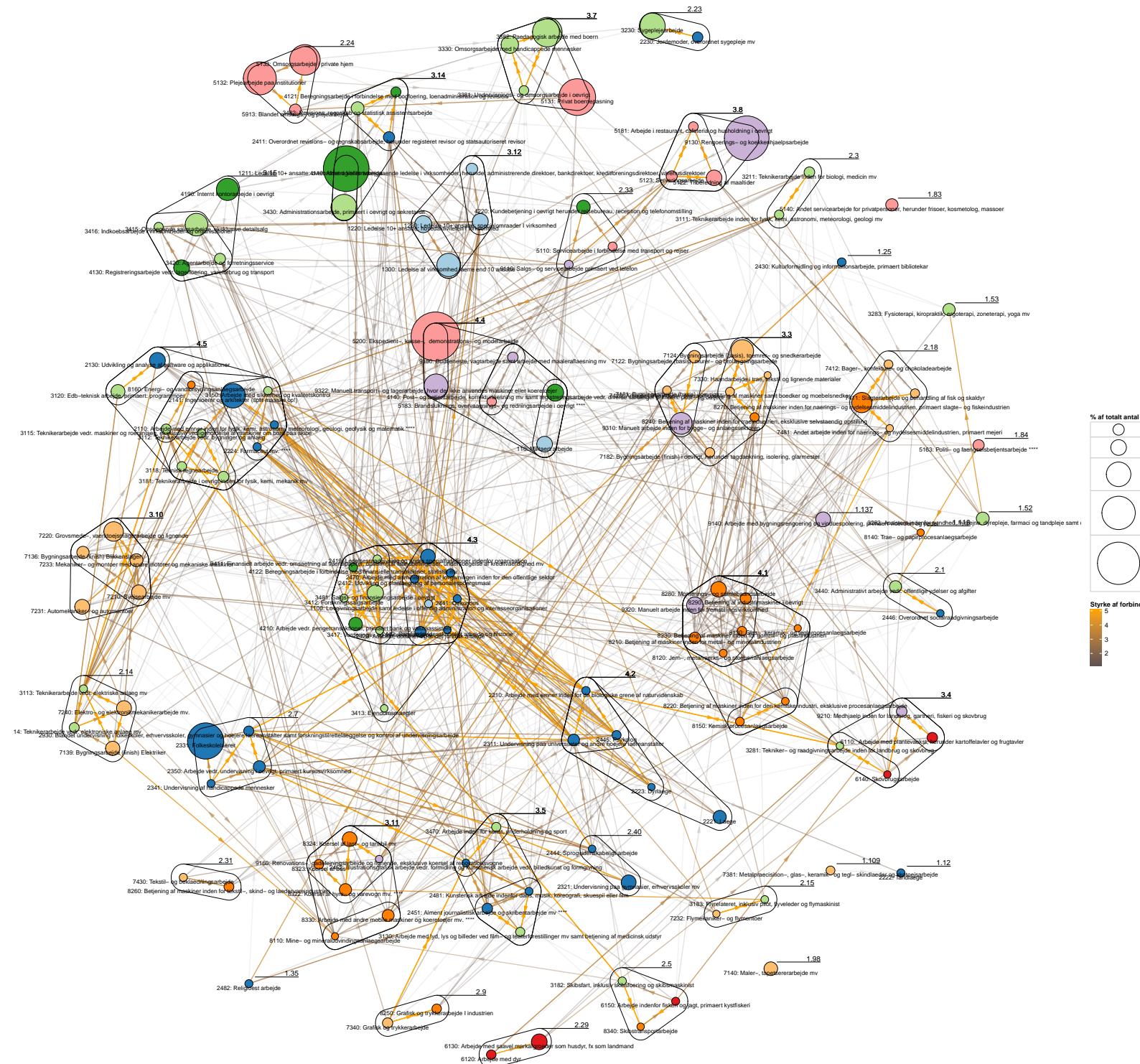
Figur 4.4: Segmenteringsproces for arbejdsløses jobsøgning, niveau 1-5, 1996-2009

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

4.2. DATAMATERIALE

Figur 4.5: Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, 1996-2009

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

Beskæftigedes jobsøgning (jobskifte)

Fokus i denne specialeafhandling er ligeledes på beskæftigedes jobskifte. Det sker ved at kigge på jobskifte (ANSXFREM) fra et job til en anden fra 1996 til 2009. Analyseudvalget består af 3.298.468 gange observationer af jobskifte med 2.778.841 individer i alderen 16 til 69 år. I bilag F findes en oversigt over nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillingskategorier.

Datamaterialet består ligeledes af en “adjency matrice” med 143 gange 143 arbejdsstillingskategorier, hvor cellerne tæller skifte fra arbejdsstilling i rækkekategorierne til et skifte til arbejdsstilling i kolonnekategorierne. Ud fra “adjency matricen” tegner den netværksanalytiske metode netværket, som fremgår af figur 4.5.

Segmenteringsprocessen for de beskæftigede fremgår af bilag D, hvor 143 arbejdsstillinger slås sammen og reduceres til 40 segmenter via niveau 1 til 4. Det er her værd at bemærke, at de beskæftigede har et niveau mindre end de arbejdsløse samtidig med at have flere segmenter. Det skyldes MONECA og den Relative Risiko ikke har kunne finde flere segmenter. Det skyldes, at der ikke har været stærke nok forbindelse til at segmenteringsprocessen har kunnet fortsætte.

4.3 HYPOTESER OG VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER

På baggrund af mine to undersøgelsesspørgsmål fra indledningen opstiller jeg to empiriske hypoteser, som jeg efterfølgende vil teste. Den første hypotese omhandler, om segmentering af arbejdsløses jobsøgning finder sted. Segmenterne er skabt via den netværksanalytiske metode, og måles gennem den interne mobilitet:

- Der er segmentering i forhold til jobskiftestrukturen blandt arbejdsløse på det danske arbejdsmarked.

Den anden hypotese handler, om forskelle på arbejdsløse og beskæftigedes jobsøgning. Forskelle i segmenterne skabt via den netværksanalytiske metode måles ligeledes gennem den interne mobilitet:

- De arbejdsløse søger fagligt bredere på arbejdsmarkedet end folk i beskæftigelse.

Min analyse af hypoteserne retter sig mod jobsøgningsteorien, som påstår, at friktionerne på arbejdsmarkedet er forårsaget af, at arbejdstagerne ikke har ”fuldkommen” information om arbejdsmarkedet, og derfor har brug for tid til at søge arbejde. For jobsøgningsteorien er fokus på at finde arbejde med lønninger, som er lig med eller større end ”reservationslønnen”. Jeg ønsker at vise, at det er mere på spil. At den faglige pla-

4.3. HYPOTESER OG VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER

cering på arbejdsmarkedet - illustreret med arbejdsmarkedssegmenterne - spiller en rolle.

Min forståelse af hypoteser tager afsæt i Poppers filosofiske standpunkt om, at menneskelig erkendelse aldrig er endelig og under konstant udvikling. Intet er derfor absolut sikkert. Videnskabelige sandheder er kun forsøgsvise hypoteser, som bør gøres til genstand for test og rationel kritik (Gilje og Grimen 2002, s. 74). Min målsætning er derfor ikke at komme frem til ”sandheden” om segmentering af arbejdsløses jobsøgning, som er hævet over al kritik. Jeg ønsker derimod at føre en rationel kritik af jobsøgningsteoriens påstand om, at friktioner på arbejdsmarkedet er forårsaget af, at arbejdstagerne har brug for tid til at granske arbejdsmarkedet for at finde arbejde med lønninger, som passer overens med deres ”reservationsløn”. Når jeg sætter jobsøgningsteorien over for rational kritik, bør jeg også bestræbe mig på at nærme mig ”sandheden”. Det gør jeg ved hjælp af Poppers kriterium for videnskabelighed:

“kriteriet på en teoris videnskabelige status er dens falsificerbarhed, dens mulighed for at blive gendrevet, eller dens testbarhed.” (Popper 1996, s. 44).

Hypoteser bør altså kunne gentages og testes empirisk. Når jeg undersøger segmentering af arbejdsløses og beskæftigedes jobsøgning gentager jeg til en hvis grad Toubøl, Larsen og Strøbys studie (2013) med et andet fokus og en anden population¹¹. At denne gentagelse har været mulig skyldes en tydelighed stringens af databehandling, variabelkategorisering og kodning, som også har været centralt i dette speciale. For en grundigere beskrivelse, se bilag A. Som empiriske test holder jeg segmenterne op imod netværksmål og baggrundsvariable.

Med disse overvejelser taget i betragtning har jeg skabt de bedst mulige forudsætninger for at identificere fejl og mangler i mine hypoteser. Målet bliver altså at finde ud af om, mine hypoteser kan forkastes eller ej. Hvis de forkastes er de forkerte. Hvis de ikke forkastes, betyder det dog ikke, at de er ”sande”, men derimod at tilnærmer sig ”sandheden”.

¹¹Toubøl, Larsen og Strøby (2013) beskæftiger sig med segmentering af beskæftigedes jobskifte på baggrund af at finde de faktiske segmenter, mens jeg kigger på jobsøgning. Jeg anvender perioden 1996 til 2009, mens de anvender perioden 1995 til 2012. Omkodningen af arbejdsstillinger (DISCO) er også forestået anderledes. For mere information se bilag A.

5 RESULTATER

“The market is one in which heterogeneous but substitutable labor services are sold. The suppliers of these services do not know the wage offered or the skills required by any particular employer although they are assumed to know the structure and distribution of wage offers. [...] the “equilibrium” or “natural” rate of unemployment equals the steady state proportion of the labor force who are in the process of searching for an acceptable job. The proportion is positive 1) because new entrants continuously flow into the market and 2) because some time spent searching is rational when information about offers and openings is imperfect.”

— Dale T. Mortensen, 1970, s. 847

I forhold til Mortensens påstande om arbejdsmarkedets heterogenitet ligger jeg mig på lige linje, men i stedet for at fokusere på de økonomiske incitamenter hos den arbejdsløse, fokuser jeg på segmenteringen af de arbejdsløses jobsøgning. Jeg insisterer derfor på, at virkeligheden er mere kompleks end økonomiske incitamenter. Arbejdsmarkedet består ikke blot af enkeltstående økonomisk-rationelle individer, men individer, som i kraft af deres socialitet og historie og arbejdsmarkedets strukturer, har et specifikt udgangspunkt for at søge og finde jobs. Min analyse er lavet på baggrund af arbejdsmarkedssegmenteringsteori beskrevet i kapitel 2, den netværksanalytiske metode beskrevet i kapitel 3 og operationaliseringen af denne beskrevet i kapitel 4. Analysen har til formål at udfordre og nuancere jobsøgningsteoriens forklaring af, at friktioner på arbejdsmarkedet alene opstår på grund af de arbejdsløse har brug for tid til at søge og finde arbejde til den rette løn.

I dette kapitel vil jeg beskrive resultaterne af min analyse. Første halvdel af resultaterne beskæftiger sig med den første hypotese, som handler om at segmentering af arbejdsløses jobsøgning overhovedet finder sted. Anden halvdel af resultaterne beskæftiger sig med den anden hypotese, som omhandler forskelle på arbejdsløse og de beskæftigedes jobsøgning.

5.1 SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

Dette afsnit omhandler segmentering af arbejdsløses jobsøgning, hvor jeg vil indlede med at beskrive den første hypotese, om segmentering af arbejdsløses jobsøgning finder sted. Derefter svarer jeg på hypotesen ud fra et overordnet syn på segmenteringen af arbejdsløses jobsøgning på det danske arbejdsmarked. Dernæst vil jeg dykke ned i en række eksempler på segmenter for at komme dybere ind i kompleksiteten af det heterogene arbejdsmarked.

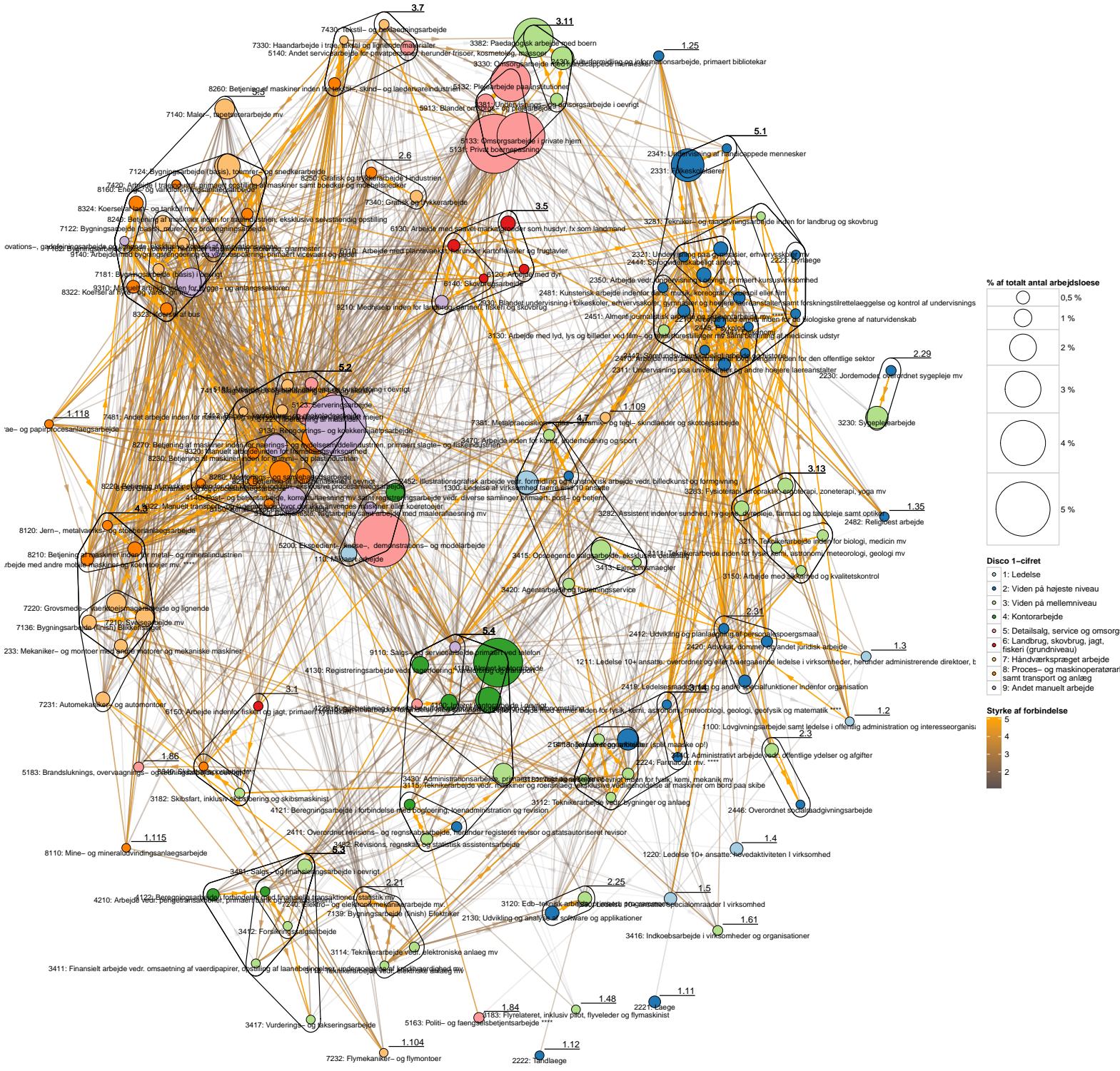
Jobsøgningsteori beskriver arbejdsløshed, som et resultat af friktionsledighed, da den anskuer de arbejdsløses søgen efter arbejde, som værende drevet af økonomiske incitamenter. Argumentet er, at de arbejdsløse ikke har ”fuldkommen information” om arbejdsmarkedet, og derfor har brug for tid til at søge arbejde og finde de rette jobs i forhold til deres præferencer og færdigheder. Den arbejdsløse ønsker den højeste løn som betaling for sin ydelse og tager derfor ikke imod arbejde, som ligger under den fastsatte ”reservationsløn”. Sandsynligheden for at komme i beskæftigelse er derfor betinget af sandsynligheden for at finde et arbejde med lønninger, som er lig med eller større end ”reservationslønnen”. En højere dagpenge- eller kontanthjælpsydelse er ensbetydende med en højere reservationsløn, hvilket også er ensbetydende med en lavere søgeraktivitet og længere arbejdsløshedsperiode for den arbejdsløse. I jobsøgningsteorien er den primære forhindring for at finde nyt arbejde altså ”reservationslønnens” niveau.

Segmenteringen af arbejdsløses jobsøgning handler om at identificere barrierer for arbejdsløses jobsøgning. Er der grænser for, hvor den arbejdsløse kan søge efter arbejde? Dette ønsker jeg at behandle ved at undersøge de arbejdsløses skifte fra den type arbejde, de besad, før de blev arbejdsløse, til den type arbejde, de fik efter endt arbejdsløshed.

Resultaterne fremgår af figur 5.1 og viser et netværk af 597.437 jobskifte for 516.812 arbejdsløse i perioden 1996 til 2009. Den netværksanalytiske metode, som består af ”MONECA” og ”relativ risiko”, viser segmentering i forhold til jobskiftstrukturen blandt arbejdsløse på det danske arbejdsmarked. Netværket viser 35 forskellige arbejdsmarkedssegmenter. Men hvad betyder det så? Kernen i segmenteringsteorien, som blev nævnt i teoriafsnit 2.2 er, at arbejdsmarkedsteorier bør tage hensyn til arbejdsmarkedets og arbejdsstyrkens manglende homogenitet (Boje 1986, s. 171). Mange af de segmenteringsstudier, som også har haft til formål at identificere segmenter på arbejdsmarkedet har delt arbejdsmarkedet op i få segmenter.

5.1. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

Figur 5.1: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, 1996-2009

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

5. RESULTATER

“Dual labor markets” teorien skelner altså mellem “gode” jobs og “dårlige” jobs, som er defineret ud fra forskellige parametre såsom lønninger, jobsikkerhed, forfremmelsesmuligheder med videre. Mine resultater viser dog i stedet, at de arbejdsløses arbejdsmarked i Danmark er delt op i 35 segmenter. At det danske arbejdsmarked består mere eller mindre af flere isolerede submarked, blev dog allerede identificeret af Boje i 1980’erne (Boje 1986, s. 173), og det har sidenhen også været identificeret af Toubøl, Larsen og Strøby (Toubøl, Larsen og Strøby 2013).

Formålet med min analyse er dog, at vise, at der findes segmentering i jobskiftestrukturen blandt arbejdsløse. Det vil jeg gøre ved først at beskrive sammenhængen mellem jobsøgning og segmentering på det danske arbejdsmarked for dernæst at beskrive segmenteringens betydning for jobsøgningen inden for en række segmenter.

Sammenhænge mellem arbejdsløses jobsøgning og segmentering på det danske arbejdsmarked

I netværket ses 143 arbejdsstillingskategorier fordelt på 35 segmenter. 57,8 procent af mobiliteten foregår inden for disse segmenter, mens 36,3 procent foregår inden for arbejdsstillingskategorierne. Det vil sige, at en stor del af de arbejdsløse bliver nogenlunde inden for det samme fagområde, som de forlod, når de vender tilbage i beskæftigelse. Der er altså statistisk oversandsynlighed for at finde arbejde inden for det samme segment, som man var en del af før perioden med arbejdsløshed.

Hvis man “frit” kunne vælge på alle hylder, ville der være 143 muligheder¹ at søge arbejde. Så hvis det var helt tilfældigt eller frit, skulle der være en procent af mobiliteten, som foregår internt i arbejdsstillingskategorierne og 99 procent af mobilitet, som går ud af arbejdsstillingskategorierne, fordi sandsynligheden ville være 1 divideret med 143. Det vil sige, at der er en meget stor oversandsynlighed for, at den arbejdsløse vil finde arbejde inden for samme arbejdsstilling (36,3 procent) og samme segment (57,8 procent). Dette fremgår af tabel 5.1, hvor den interne og eksterne mobilitet fremgår undervejs i netværksanalysens segmenteringsproces fra niveau 1, hvor det er de 143 arbejdsstillinger og til niveau 5 med de 35 segmenter.

¹ Det er vel og mærket betinget af det datamateriale, min analyse er baseret på.

5.1. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

Tabel 5.1: Karakteristika for segmenteringsprocessen

Niveau	1. niveau	2. niveau	3. niveau	4. niveau	5. niveau
Antal segmenter	143	66	46	40	35
Intern mobilitet	36,3%	47,5%	50,9%	52,5%	57,8%
Ekstern mobilitet	63,7%	52,5%	49,1%	47,5%	42,2%
Mobilitet i alt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Mobiliteten mellem forskellige jobtyper og segmenter må altså være struktureret af andre faktorer end tilfældigheder. Med disse observationer i betragtning kan jeg altså allerede sige, at de arbejdsløses faglige placering ser ud til at spille en væsentlig rolle. Men det er måske heller ikke overraskende, at det ikke er helt tilfældigt, hvor de arbejdsløse søger og finder job henne.

De ti største segmenter, som fremgår af tabel 5.2, er forholdsvis velintegrerede. 8 ud af 10 har en intern mobilitet på over 50 procent. Det vil sige, at over 50 procent af de arbejdsløse finder et job inden for samme det segment, hvor de mistede deres job. Af tabellen kan aflæses beskrivelse², segmentets nummer på figur 5.1, det maksimale antal stier i segmentet, segmentets densitet og den interne mobilitet i segmentet. Samt andelen af det samlede antal arbejdsløse, som får arbejde, når de vender tilbage i beskæftigelse og andel arbejdsløse inden for segmentet ud af alle beskæftigede.

Tabel 5.2: Segmenter efter størrelse, 1996-2009

Beskrivelse	Nr.	Stier	Densitet	Intern mobilitet	Andel arbejdsløse	Segment- andel
Rengøring, mad, salg, service og fabrik	5.2	2	73,7%	58,9%	20,5%	2,7%
Pædagogik, omsorg og pleje	3.11	3	78,6%	64,6%	13,5%	2,6%
Kontorarbejde	5.4	3	60,0%	51,1%	12,1%	1,6%
Transport, bygge- og anlæg	5.5	3	58,8%	61,7%	8,8%	2,1%
Akademisk arbejde	5.1	3	51,1%	61,6%	7,7%	1,4%
Metalfag	4.3	3	80,4%	55,8%	5,8%	1,8%
Salg og kreative fag	4.7	2	63,3%	37,8%	4,6%	1,6%
Naturvidenskab og teknik	3.14	3	61,9%	54,7%	3,6%	1,0%
Sygepleje	2.29	1	100,0%	74,4%	2,6%	0,9%
Salg	5.3	2	60,0%	36,8%	2,4%	0,9%

²Beskrivelsen har jeg selv givet segmenterne alt efter, hvilket type arbejde der findes i segmentet

5. RESULTATER

Segment: Lægearbejde (1.11)

Et eksempel på et (næsten) totalt lukket delmarked er segmentet "lægearbejde". 94,5 procent af de arbejdsløse læger finder et arbejde inden for det samme fagområde, imens blot 5,5 procent af lægerne søger nye græsgange. Langt hovedparten af mobiliteten foregår altså i et helt særligt mønster.

Ud fra et arbejdsmarkedssegmenteringsteoretisk perspektiv vil man kunne spørge, hvorfor så mange læger bliver inden for dette segment. Det må lægerne sandsynligvis gøre, fordi segmentet "lægearbejde" er et særlig delmarked på arbejdsmarkedet, hvor de arbejdsløse læger har en særlig adgang til at få arbejde. Det har at gøre med en række institutionelle forhold. For det første har de en uddannelse, som på den ene side giver dem et certifikat til at blive ansat som læger og på den anden side giver dem nogle kompetencer til at udføre selve arbejdet som læge. For det andet spiller lovgivningen en rolle, som gør, at det kun er personer, som har læst medicin, der har "lov" til at arbejde som læge. For det tredje er der næsten altid mangel på læger i Danmark. Det vil altså sige, at segmentet "lægearbejde" er et gennemreguleret delmarked i forhold til udbuddet af læger og efterspørgslen på læger i det offentlige sundhedssystem.

Derudover kan den lægefaglige identitet også spille en stor rolle for, at mange læger bliver inden for deres fag. For hvis det bare handlede om at tjene flest penge, hvorfor bliver flere læger så ikke erhvervsledere eller børsspekulanter?

Segment: Kontorarbejde (5.4)

Segmentet "kontorarbejde" (5.4) er det tredjestørste segment, hvilket betyder, at segmentet udgør 12,1 procent af alle arbejdsløse. Segmentet består af både faglært og ufaglært arbejde samt for eksempel revisions- og regnskabsarbejde, som kræver kompetencer svarende til en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

51,1 procent af mobiliteten foregår inden for segmentet, mens 48,9 procent af mobiliteten går ud af segmentet. En stor del af de personer, som har lavet kontorarbejde og mistet deres job, kommer atter til at arbejde på kontor, når de vender tilbage i beskæftigelse. Den arbejdsløse vil altså igen finde arbejde inden for dette segment, og den store oversandsynlighed viser altså, at folks faglige placering spiller en stor rolle for jobsøgningen i segmentet.

De arbejdsløse som bliver inden for segmentet, når får et job må have en særlig adgang til segmentet. Igen spiller en række institutionelle forhold ind. For det første

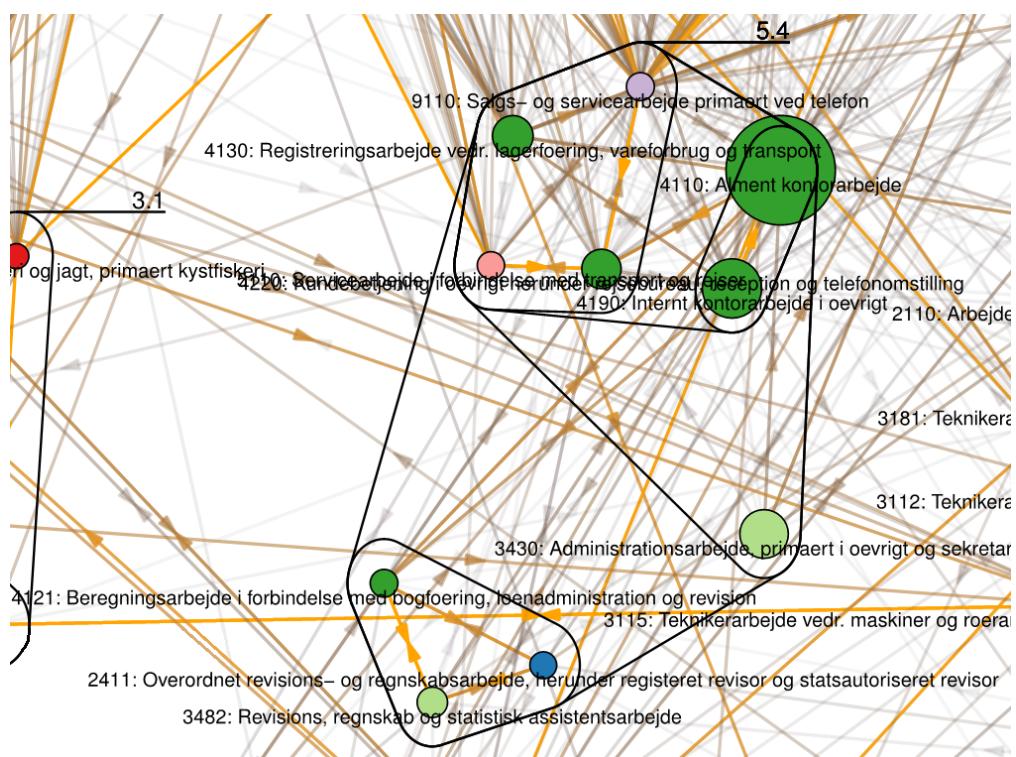
Figur 5.2: Lægearbejde

1.11
2221. Læge

5.1. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

har de en uddannelse som for eksempel revisor, bogholder eller kontoruddannede. Det giver dem et certifikat til at blive ansat og en række kompetencer til at udføre deres arbejde. For det andet spiller lovgivningen en rolle. Eksempelvis er det lovpligtigt for en lang række virksomheder at få deres regnskaber revideret af en statsautoriseret revisor eller en registreret revisor (cand.merc.aud). Derfor er der ikke andre, som kan varetage deres job. Selvom de konkurrerer med resten af arbejdsstyrken om disse jobs, har de i kraft af deres uddannelse, erfaring, anciennitet og kompetencer en særlig adgang til dette delmarked.

Figur 5.3: Kontorarbejde

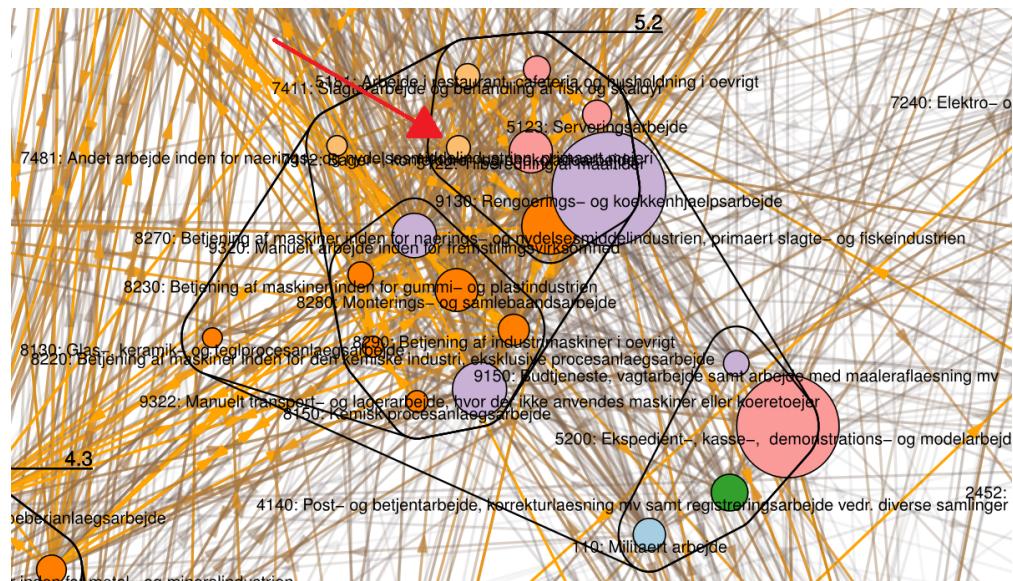
At så mange arbejdsløse bliver inden for segmentet "kontorarbejde", kan også være afhængig af en særlig kultur. For eksempel kan revisorer have en særlig identitet, som gør, at de ikke går ud og starter deres egne virksomheder på trods af, at de har styr på det med "tal" og "bundlinjen". Og for kontoruddannede kan de sociale relationer i faget eller det særlige "HK"-sammenhold være med til, at man bliver inden for faget, selvom der potentielt kunne være en højere løn at finde andetsteds.

5. RESULTATER

Segment: Arbejde med rengøring, mad, salg, service og fabrik (5.2)

Segmentet "arbejde med rengøring, mad, salg, service og fabrik" (5.2) er det absolut største segment, hvilket betyder, at segmentet udgør 20,5 procent af det samlede antal arbejdsløse. At segmentet er stort betyder, at 1 ud af 5 arbejdsløse får et arbejde inden for dette segment, når de vender tilbage i beskæftigelse. Størrelsen kan forklares med, at segmentet består af en lang række faglært og ufaglært arbejde samt arbejde inden for militæret.

Figur 5.4: Rengøring, mad, salg, service og fabrik

58,9 procent af mobiliteten foregår inden for segmentet, mens 41,1 procent af mobiliteten går uden for segmentet. Det vil sige, at en stor del af de personer, som har mistet et arbejde inden for segmentet og har været arbejdsløse, får et arbejde inden for segmentet, når de vender tilbage til beskæftigelse. Der er altså en meget stor oversandsynlighed for, at den arbejdsløse vil finde arbejde inden for dette segment, hvis vedkommende har mistet sit arbejde her. Det ser altså ud til, at folks faglige placering inden for segmentet spiller en stor rolle for, hvor der søges og findes arbejde.

Hvis man skal dykke ned i segmentet, kan man for eksempel tage de faglærte bagerne, som jeg for overskueligheden skyld har markeret med en rød pil. Fra 1996 til 2009 er der 1.952 arbejdsløse bagere, som vender tilbage i beskæftigelse. 622 af bagerne finder arbejde som bagere. Resten finder arbejde inden for andre typer job i segmentet, herunder finder 290 maskinarbejde inden for nærings- og nydelsesmiddelsindustrien og 132 finder rengøring- og køkkenarbejde. Det virker til, at bageruddannelsen giver nogle muligheder på arbejdsmarkedet, som også ligger uden for bagerfaget. Det vil

5.1. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

altså sige arbejde, som efterspørger nogle af de samme kompetencer, som man har i bagergerningen.

Segment: Arbejde med pædagogik, omsorg og pleje (3.11)

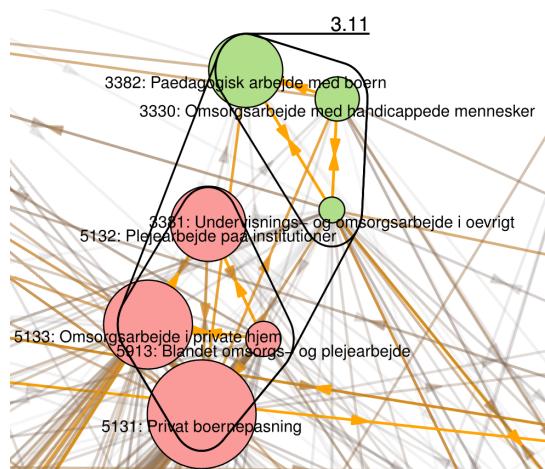
Segmentet "arbejde med pædagogik, omsorg og pleje" (3.11) er det næststørste segment med en størrelse på 13,5 procent af det samlede antal arbejdsløse. Det vil sige, at 13,5 procent får et arbejde inden for dette segment, når de vender tilbage til beskæftigelse. Segmentet består af pædagogisk arbejde, som for det meste kræver en mellemlang videregående uddannelse samt typer af arbejde, hvor pleje og omsorg indgår i jobbet. Der kan dog både være faglærte og ufaglærte i disse typer jobs.

64,6 procent procent af mobiliteten foregår inden for segmentet. Det vil sige, at en stor del af de personer, som har mistet et arbejde inden for segmentet igen får sig et arbejde inden for pædagogik, omsorg og pleje. Der er altså en stor oversandsynlighed for, at den arbejdsløse igen vil finde nyt arbejde i segmentet efter en arbejdsløshedsperiode. Folks faglige placering inden for dette segment spiller må altså en stor rolle for, hvor de søger og finder arbejde igen.

Hvis man skal dykke ned i segmentet, så har 84,5 procent af dem som senest har lavet pædagogisk arbejde med børn fået arbejde inden for dette segment. De fleste finder ligeledes pædagogisk arbejde med børn, men en stor del ender også med at lave pædagogisk arbejde med handikappede eller undervisning. Der eksisterer dog også en delmængde, som finder arbejde i segmentet, hvor færre kompetencer efterspørges end pædagoguddannelsen giver. En række pædagoger, som arbejdede med børn før de blev arbejdsløse, finder også arbejde uden for segmentet. De fleste af dem finder arbejde som folkeskolelærer, rengørings- og køkkenhjælpsarbejde, kontorarbejde samt ekspedient- og kassearbejde.

Pædagogisk arbejde med børn og omsorgsarbejde med handikappede er de to typer jobs med de højeste lønninger og højeste uddannelse inden for segmentet. Dette er ikke så mærkeligt, når dette arbejde kræver en mellemlang videregående uddannelse. Når de arbejdsløse skifter væk fra denne type arbejde gør de det enten til et lignende

Figur 5.5: Pædagogik, omsorg og pleje

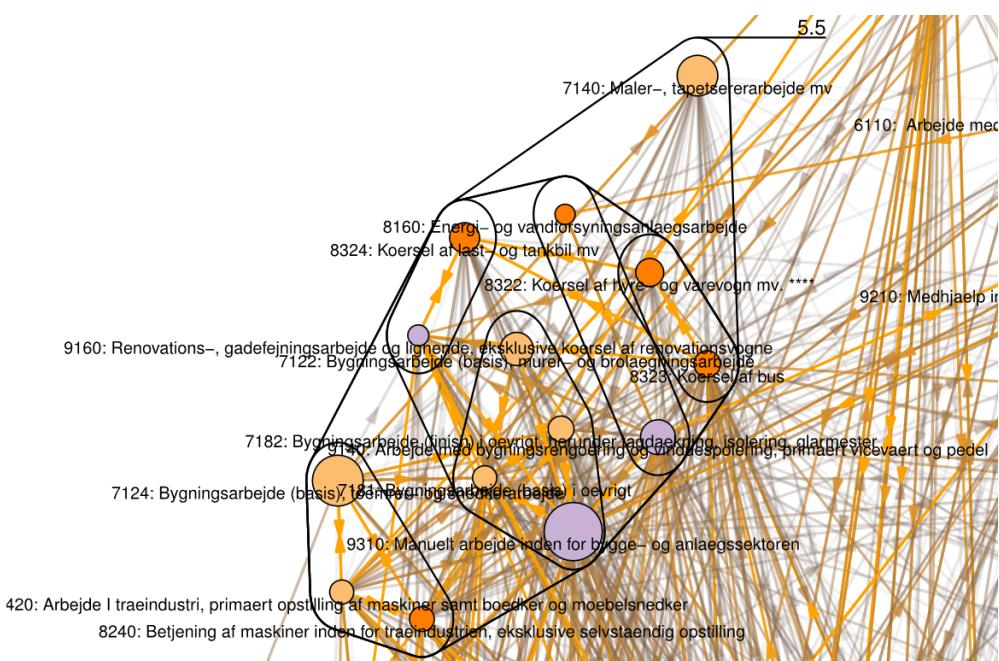
5. RESULTATER

arbejde inden for segmentet eller laver decidederede skift af arbejdssindhold. Deres pædagogfaglige kompetencer burde umiddelbart ikke have samme værdi, når der laves sådanne skift.

Segment: Transport, bygge- og anlægsarbejde (5.5)

Segmentet "transport, bygge- og anlægsarbejde" (5.5) har en samlet størrelse på 8,8 procent af det samlede antal arbejdsløse og består af faglært arbejde såsom murer, tagdækker, tømrer og maler samt ufaglært bygge- og anlægsarbejde. Derudover indeholder segmentet også transport såsom kørsel af bus, taxa og lastbil. 61,7 procent af mobiliteten foregår inden for segmentet, mens 38,3 procent af mobiliteten går uden for segmentet. En stor del af de personer, som har mistet et arbejde inden for segmentet, få et arbejde inden for segmentet igen, når de vender tilbage til beskæftigelse. Den statistiske oversandsynlighed peger altså på, at den faglige placering har en stor rolle at spille for jobsøgningen.

Figur 5.6: Transport, bygge- og anlægsarbejde

De arbejdsløse murere, tagdækkere, tømrere og malere må have en særlig adgang til segmentet på grund af, at de har en uddannelse, som på den ene side giver dem et certifikat til at blive ansat og på den anden side giver dem nogle kompetencer til at udføre selve arbejdet. Deres uddannelse burde umiddelbart være deres adgang til det højest betalte job. Men faktum er, at de i segmentet er blandet sammen med transportarbejde.

At man som murer, tagdækker, tømrer eller maler så påtager sig arbejde inden for transport, kan der være mange årsager hertil. En plausibel forklaring kan være, at konjunkturerne i byggebranchen gør, at nogle håndværkere kører bus og taxa i vintersæsonen. Men hvorfor det netop er blevet transportarbejde, som byggehåndværkerne bruger til at overvintrer med, er svært at forklare med et ensidigt fokus på lønninger.

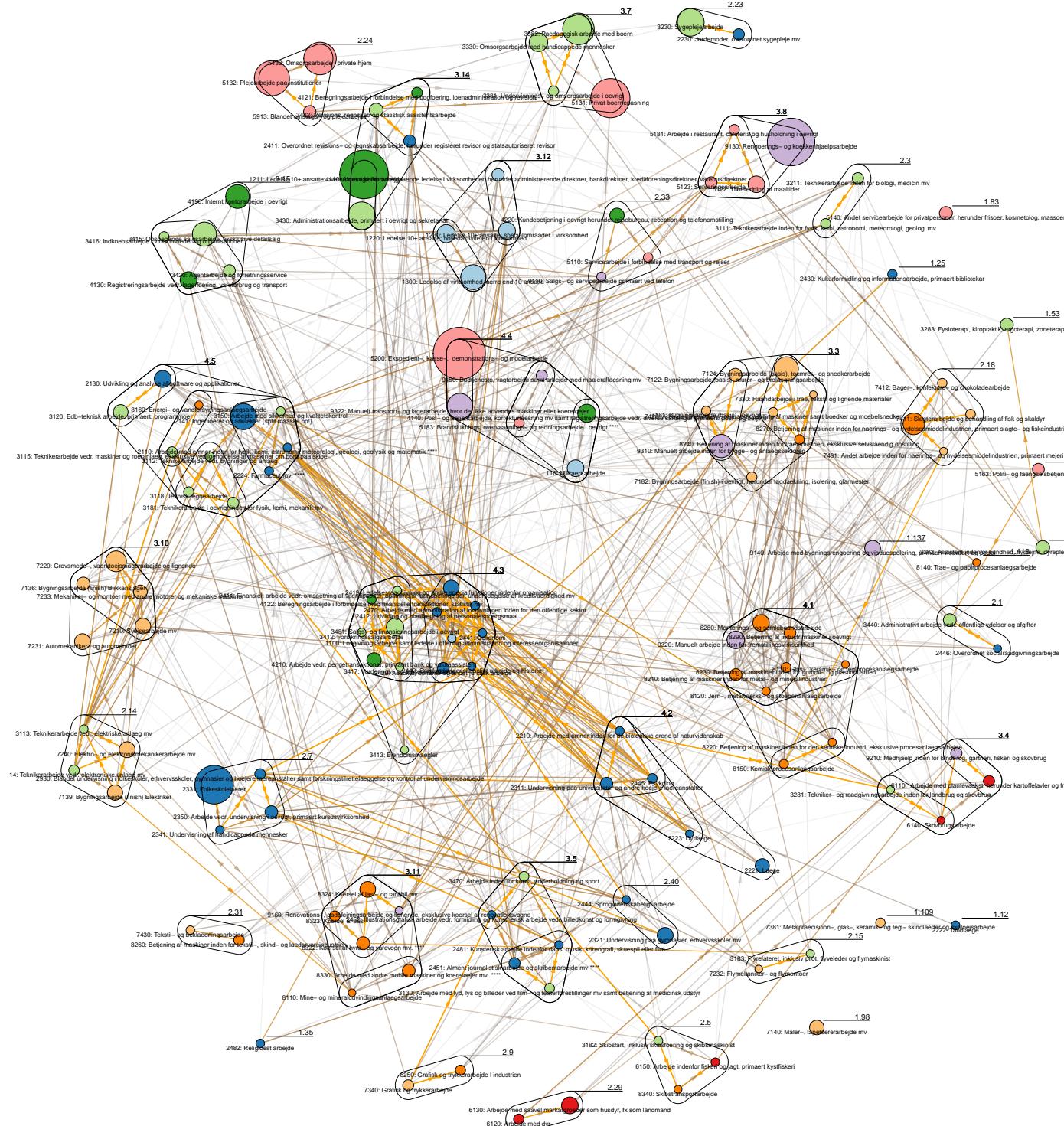
Opsummering

Min hypotese i denne del af analysen lød på, at der er segmentering i jobskiftestrukturen blandt arbejdsløse på det danske arbejdsmarked. Denne hypotese kan jeg ikke forkaste. Segmenteringen betyder derfor, at der er oversandsynligheder for, at man som arbejdsløs får arbejde i det samme segment, som før arbejdsløshedsperioden. Segmenteringen viser de faglige barrierer for arbejdsløses jobsøgning på det danske arbejdsmarked fra 1996 til 2009. Segmenteringen deler ikke ligesom teorien “dual labor markets” op i “gode” og “dårlige” jobs, men snarere i en række delmarkeder, hvilket stemmer overens med Boje (1986) og Toubøl, Larsen og Strøby (2013).

Jeg har ikke haft ambitioner om afkraeftte, at arbejdsløse søger på arbejdsmarkedet med henblik på finde et arbejde med den højest mulige løn. Det jeg dog kan fremhæve er, hvad det er for kompetencer, der får de arbejdsløse til at samle sig i segmenter. Dernæst er der en række institutionelle forhold, som kan være med til at forklare, hvorfor nogle har kompetencer i bestemte segmenter. For eksempel finder de fleste arbejde som læger, fordi lægefaget er beskyttet af lovgivning, som regulerer, hvem der kan arbejde inden for faget samtidig med et stadigt behov for flere læger medvirker til, at der er rigeligt med jobs. Dernæst kan jeg stiller spørgsmålstege ved om faglig identitet og sociale forbindelser også kan have en rolle at spille for, hvorfor de arbejdsløse søger og finder bestemte jobs. Den næste del af analysen handler om beskæftigede i højere grad end arbejdsløse søger arbejde inden for det segment, de allerede tilhører. Altså om de arbejdsløses jobsøgning er ”bredere” og mere ”fleksible” end de beskæftigedes.

5. RESULTATER

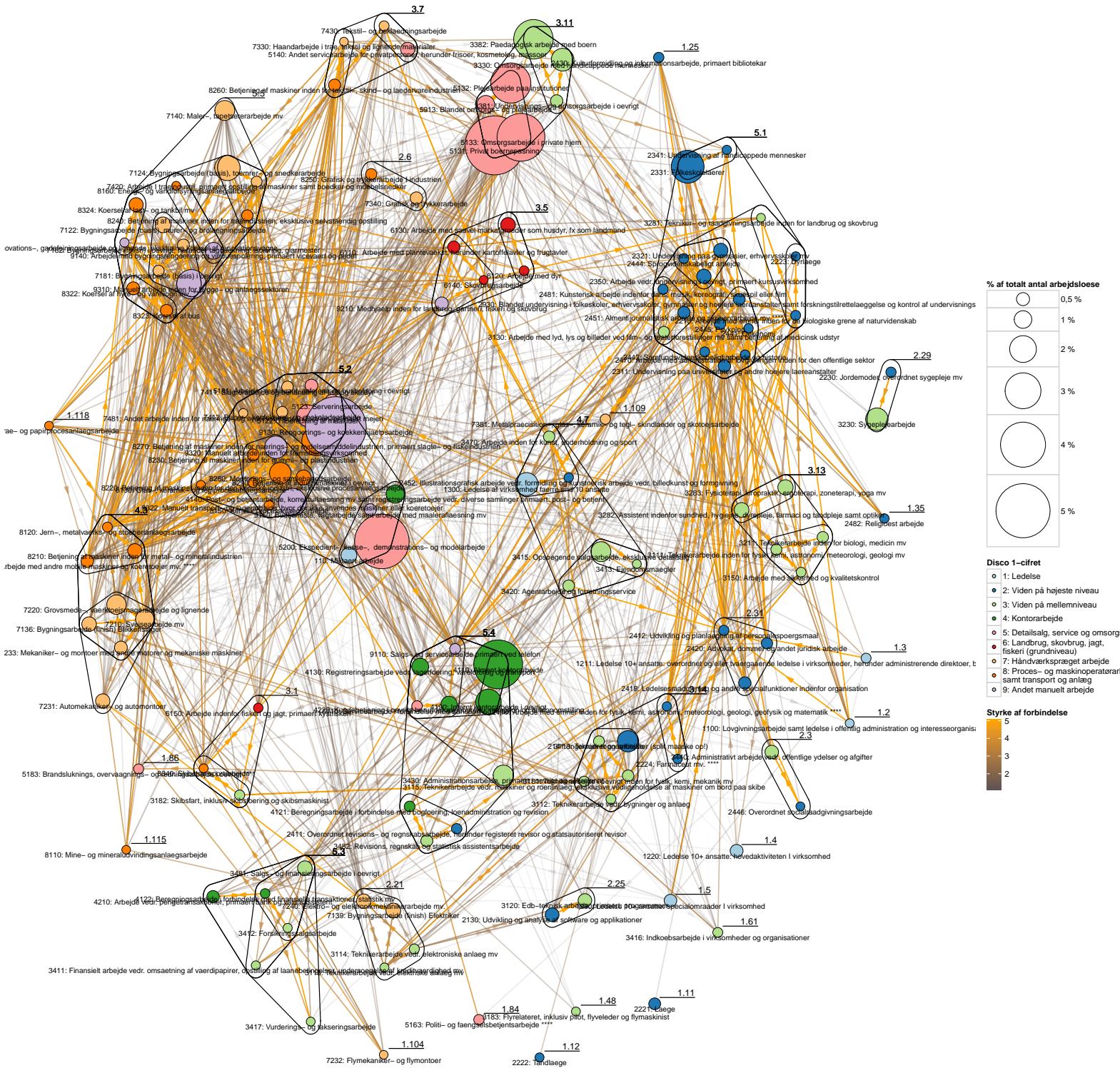
Figur 5.7: Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, 1996-2009

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

5.1. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING

Figur 5.8: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, 1996-2009

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

5. RESULTATER

5.2 SAMMENLIGNING MED SEGMENTERINGEN AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING

Formålet med at sammenligne segmenteringen af arbejdsløses jobsøgning med segmenteringen af beskæftigedes jobsøgning relaterer sig til min anden hypotese. Denne hypotese er, at de arbejdsløse søger fagligt bredere på arbejdsmarkedet end folk i beskæftigelse. Hypotesen handler altså om de arbejdsløse har en anden jobsøgningsadfærd end de beskæftigede.

Forskelle mellem segmenteringen af arbejdsløses og beskæftigedes jobsøgning på det danske arbejdsmarked

I netværket for beskæftigedes jobsøgning ses 143 arbejdsstillingskategorier fordelt på 40 segmenter med 3.298.468 observationer af jobskifte med 2.778.841 individer i alderen 16 til 69 år. Strukturen er vist i figur 5.7, som står ved siden af de arbejdsløses jobsøgning på figur 5.8. 77 procent af mobiliteten foregår inden for disse segmenter, mens 69 procent foregår inden for arbejdsstillingskategorierne. Det vil sige, at en stor del af de beskæftigede bliver inden for det samme fagområde, når de skifter job. Der er altså statistisk oversandsynlighed for at finde arbejde inden for det samme segment, som man arbejdede i før sit jobskifte.

Hvis jobskiftene var fuldstændig tilfældige, burde der være 1 procent af mobiliteten, som foregår internt i arbejdsstillingskategorierne og 99 procent af mobiliteten, som går ud af arbejdsstillingskategorierne. Der er altså en kæmpe stor oversandsynlighed for, at de beskæftigede får arbejde inden for samme arbejdsstilling (69 procent) og samme segment (77 procent). Dette fremgår af tabel 5.3. Den interne og eksterne mobilitet fremgår undervejs i netværksanalysens segmenteringsproces fra niveau 1 med de 143 arbejdsstillingskategorier og til niveau 4 med de 35 segmenter. For at kunne lave en sammenligning, fremgår den interne og eksterne mobilitet også for de arbejdsløse.

Tabel 5.3: Karakteristika for segmenteringsprocessen

	Niveau	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Niveau 5
Arbejdsløse	Antal segmenter	143	66	46	40	35
	Intern mobilitet	36,3%	47,5%	50,9%	52,5%	57,8%
	Ekstern mobilitet	63,7%	52,5%	49,1%	47,5%	42,2%
	Mobilitet i alt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Beskæftigede	Antal segmenter	143	62	45	40	-
	Intern mobilitet	69,0%	74,2%	76,2%	77,0%	-
	Ekstern mobilitet	31,0%	25,8%	23,8%	23,0%	-
	Mobilitet i alt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-

5.2. SAMMENLIGNING MED SEGMENTERINGEN AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING

Mobiliteten mellem forskellige typer job og segmenter må altså ligesom de arbejdsløse være struktureret af andre faktorer end tilfældigheder. Dette underer mig heller ikke, da Toubøl, Larsen og Strøby (2013) på et lignende datamateriale har vist, at jobskifte sker inden for en række segmenter. Med disse observationer i betragtning kan jeg altså på ingen måde afvise, at den faglige placering spiller en væsentlig rolle for beskæftigedes jobskifte.

Det som er særlig interessant er forskellen mellem arbejdsløse og beskæftigedes jobsøgning. 77 procent af mobiliteten foregår inden for segmenterne for de beskæftigedes, mens det er 57,8 procent for de arbejdsløse. Der er altså stor forskel på arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte³. Her er de arbejdsløses segment endda et niveau højre end de beskæftigede. Det skyldes, at forbindelserne mellem segmenterne er mindre kraftige hos de beskæftigede. Derfor har segmenteringsprocessen ikke kunne fortsætte til samme niveau som hos de arbejdsløse.

Det vil altså sige, at der er 19,2 procent flere af de beskæftigede, som finder arbejde inden for samme segment, når man sammenligner med de arbejdsløse. Det sker på trods af, at segmenterne hos de arbejdsløse er større end de beskæftigede. Forskellen ses på de to netværk i forhold til intensiteten af pilene mellem arbejdsstillingskategorierne og segmenterne. Farven på pilen angiver, som tidligere beskrevet styrken af forbindelsen mellem arbejdsstillingskategorier, hvilket vil sige jo større grad af orange jo stærkere er forbindelsen og dermed er strømmen af arbejdskraft kraftigere mellem de givne typer af job. I arbejdsløshedsnetværket er bevægelserne på kryds og tværs mellem arbejdsstillingskategorier og segmenter tydeligvis mere kraftig end i beskæftigelsesnetværket.

Når vi kigger på forskellen mellem de arbejdsløse og de beskæftigedes jobskifte fra arbejdsstilling til arbejdsstilling, er forskellene mere markante. 69 procent af mobiliteten foregår inden for samme arbejdsstilling for de beskæftigede, mens det blot er 36,3 procent for de arbejdsløse. Der er altså meget stor forskel på de arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte⁴. Den interne mobilitet hos de beskæftigede er altså næsten dobbelt så stor i forhold til den interne mobilitet hos de arbejdsløse. Det fortæller os, at jobskiftet i lang mindre grad ligger inden for samme arbejdsstilling, hvis man har været arbejdsløs. Med andre ord de arbejdsløse søger fagligt bredere og er mindre selektive i forhold de beskæftigede. Jobsøgningsteorien bakker op om denne iagttagelse, men i

³Der er højsignifikant forskel mellem arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte med en P-værdi < 0,001. Det er testet med en Z-test på andele (Malchow-Møller og Würtz 2003, s. 341).

⁴Der er højsignifikant forskel mellem arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte med en P-værdi < 0,001. Det er testet med en Z-test på andele (ibid., s. 341).

5. RESULTATER

forhold til løn. I jobsøgningsteorien bliver der skelnet mellem ”job search” og ”on-the-job search” (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 122), hvor ”reservationslønnen” er højere i ”on-the-job search”, fordi indkomsten i arbejde er højere end på arbejdsløsheds- og velfærdsydelser. Det vil altså sige, at man som arbejdsløse er mindre selektiv i forhold til lønninger.

De ti største segmenter, som fremgår af tabel 5.4, er forholdsvis velintegrerede og 9 ud af 10 har en intern mobilitet over 66 procent. Det vil sige, at 2 ud af 3 eller flere skifter job inden for det samme segment. Af tabellen kan aflæses navn, segmentets nummer på figur 5.1, det maksimale antal stier i segmentet, segmentets densitet og den interne mobilitet i segmentet. Samt andelen af det samlede antal arbejdsløse, som får arbejde, når de vender tilbage i beskæftigelse og andel beskæftigede inden for segmentet som laver jobskifte ud af alle beskæftigede.

Tabel 5.4: Segmenter efter størrelse, 1996-2009

Beskrivelse	Nr.	Stier	Densitet	Intern mobilitet	Andel jobskifte	Segment- andel
Post, vagt, brandslukning, militær og transport	4.4	3	63,3%	73,2%	9,4%	13,8%
Kontorarbejde	3.14	2	80,0%	79,0%	8,1%	10,5%
Pædagogik og omsorg	3.7	2	83,3%	78,7%	7,5%	11,5%
Pleje og omsorg	2.24	1	100,0%	82,7%	6,1%	13,0%
Restauration og rengøring	3.8	2	91,7%	71,3%	6,0%	10,4%
Ingeniør, arkitektur og teknik	4.5	3	44,5%	82,0%	5,6%	10,9%
Salg	3.15	2	80,0%	66,2%	5,3%	9,5%
Bygge- og anlæg	3.3	2	66,1%	80,6%	5,2%	10,2%
Ledelse	3.12	2	83,3%	71,0%	4,7%	8,6%
Økonomi, jura, finansiering og salg	4.3	3	60,9%	82,1%	4,6%	13,0%

Når man sammenligner de 10 største segmenter hos de beskæftigede med de 10 største segmenter hos de arbejdsløse, har de beskæftigede en andel på 62,5 procent af det samlede antal jobskifte, mens det for de arbejdsløse er 81,6 procent. At de 10 største segmenter hos de arbejdsløse er næsten 20 procent større end hos de beskæftigede fortæller, at segmenterne hos de arbejdsløse er større end hos de beskæftigede. Dette betyder, at segmenterne hos de arbejdsløse er fagligt bredere.

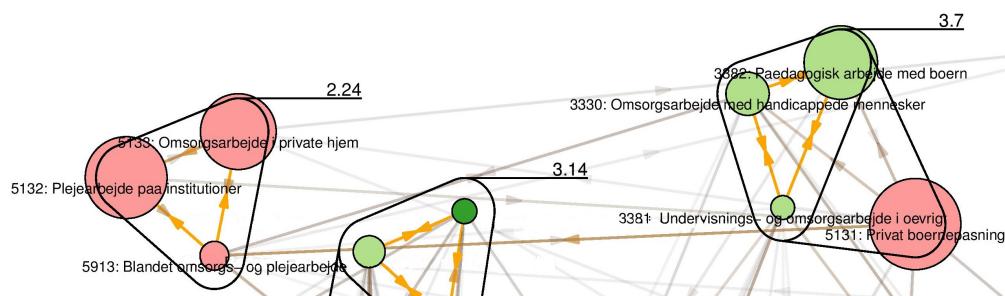
Herfra vil jeg dykke ned i en række segmenter, som jeg vil sammenligne med ækvivalente arbejdsløshedssegmenter. Det vil jeg gøre med henblik på at se om, man inden for disse segmenter, kan se, om de arbejdsløse søger fagligt bredere på arbejdsmarkedet end folk i beskæftigelse. Dette sker ud fra hypotesen om, at der altså eksisterer en forskel på, hvordan de arbejdsløse og beskæftigedes søger jobs.

5.2. SAMMENLIGNING MED SEGMENTERINGEN AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING

Segmenterne: Pædagogik, omsorg og pleje

Arbejde med pædagogik, omsorg og pleje kan ses i figurerne 5.9 og 5.10 for henholdsvis to beskæftigelsessegmenter og arbejdsløshedssegmentet. Hvor pædagogik, omsorg og pleje for de arbejdsløse er et samlet segment, så er det for de beskæftigede splittet op i to segmenter. For de beskæftigede er de altså splittet op i ”pædagogik og omsorg” (3.7) og ”pleje og omsorg” (2.24). Hovedfokusområdet for ”pædagogik og omsorg” er børneområdet, mens hovedfokusområdet for ”pleje og omsorg” er ældreområdet.

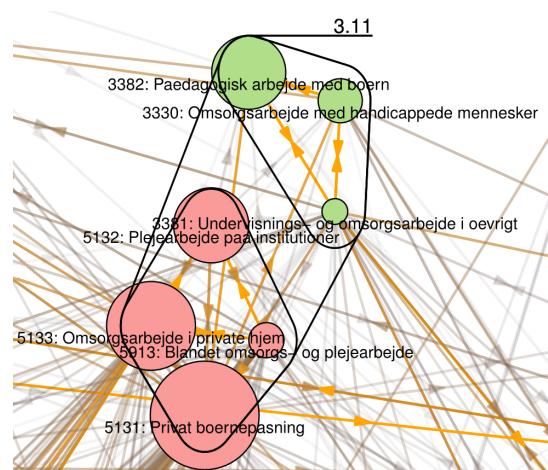
Figur 5.9: Beskæftigede: Pædagogik, omsorg og pleje

Begge segmenter svarer nogenlunde til den samme andel af henholdsvis de arbejdsløse og beskæftigede. For de to beskæftigelsessegmenter er det for ”pædagogik og omsorg” 7,5 procent og for ”pleje og omsorg” 6,1 procent (i alt 13,5 procent), og for arbejdsløshedssegmentet er det 13,5 procent.

Beskæftigelsessegmenterne har en intern mobilitet på 78,7 procent for ”pædagogik og omsorg” og 82,7 procent for ”pleje og omsorg”, mens det for arbejdsløshedssegmentet er 64,6 procent. For alle tre segmenter er der altså en høj mobilitet for personer, som får arbejde inden for det samme segment som deres seneste arbejde. For de arbejdsløse finder 2 af 3 arbejde inden for samme segment, mens det for 3 ud af 4 er tilfældet for de beskæftigede, når de skifter job. Der er altså stor forskel mellem jobsiftene internt i arbejdsløshedssegmentet og jobsiftene

Figur 5.10: Arbejdsløse: Pædagogik, omsorg og pleje

5. RESULTATER

intern i de to beskæftigelsessegmentet⁵. Forskellen er særlig stor, når arbejdsløshedssegmentet netop samler alt arbejde med pædagogik, omsorg og pleje til et segment.

Disse resultater betyder, at børnehavpædagoger og hjemmehjælpere i højere grad må finde arbejde i et andet segment i tilfælde af arbejdsløshed. Det vil sige, at de må søge bredere og uover deres umiddelbare faglighed, da de i højere grad end beskæftigede ender med at finde arbejde, som ligger fjernt fra deres tidligere arbejdsområde.

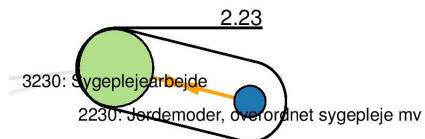
Segmenterne: Sygeplejearbejde

Arbejdet som sygeplejeske for henholdsvis beskæftigede og arbejdsløse kan ses i figurerne 5.11 og 5.12. Det fremgår, at disse to segmenter er ensartede i forhold til arbejdsindhold og størrelse. Den store forskel ligger i den interne mobilitet. Beskæftigelsessegmentet har en intern mobilitet på 90,5 procent, mens det for arbejdsløshedssegmentet er 74,4 procent.

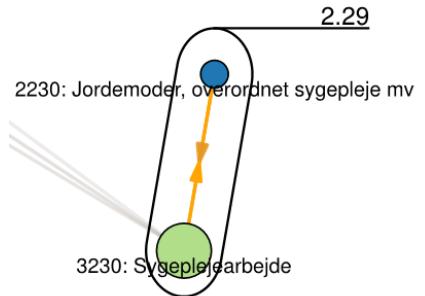
Netop på grund af den netværksanalytiske metode, kan jeg få øje på forskellen mellem disse to segmenter. For begge segmenter er den interne mobilitet altså meget høj, men forskellen på 16,1 procent er meget stor⁶. Det betyder, at de arbejdsløse sygeplejerske og jordmødre i mindre grad bliver inden for samme segment sammenlignet med beskæftigede. Det betyder først og fremmest, at de må finde arbejde andetsteds.

Flere arbejdsløse sygeplejerske, kan altså ikke få job som sygeplejeske, når man sammenligner det med beskæftigedes jobskifte. Det vil sige, at de må søger fagligt bredere og finde arbejde væk fra deres traditionelle arbejdsområde.

Figur 5.11: Beskæftigede: Sygeplejearbejde

Figur 5.12: Arbejdsløse: Sygeplejearbejde

⁵Der er højsignifikant forskel mellem arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte med en P-værdi < 0,001. Det er testet med en Z-test på andele (Malchow-Møller og Würtz 2003, s. 341).

⁶Der er højsignifikant forskel mellem arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte med en P-værdi < 0,001. Det er testet med en Z-test på andele (ibid., s. 341).

5.2. SAMMENLIGNING MED SEGMENTERINGEN AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING

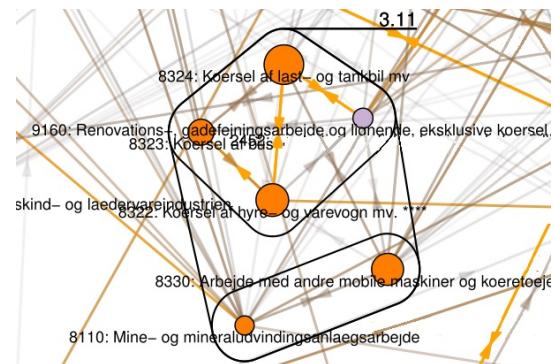
Segmenterne: Transport og bygge- og anlægsarbejde

Arbejde med bygge- og anlæg og transport kan ses i figurerne 5.13, 5.14 og 5.15 for henholdsvis to beskæftigelsessegmenter og arbejdsløshedssegmentet. Hvor bygge- og anlæg og transport for de arbejdsløse er et samlet segment, så er det for de beskæftigede splittet op i to segmenter. For de beskæftigede er "transportarbejde" (3.11) og "bygge- og anlægsarbejde" (3.2) splittet i to.

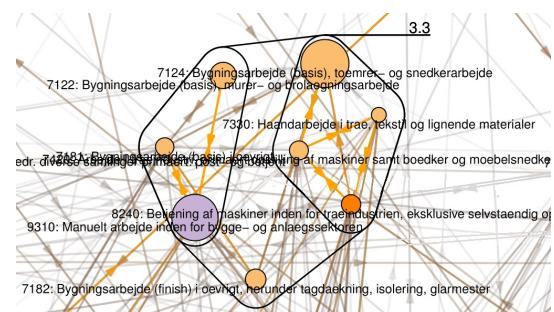
Segmenterne er til sammen lidt mindre hos de beskæftigede end hos de arbejdsløse. Beskæftigelsessegmentet "transportarbejde" indeholder 2,5 procent af det samlede antal jobskifte, mens beskæftigelsessegmentet "bygge- og anlægsarbejde" indeholder 5,2 procent (i alt 7,7 procent). For arbejdsløshedssegmentet er det 8,8 procent af det samlede antal arbejdsløse.

Beskæftigelsessegmenterne har en intern mobilitet på 80,6 procent for "bygge- og anlægsarbejde" og 75,2 procent for "transportarbejde", mens det for arbejdsløshedssegmentet er 61,7 procent. For alle tre segmenter er der altså en høj intern mobilitet, men der er altså stor forskel mellem jobskiftene internt i arbejdsløshedssegmentet og jobskiftene internt i de to beskæftigelsessegmentet⁷.

Figur 5.13: Beskæftigede: Transport

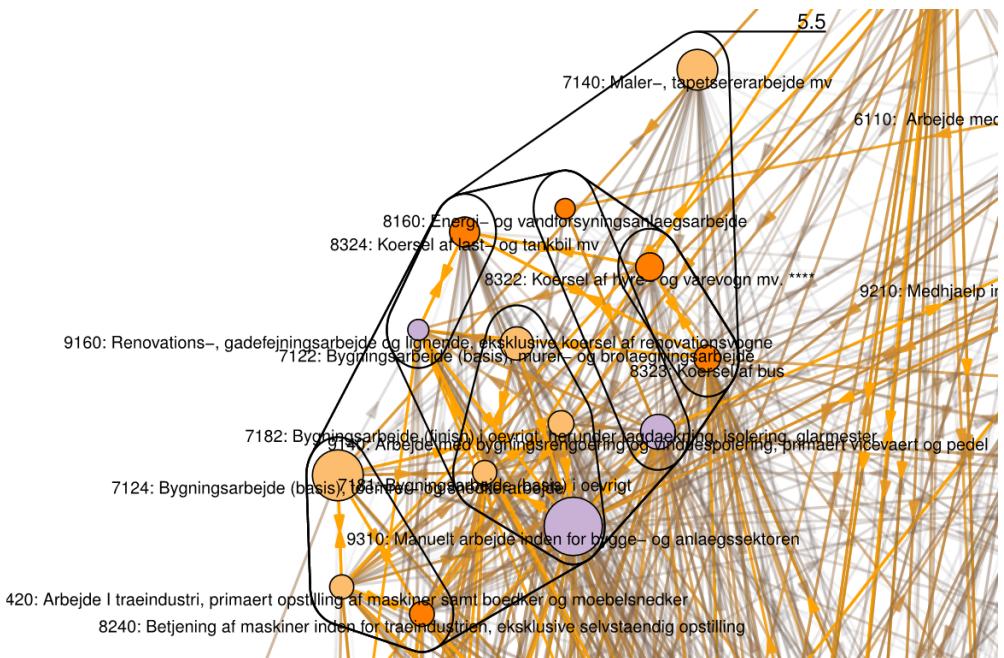
Figur 5.14: Beskæftigede: bygge- og anlægsarbejde

⁷Der er højsignifikant forskel mellem arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte med en P-værdi < 0,001. Det er testet med en Z-test på andele (ibid., s. 341).

5. RESULTATER

Figur 5.15: Arbejdsløse, bygge- og anlægsarbejde

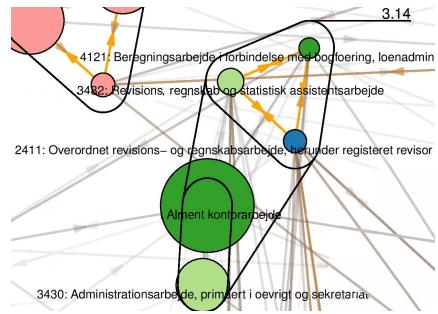
De arbejdsløse søger altså fagligt bredere end det beskæftigede, hvilket får dem til i højere grad at finde jobs, som ligger uden for deres fagområde.

5.2. SAMMENLIGNING MED SEGMENTERINGEN AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING

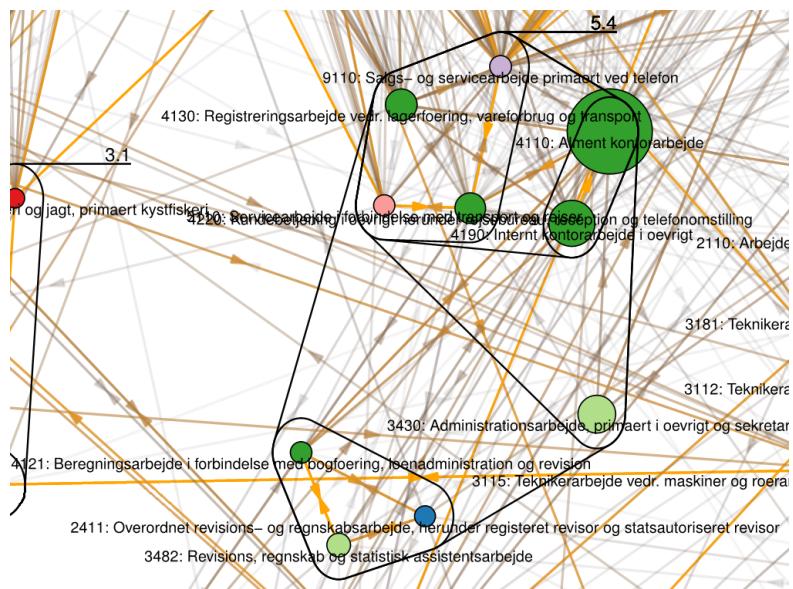
Segmenterne: Kontorarbejde

Kontorarbejde kan ses i figur 5.16 for beskæftigede og figur 5.17 for arbejdsløse. Arbejdsindholdet er ikke helt det samme, da arbejdsløshedssegmentet består af flere typer af job. Derfor er arbejdsløshedssegmentet også større end beskæftigelsessegmentet. Arbejdsløshedssegmentet har en andel af arbejdsløse på 12,1 procent mod en andel af jobskifte på 8,1 procent. Beskæftigelsessegmentet har en intern mobilitet på 79 procent, mens det for arbejdsløshedssegmentet er 51,1 procent. For begge segmenter er den interne mobilitet høj. For de arbejdsløse finder hver anden arbejde inden for samme segment, mens det for 4 ud af 5 er tilfældet for de beskæftigede, men forskellen på den interne mobilitet er meget stor⁸.

Figur 5.16: Beskæftigede: Kontorarbejde

Figur 5.17: Arbejdsløse: Kontorarbejde

Det betyder altså, at arbejdsløse kontorarbejdere i langt mindre grad bliver inden for samme segment sammenlignet med de beskæftigede. Det sker på trods af, at arbejdsløshedssegmentet er meget større. Med andre ord må de søge fagligt bredere og i andre segmenter.

⁸Der er højsignifikant forskel mellem arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte med en P-værdi < 0,001. Det er testet med en Z-test på andele (Malchow-Møller og Würtz 2003, s. 341).

5. RESULTATER

Opsummering

Formålet med at sammenligne segmenteringen af arbejdsløses jobsøgning med segmenteringen af beskæftigedes jobsøgning relaterer sig til hypotesen om, at de arbejdsløse søger fagligt bredere på arbejdsmarkedet end folk i beskæftigelse. Hypotesen beskriver altså en ide om, at der eksisterer en forskel i deres indbyrdes adfærd, når de søger job, og at det eventuelt kan skyldes deres konkrete situation.

Jeg kan altså ikke forkaste min hypoteze. Segmenteringen betyder, at der er mindre sandsynlighed for, at arbejdsløse får arbejde i det samme segment som de beskæftigede. Segmenteringen viser altså store forskelle mellem de faglige barrierer for arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte på det danske arbejdsmarked fra 1996 til 2009.

Det betyder, at arbejdsløse i højere grad end beskæftigede finder nyt arbejde, som ligger mere fjernt fra de fagområder, hvor de tidligere var beskæftiget. De arbejdsløse må derfor søge bredere og være mere fleksible for at finde sig et nyt job. Dette resultat vil jeg beskæftige mig med i det kommende kapitel 6, hvor jeg vil gå ind i en dybere diskussion op i mod jobsøgningsteorien samt hvor det danske arbejdsmarked er på vej hen og hvilke konsekvenser reformer inspireret af jobsøgningsteorien kan have for det danske arbejdsmarked.

6 DISKUSSION

Resultatet af dette speciale har givet svar på mine to hypoteser. Konklusionen er, at de ikke kan forkastes. Det betyder mere konkret, at der er segmenteringer i jobskiftestrukturen på det danske arbejdsmarked, og at de arbejdsløse søger fagligt bredere på arbejdsmarkedet end folk i beskæftigelse. Det vil sige, at der er større sandsynlighed for, at de arbejdsløse får arbejde inden for samme segment og arbejdsområde, som hvor de tidligere har arbejdet. I hvert fald når man sammenligner med beskæftigede. Derved har de beskæftigede en større sandsynlighed end de arbejdsløse for at få job inden for samme segment, som de tidligere har arbejdet i.

I dette kapitel, vil jeg diskutere, hvilke forbehold man bør tage overfor jobsøgnings-teorien. Derefter vil jeg diskutere, hvor det danske arbejdsmarked er på vej hen. Særligt fokuseres der på, hvilke konsekvenser reformer inspireret af jobsøgningsteorien kan have for det danske arbejdsmarked.

6.1 DE DANSKE ARBEJDSMARTEDSSEGMENTER UDFORDRER JOBSØGNINGSTEORIEN

Mit speciale har vist en række empiriske nybrud, som kan få konsekvenser for teoridannelsen om arbejdsløses adfærd. Først og fremmest bekræfter dette speciale væsentlige dele af jobsøgningsteorien. Analysen peger på, at de arbejdsløse oftere får arbejde uden for de felter, de oprindeligt har arbejdet i. Det gælder endda også for vækstperioden, fra 1996 til 2009, hvor det danske arbejdsmarked havde relativt lav arbejdsløshed. Mine resultater viser, at 77 procent af mobiliteten foregår inden for segmenterne for de beskæftigede, mens det kun er 57,8 procent for de arbejdsløse. Altså en forskel på næsten 20 procentpoint mellem de to grupper. Det resterende antal arbejdsløse i hver

6. DISKUSSION

gruppe finder altså job uden for deres oprindelige arbejdsmarkedssegment.

Differensen mellem den eksterne mobilitet for beskæftigede og arbejdsløse må derfor betragtes som en mobilitet af nød frem for af lyst. Det følger logisk af, at den eksterne mobilitet blandt beskæftigede i hovedsagen må betragtes som en mobilitet af lyst¹.

Forskellen mellem at være arbejdsløs og indtræde i et type job, der er uden for ens kompetencefelt (her defineret som ekstern mobilitet), kan sammenlignes med den skelnen Pierre Bourdieu foretager mellem ”den store elendighed” og ”den lille elendighed”. Det at komme i beskæftigelse er et udtryk for at komme ud af ”den store elendighed” og dermed indtræde i ”den lille elendighed”. Beskæftigelsen er et rigtigt skridt frem, men i hovedreglen ikke tilfredsstillende på grund af skift i arbejdsindhold. I værste fald betyder det, at man påtager sig arbejde, som man slet ikke er i stand til at varetage grundet manglende kompetencer (Bourdieu 1999, s. 4). De arbejdsløse bliver altså presset af arbejdsløshedens ”store elendighed”, og de accepterer derfor et job uden for kerneområdet, den ”lille elendighed”. Det peger på, at økonomiske incitamenter (eller andre typer af tab, eksempelvis status, arbejdsfællesskab med videre som kommer af arbejdsløshed) synes at føre til, at man bliver mindre kræsen i sin jobsøgning. ”Pisken” virker altså, og det resulterer i at relativt mange arbejdsløse søger uden for deres segmenter.

Men det er dog ikke hele historien. Afhandlingen peger også på, at langt hovedparten af mobiliteten på det danske arbejdsmarked foregår i helt særlige mønstre. Over halvdelen af mobiliteten for de arbejdsløse og over tre fjerdedele af mobiliteten for de beskæftigede foregår i nogle helt særlige mønstre. Det kan selvfølgelig skyldes, at incitamenterne ikke er stærke nok til at finde job langt nok væk fra eget segment og arbejdsområde. Det kan være, arbejdsløshedsydelsen er for høj set i forhold til lønnin gerne i de andre segmenter.

Når der zoomes ind på de enkelte segmenter, er for eksempel lægefaget, som beskrevet i afsnit 5.2, præget af en ekstrem høj grad af intern mobilitet. Det er tilfældet hos både de beskæftigede samt de arbejdsløse. Kun 5,5 procent af de arbejdsløse har fra 1996 til 2009 fået arbejde i et nyt arbejdsområde, og dermed væk fra den type af job, der kan beskrives som ”lægearbejde”. Dette er på trods af, at indkomstforskellen for beskæftigede og arbejdsløse lægger er langt højere end den er mellem eksempelvis beskæftigede og arbejdsløse i byggebranchen. Segmentet for ”transport, bygge- og an-

¹På trods af at noget af den eksterne mobilitet blandt arbejdende kan være af nød. Hvis man eksempelvis skifter job som konsekvens af en fyring, dårligt arbejdsmiljø eller inden udgangen af et midlertidig job.

6.1. DE DANSKE ARBEJDSMARKEDSSEGMENTER UDFORDRER JOBSØGNINGSTEORIEN

lægsarbejde” har derimod en ekstern mobilitet på 38 procent. Der er altså en forskel på segmenterne og mobiliteten.

Det skyldes blandt andet, at lægefaget er beskyttet af lovgivning, som regulerer, hvem der kan arbejde inden for faget, og at der er stadigt behov for flere læger. Weberianeren Parkins betegner dette som “social closure”, hvor et fag “danner hegning om” nogle ressourcer ved at udelukke andre fra dem (Parkin 1994, s. 143). Andre faggrupper er altså ekskluderet fra muligheden for at tilbyde sin arbejdskraft i dette segment. Med dette begreb in mente ved vi, at lægen blot er fremtrædelsesformen for et mere grundlæggende fænomen. En lang række faggrupper har større eller mindre grad af “social closure”. En social eksklusion, der kan benyttes som en formel barriere til en række jobs, som for eksempel er tilfældet ved særligt faglærte professioner såsom advokater, ingeniører, arkitekter og revisorer. Men eksklusionen kan også fungere uformelt, som når statskundskabere oftere ansætter statskundskabere i ministerierne (Information, 10.03.2010). Specialet viser dog også, at mange håndværkere ”overvintrer” i andre job såsom taxachauffører. Dette fænomen kan forklares ved, at disse håndværkere kender andre håndværkere i taxabranchen, og derfor ved, hvornår der er mangel på job. Dette peger på, at adgangen til bestemte typer af job kan være styret af kulturelle forventninger til, ”hvem man kender”, og ”hvad man kan”. Med andre ord må sociale netværk have en stor betydning for dens arbejdsløses succes med at skifte eller fastholde segment permanent eller blot for en kortere periode.

Mit argument er, at man skal tolke de forskellige arbejdsmarkedssegmenter som indeholdende jobs, der har større eller mindre grad af ”social closure” omkring sig. Salg og kreative fag har relativt lav ”social closure”, hvorimod sygepleje og de pædagogiske fag har en relativt høj ”social closure”.

På det danske arbejdsmarked er der altså ikke tale om ”frie” jobsøgninger. Arbejdsmarkedet er i højere grad præget af uformelle og formelle barrierer for jobsøgning. Politiske tiltag, der baserer sig på en generaliseret udgave af jobsøgningens incitamentlogikker, vil derfor også have begrænset effekt i sit forsøg på at præge alle dele af det segmenterede danske arbejdsmarked, hvor segmenterne har forskellig mobilitet og rationaler.

Denne specialeafhandlings teoretiske hovedanlelse imod jobsøgningsteorien er altså, at den for det første har et for generaliserende perspektiv på ”homo economicus” (Granovetter 1985, s. 486), og at den for det andet har et for økonomisk, kvantitativ fokus på arbejdsmarkedet i dens vedvarende perspektiv på arbejdsløses rationelle kalkuler. Der er også tale om kvalitative og kulturelle søgementaliteter fra de enkelte grupper arbejdsløse samt en række af kvalitative forskelle i de formelle og uformelle bevægel-

6. DISKUSSION

seskanaler fra det ene segment til det nye og andet.

6.2 ER DANMARK PÅ VEJ MOD ET PREKÆRT ARBEJDSPRØVET MARKED?

“Alt fast og solidt fordufter, alt helligt bliver klædt af, og menneskene bliver endelig tvunget til at se nøgternt på deres egen stilling i tilværelsen, på deres indbyrdes forhold.” (Marx 1968, s. 162).

Således profeterede marxismens grundlægger, Karl Marx, i midten af det 19. århundrede om de forandringer, som kapitalismen ville medføre. Det var en profeti, som delvist blev til virkelighed. Fra midten af 1800-tallet og frem blev en lang række af det senfeudale samfunds barrierer udslettet. Laugenes opløsning, den frie adgang til arbejde og uddannelse viser, at segmenteringer på arbejdsmarkedet kan komme i opbrud. Selvom mine resultaterne peger på, at jobsøgningsteorien ikke giver et fyldestgørende billede på det danske arbejdsmarked, er det dog stadig muligt, at teoriens profeti sagtens kan blive til virkelighed for det danske arbejdsmarked. Endepunktet for den udvikling Marx forudsagde er udgangspunktet for jobsøgningsteorien. Det vil sige et arbejdsmarked, hvor arbejdskraften er fuldstændig vareliggjort, og hvor der ikke skelnes kvalitativt mellem den ene og den anden arbejdstager (Horkheimer og Adorno 1993, s. 76).

Den marxistisk inspirerede kritiske teoretis udlægning af konsekvenserne af kapitalismens rationaliserede arbejdsmetoder påpeger netop, at kapitalismen skaber grundantagelsen i jobsøgningsteorien: At man anser mennesket som udelukkende økonomisk rationelt.

Siden årtusindeskiftet har der været en større diskussion blandt sociologer om, hvorvidt kapitalismen er ved at udvikle sig til en ny fase. Sociologerne Ulrich Beck og Emmanuel Castells påpeger, at samfundets nye funktionsmåde er præget af usikkerhed (Beck 2000, s. 3; Castells 1996, s. 302). Ifølge Castells påtvinger de nye informationsteknologier arbejdstagerne, så de er nødt til at være mere fleksible. Dette gælder også deres jobsøgning:

“The ability to assemble and disperse labor on specific projects and tasks anywhere, anytime, created the possibility for the coming into being of the virtual enterprise as a functional entity. (...) The extraordinary increase in flexibility and adaptability permitted by the new technologies opposed the rigidity of labor to the mobility of capital. It followed a relentless pressure to make the labor contribution as flexible as it could be.” (Castells 1996, s. 302).

6.2. ER DANMARK PÅ VEJ MOD ET PREKÆRT ARBEJDSPRÆG?

Castells vurderer, at de nye teknologier medvirker til, at arbejdspladserne bliver organiseret på en måde, så arbejdsgiverne kan hyre og fyre arbejdstagerne efter behov. Hos Beck gør et lignende perspektiv sig gældende. Den teknologiske udvikling skaber et dilemma for nationalstaternes arbejdsmarkedspolitik, hvor de står over for et valg mellem at acceptere usikre arbejdsvilkår eller acceptere en høj arbejdsløshed (Beck 2000, s. 2). Både Castells og Beck forudser på den måde, at antallet af usikre ansættelser vil stige i takt med den teknologiske udvikling og globaliseringens stigende fremkomst. Fælles for Castells og Beck er, at udviklingerne er et udtryk for en generel samfundsforandring, men de er ikke enige om konsekvenserne. Ifølge Castells vil dette betyde, at virksomheder får en struktur, som minder om “dual labor markets” syn på arbejdsmarkedet. Virksomhederne vil altså udvikle sig til, at deres fremtidig struktur består af en kerne af arbejdstagere, som virksomheden bygger sit fundament på, og en periferi af arbejdstagere, der kan hyres og fyres, outsources og automatiseres (Castells 1996, 295f). Ifølge Beck vil det betyde en “*politisk økonomi af usikkerhed*” (Beck 2000, s. 3) som rammer alle samfundslag.

Denne samfundsforandring er beskrevet som en neoliberal politisk-økonomisk tendens (Standing 2011, s. 20). En tendens som deregulerer arbejdsmarkedet, så for eksempel de segmenter jeg har undersøgt, vil blive nedbrudt. Det danske arbejdsmarked har dog oftest været karakteriseret ved at være gennemreguleret af både stat og arbejdsmarkedets parter. Men det er måske ved at ændre sig. Som beskrevet i indledningen skete der hen mod slutningen af 1970’erne og starten af 1980’erne et skifte i dansk arbejdsmarkedspolitik, hvor arbejdsmarkedet mere og mere blev overladt til markedsstyring. Det betød også, at der kom mere fokus på udbudsorientede arbejdsmarkedstiltag. Det kom særligt til udtryk ved Poul Schlüters fastfrysning af dagpengesatsen i 1980’erne samt Lars Løkke Rasmussens sænkning af retten til dagpenge fra fire til to år i 2010.

Konsekvenserne af denne udvikling er blevet beskrevet af Standing i hans teori om “prekariatet”. Prekariatet kommer fra ordene “prekær” og “proletariat”. Det betegner en form for usikker arbejdsklasse. Herunder mangler de muligheden for at oparbejde en karriere samt et tilhørsforhold til en særlig faggruppe (ibid., s. 20). Det ser Tweedie som et udtryk for, at flere og flere arbejdstagere har svært ved at forklare, hvad deres arbejde går ud på (Tweedie 2013, s. 101). Denne mangel på identitet kan være med til at forklare, hvorfor mine resultater viser, hvorfor der er så mange, som bevæger sig væk fra deres arbejdsmarkedssegmenter.

Mange af disse teorier er netop blevet kritiseret ud fra det udgangspunkt, som mit speciale har: At arbejdsmarkedet er dybt segmenteret, og at disse makroteorier i en meget lille grad kan forklare de forskelle, som hersker mellem faggrupper og brancher.

6. DISKUSSION

Den empiriske kritik af teorierne om ”den nye kapitalisme” knytter sig til, at forudsætningerne om arbejdsmarkedets udvikling ikke holder stik. I flere vestlige lande er der sket et fald i antallet af midlertidige ansættelser samtidig med, at der stadigvæk er få ansatte i midlertidige ansættelser (Doogan 2009, s. 150). Der er også forskel på, hvor der er flest usikre ansættelser. For eksempel er der en overvægt af midlertidige ansættelser i den offentlige sektor, i hotel- og restaurationsbranchen og blandt kvinder i Storbritannien (Conley 2008, s. 733). Det er derfor vigtigt, ligesom arbejdsmarkedssegmenteringsteorien har proklameret siden 1970’erne, at arbejdsmarkedet undersøges med udgangspunkt i de specifikke lande, og deres arbejdsmarkeders heterogene karakter samt arbejdsstyrkens mangel på homogenitet (Boje 1986, s. 171). I forhold til usikkerheden, kan det ind til videre konstateres, at udviklingen ikke fordeles ligeligt, og alle derfor ikke blive ramt på samme måde.

Selvom min speciale ikke beskæftiger sig med midlertidige ansættelser, går denne kritik igen i mit speciale. Fra fag til fag og fra arbejdsmarkedssegment til arbejdsmarkedssegment er der stor forskel i den eksterne mobilitet. Det skyldes, at der formentlig også er en stor forskel på, hvor meget ændringer af incitamentsstrukturer, såsom en hævning eller sænkning af dagpengesatsen, vil have for de forskellige segmenter. Denne kritik overlapper delvist med kritikken af teorierne om den ”nye kapitalisme”.

6.3 JOBSØGNINGSTEORIENS TEORIEFFEKT

Det interessante er dog om, jobsøgningsteorierne kan få ret, også selvom den endnu ikke har ramt plet. Altså om, at jobsøgningsteorien kan bruges af den økonomifaglige og politiske elite til at gennemtvinge nogle reformer, der skaber arbejdsmarkedet i dets eget verdensbillede: Med arbejdsmarkedstagere som varer, der økonomisk-rationelt sælger sig til højestbydende arbejdsgiver. Dette verdensbillede kan antage ansigtet af en ny, fleksibel og prekær kapitalisme, som både kan medføre nogle samfundspositive samt samfundsnegative konsekvenser.

Som beskrevet i afsnit 2.1 peger jobsøgningsteorien på, at en høj arbejdsløshedsydelse giver en højere ”reservationsløn” og en lavere søgeaktivitet. Med andre ord: En høj arbejdsløshedsydelse gør de arbejdsløse kræsne, hvad angår løn. En lavere ydelse eller en kortere dagpengeperiode må derfor tilskynde de arbejdsløse til at have en lavere ”reservationsløn” og en højere søgeaktivitet. Dette rationale afspejler Dagpengekommissionens rationale om, at tilskynde de arbejdsløse til at tage ”alle typer af job” (Dagpengekommissionen 2015, s. 13), og dermed være mere fleksible og mindre selektive i deres søger. Dagpengekommissionens jobsøgningsteoretiske forslag, såsom karensda-

6.3. JOBSØGNINGSTEORIENS TEORIEFFEKT

ge og lavere dimittendsats, kan derfor give mulighed for en mere effektiv udnyttelse af de ledige jobs.

Mine resultater fra perioden 1996 til 2009 - det vil sige før nedsættelsen af dagpengeperioden fra fire til to år - peger allerede på, at de arbejdsløse i højere grad end de beskæftigede er villige til at tage, hvis ikke "alle typer af job", så flere typer job. Dette fremgår af, at 23 procent af mobiliteten er ekstern for de beskæftigede, mens det er 42,2 procent for de arbejdsløse. Et konkret eksempel er sygeplejerskerne, hvor det blot er 9,5 procent af de beskæftigede, som finder job uden for deres segment, mens det for de arbejdsløse er 25,6 procent.

At de arbejdsløse tager flere typer jobs kan også være med til at udvikle "brobyggende" social kapital mellem arbejdsmarkedssegmenterne². Arbejdstagere, som skifter mellem segmenter, kan være med til at opbygge "brobyggende" social kapital i den forstand, som Robert Putnam beskriver det:

"the distinction between 'bonding' social capital (ties to people who are like you in some important way) and 'bridging' social capital (ties to people who are unlike you in some important way.)" (Putnam 2007, s. 302).

Ved at have arbejdet inden for forskellige segmenter kan det give arbejdstagerne en forståelse for forskellige segmenter, som kan lette koordineringen mellem segmenter og udvikle samarbejde til gensidig fordel for både arbejdstagere og arbejdsgivere. Yderligere kan den "brobyggende" sociale kapital være med til at give færre segmenter, hvor flere og flere arbejdstagere kan bevæge sig "frit" rundt på arbejdsmarkedet for at finde arbejde.

En mere effektiv udnyttelse af ledige jobs og "brobyggende" social kapital er eksempler på samfundspositive konsekvenser jobsøgningssteoriens fokus på at hæve de økonomiske incitamenter for at tage "alle typer af job".

Mindre gode konsekvenser af tiltag i jobsøgningsteoriens tegn er først og fremmest, at de arbejdsløse kan risikere at miste deres kompetencer. Det kan være problematisk at tage det første, det bedste job, hvis det betyder, at de ikke bruger deres kompetencer eller er overkvalificerede til det arbejde, de nu skal til at bedrive. Nyere jobsøgningssteori har fokus på dette, som i økonomiske termer kaldes for "kvaliteten" af match mellem arbejdsgiver og arbejdstager. Arbejdskraft kan være ineffektivt allokeret på arbejdsmarkedet (T. M. Andersen, Svarer og Vejli 2015, s. 60), fordi et match mellem arbejdsgiver og arbejdstager kan være mere eller mindre godt. Med matchkvalitet stilles der altså

²Her kunne der også bruges ord som sektorer, brancher, arbejdsområder med videre

6. DISKUSSION

spørgsmålstege ved, om det nu også er negativt, at de arbejdsløse er kræsne. For når den arbejdsløse accepterer det første det bedste jobtilbud, som er større end vedkom mendes ”reservationsløn” (Mortensen 1977, s. 505), så kan der være en risiko for, at det giver et dårligt match mellem arbejdsgiver og arbejdstager. At arbejdsløshedsydel sen kan være med til at fremkalde større selektivitet i, hvilke jobtilbud, som accepteres (Diamond 1981, s. 804) er altså ikke nødvendigvis dårligt for samfundsøkonomien. For eksempel viser, Acemoglu og Shimer, at en moderat arbejdsløshedsydelse kan få den være gunstig for økonomien, fordi det får arbejdsløse til være mere risikovillige i for hold til at finde et arbejde, som matcher deres kompetencer (Acemoglu og Shimer 2000, s. 1195).

Når arbejdsløse sygeplejersker, ifølge mine resultater, i 25,6 procent af tilfældende skifter væk fra jobs som sygeplejersker til sammenligning med beskæftigede, hvor det kun er 9,5 procent, så er det et udtryk for, at arbejdsløse i højere grad end beskæftigede har en dårlig matchkvalitet. De arbejdsløse risikerer derfor i højere grad at finde arbejde, hvor de ikke bruger deres kompetencer, eller hvor de er overkvalificerede til jobbet.

Ifølge Cahuc og Zylberberg kan dette være med til, at de tager arbejde fra ufag lærte i stedet at finde et job, som matcher deres kompetencer (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 618). Disse skift medfører en risiko for, at de mister deres kompetencer sam tidig med, at de skaber arbejdsløshed blandt de ufaglærte. Dette kan enten ses som sund konkurrence eller et spild af de ressourcer skabt af uddannelse og erfaring. Her med kan denne proces også anskues som værende en devaluering af arbejdskraften, da eksisterende kompetencer spildes, og andre grupper på arbejdsmarkedet mister tilhørsfold til det på grund af den skærpede konkurrence. Dermed kan det medføre en yderligere eksklusion af dårligere stillede faggrupper eller ufaglærte på fremtidens arbejdsmarked.

Afrunding

Diskussionen mellem jobsøgningsteorien og arbejdssegmenteringsteorien afspejler nog le grundlæggende diskussioner inden for sociologien om, hvordan man skal forstå den seneste tids udviklinger på arbejdsmarkederne i de vestlige lande. Hvis teoretikerne, som taler for ”den nye kapitalisme”, har ret, og arbejdsmarkedet udvikler sig i en mere prekær, ureguleret og fleksibel retning, kan jobsøgningsteorien tænkes at angive frem tidens arbejdsmarked. Det kan ske på trods af, at den ikke har ret, når det kommer til at forklare, hvorledes det nutidige danske arbejdsmarked fungerer i praksis.

Mine resultater viser dog, at den netværksanalytiske metode kan bruges til at vise, at det er vigtigt at anskue arbejdsmarkedet og arbejdsstyrken som en heterogen størrelse med delmarkeder, som hver for sig har forskellige rationaler. Med forskellige rationaler inden for de forskellige arbejdsmarkedssegmenter må det i fremtiden givetvis også kræve forskellige typer af politik for arbejdsmarkedet. Derfor er Dagpengekommisionens ensidige fokus på økonomi³ besynderligt, da det ville være mere ønskværdigt, at deres arbejde gik hånd i hånd med en mere efterspørgselsorienteret indsats. Den tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen gjorde eksempelvis dette med hans reformer, som bestod af en indsats baseret på en tilpasning efter ”individuelle ønsker og behov” samt ”det lokale arbejdsmarks behov”. Her blev aktiveringstilbud givet tidligt i arbejdsløshedsforløbet med større valgmuligheder for den enkelte arbejdsløse med stor vægt på uddannelse og rotationsordninger for både arbejdsløse og folk i job (Pedersen 2007, s. 93). På den måde kan man sige, at Nyrup-regeringen i 1990’erne tænkte mere som segmentteoretiker end Dagpengekommisionen anno 2015.

Hvor Toubøl, Larsen og Strøby primært har anvendt den netværksanalytiske metode til at lokalisere faktiske segmenter, så har jeg testet to hypoteser i relation til segmentering af arbejdsløses jobsøgning og om de arbejdsløses jobsøgning er faglig bredere og mere fleksibel end de beskæftigedes jobsøgning. Formålet har været at nuancere og udfordre jobsøgningsteorien og derved diskutere, hvordan den er mangelfuld i forhold til at beskrive, hvad det vil sige, at de arbejdsløse skal kunne tage ”alle typer af job”. Men hvis resultaterne skulle være mere policy-orienteret, ville det være relevant at videreudvikle metoden yderligere, så man kan skelne mellem de institutionelle og kulturelle forhold i segmenter og løn som økonomisk incitament. Det kunne for eksempel være interessant at vide, hvor økonomisk presset man skal være for at skifte væk fra de forskellige segmenter. Her tænker jeg ikke nødvendigvis, at metoden skal være en mere avanceret søgermodel. Snarere er der behov for et helt andet mikrofundament end økonomisk rationalitet og nyttemaksimering. Dette mikrofundament bør måske have et mere aktørpræget fokus, som også orienterer sig mod, hvilke typer af rationaler, der er tilstede i de forskellige delmarkeder, og hvad de har betydning for jobsøgningsprocessen og mobiliteten på arbejdsmarkedet.

³Som grundlag for Dagpengekommisionens afsluttende rapport er blandt andet et litteraturreview af effekter af indregning af arbejdsløshedsunderstøttelsessystemer, hvor de konkret skriver: ”Dette er ikke en udtømmende oversigt, da der findes en omfattende politologisk og sociologisk orienteret litteratur om disse spørgsmål, som ikke er dækket” (T. M. Andersen, Svarer og Vejli 2015, s. 85).

7 KONKLUSION

I dette speciale har jeg undersøgt, hvorvidt arbejdsløses placering på det danske arbejdsmarked spiller en rolle for deres jobsøgning. Udgangspunktet for mit speciale er udspillet fra Dagpengekommisionen, som den nu tidligere SR-regering nedsatte i juni 2014. Denne kommission havde til hensigt at undersøge, hvordan det mere end 100 år gamle dagpengesystem i Danmark kan fremtidssikres. Mit sigte har været at undersøge teorien bag Dagpengekommisionens arbejde med udgangspunkt i en netværksanalytisk metode med fokus på arbejdsmarkedssegmenter udviklet af Toubøl, Larsen og Strøby (2013). Med dette sigte har jeg ønsket at nuancere og udfordre jobsøgnings-teorien og herigenom diskutere den aktuelle situation og Dagpengekommisionens udspil.

Datamaterialet i specialet er hentet fra Danmarks Statistikks registre i perioden 1996 til 2009. Jeg har undersøgt de arbejdsløses placering på det danske arbejdsmarked som job mobilitet mellem forskellige arbejdsstillingskategorier. Disse arbejdsstillingskategorier er defineret ved ISCO-klassifikationssystemet. Jeg anvender den netværksanalytiske metode til at kortlægge disse arbejdsstillingskategorier med henblik på at samle arbejdsmarkedssegmenter med typer af jobs, hvor der er mange jobskifte imellem.

I det første led af undersøgelsen undersøgte jeg, hvorvidt der er arbejdsmarkeds-segmentering i forhold til arbejdsløses jobskiftestruktur på det danske arbejdsmarked. Her identificerede jeg 35 arbejdsmarkedssegmenter, hvoraf 57,8 procent af al job mobilitet foregår indenfor. Her har jeg eksempelvis fundet frem til at læger i en ekstrem høj grad finder arbejde som læger efter at have arbejdsløse. Resultaterne peger samlet set på, at der er en segmentering i forhold til jobskiftestrukturen blandt arbejdsløse på det danske arbejdsmarked.

I det andet led af undersøgelsen undersøgte jeg, hvorvidt arbejdsløse har mere variert jobskifte på det danske arbejdsmarked end folk i beskæftigelse. Her fandt jeg, at

7. KONKLUSION

der for beskæftigede er identificeret 40 arbejdsmarkedssegmenter, hvori 77 procent af al job mobilitet foregår indenfor. Det vil sige, at de arbejdsløse har mindre sandsandsynlighed, end de beskæftigede, for at finde arbejde inden for det samme arbejdsmarkedssegment. Resultaterne viser eksempelvis, at sygeplejersker skifter job til sygeplejersker i 90,5 procent af tilfældende, mens 74,4 procent arbejdsløse sygeplejersker får job som sygeplejersker efter at have været arbejdsløse. Resultaterne peger altså på, at de arbejdsløse er mere fleksible end beskæftigede i forhold til at søge og finde job på det danske arbejdsmarked. Med andre ord er de arbejdsløse mere villige til at søge væk fra eget segment for at finde sig et arbejde. Dette sker på trods af, at det danske arbejdsmarked havde et relativt lavt arbejdsløshedsniveau fra 1996 til 2009.

Resultaterne af specialet viser altså, at langt størstedelen af job mobilitet foregår i meget specifikke mønstre. I min diskussion, diskuterer jeg resultaterne op i mod jobsøgningsteorien, samt hvilke vej det danske arbejdsmarked er på vej hen ad og hvilke konsekvenser reformer med udgangspunkt i jobsøgningsteorien kan have for det danske arbejdsmarked.

Jobsøgningsteorien forklarer, at den primære forhindring for at finde nyt job er at finde et job til den rette løn. Min diskussionen peger i retning af, at der er grupper på det danske arbejdsmarked, som er ekskluderet fra at deltage i bestemte segmenter. Endvidere er der store forskelle i de specifikke jobsøgningsmønstre alt efter hvilket segment, man hører til. Læger og sygeplejersker bliver eksempelvis i meget høj grad inden for deres segment, mens andre faggrupper har en lavere mobilitet inden for segmentet.

Samlet set vil jeg vurdere, at arbejdsmarkedet i høj grad må være præget af uformelle og formelle barrierer for jobsøgning. Disse barrierer er forskellige alt efter, hvilket segment den arbejdsløse befinner sig indenfor. Derfor er det vigtigt at inddrage segmentspecifikke forhold såsom lovgivning, uddannelse, sociale relationer og identitet. Den generaliserede version af jobsøgningsteorien, som Dagpengekommissionen anvender, har derfor sine mangler i forhold til at forstå mobilitet på arbejdsmarkedet og har derfor en begrænset effekt i sit forsøg på at indkapsle alle dele af det segmenterede danske arbejdsmarked. Det skyldes, altså, at segmenter på arbejdsmarkedet har forskellige grader af mobilitet samt er influeret af forskellige typer af rationaler.

8 REFERENCER

- [1] Daron Acemoglu og Robert Shimer. „Productivity Gains from Unemployment Insurance“. I: *European Economic Review* 44 (2000), s. 1195–1224.
- [2] Tine Andersen m.fl. *Job Mobility in the European Union: Optimising its Social and Economic Benefits*. Danish Technological Institute, Centre for Policy og Business Analysis, 2008.
- [3] Torben M. Andersen, Michael Svarer og Rune Majlund Vejli. „Litteraturreview af effekter af indretning af arbejdsløshedsunderstøttelsessystemer. Litteraturstudie for Dagpengekommissionen“. I: *Beskæftigelsesministeriet* (2015), s. 1–100.
- [4] Anthony B. Atkinson og John Micklewright. „Unemployment compensation and labor market transition: A critical review“. I: *Journal of Economic Literature* 29 (1991), s. 1679–1727.
- [5] Martin Neil Baily. „Some aspects of optimal unemployment insurance“. I: *Journal of Public Economics* 10 (1978), s. 379–402.
- [6] Ulrich Beck. „Brave New World of Work“. I: London: Palgrave Macmillan, 2000. Kap. 1 The Brazilianization of the West, s. 1–9.
- [7] Berlingske. „Ekspert: Unge arbejdsløse risikerer ar mange år frem“. Af „Peter Suppli Benson, Morten Frich og Simon Bendtsen“. I: *Berlingske* (26.11.2010).
- [8] Berlingske. „Høj ledighed truer EUs økonomi“. Af „Lars Erik Skovgaard“. I: *Berlingske* (3.07.2014).
- [9] Berlingske. „Lykketof til angreb på det forbudte kapitel“. Af „Christian Jessen og Hans Jørgen Nielsen“. I: *Berlingske* (4.12.1996).
- [10] Erik Bjørsted. „Den høje arbejdsløshed risikerer at bide sig fast“. I: *Arbejderbevægelsens Erhvervsråd* (2012), s. 1–11.

8. REFERENCER

- [11] Thomas P. Boje. „Segmentation and Mobility: An Analysis of Labour Market Flows on the Danish Labour Market“. I: *ACTA Sociologica* 29.2 (1986), s. 171–178.
- [12] Thomas D. Boston. „Segmented Labor Markets: New Evidence From a Study of Four Race-Gender Groups“. I: *Industrial and Labor Relations Review* 44.1 (1990), s. 99–115.
- [13] Pierre Bourdieu. „The Weight of the World“. I: Cambridge: Polity Press, 1999. Kap. The Space of Points of View, s. 3–6.
- [14] Pierre Cahuc og André Zylberberg. *Labor Economic*. The MIT Press, 2004.
- [15] Glen G. Cain. „The Challenge of Segmented Labor Market Theories to Orthodox Theory: A Survey“. I: *Journal of Economic Literature* 14.4 (1976), s. 1215–1257.
- [16] Manuell Castells. *The Rise of The Network Society*. Oxford: Blackwell, 1996.
- [17] Hazel Conley. „The Nightmare of Temporary Work – a Comment on Fevre“. I: *Work, Employment and Society* 22.4 (2008), s. 731–736.
- [18] Dagpengekommissionen. *Dagpengekommissionens samlede anbefalinger*. Beskæftigelsesministeriet, 2015.
- [19] Jonathan Daw og Jessica Halliday Hardie. „Compensating differentials, labor market segmentation, and wage inequality“. I: *Social Science Research* 41.5 (2012), s. 1179–1197.
- [20] Peter Diamond. „Mobility Costs, Frictional Unemployment, and Efficiency“. I: *Journal of Political Economy* 89.4 (1981), s. 798–812.
- [21] Peter B. Doeringer og Michael J. Piore. „Unemployment and the "dual labor market"“. I: *Public Interest* 38 (1971), s. 67–79.
- [22] Kevin Doogan. „New Capitalism? The Transformation of Work“. I: Cambridge: Polity Press, 2009. Kap. 6 The Flexible Labour Market and the Contingent Economy, s. 143–168.
- [23] DST. *Danmarks Statistik's forskellige ledighedsbegreber*. Danmarks Statistik, Arbejdsmarked, 2014.
- [24] DST-ANSXFREM. *Danmarks Statistik's beskrivelse af variablen ANSXFREM*. URL: [http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Dokumentation/hoejkvalitsvariable/beskaeftigelsesoplysninger-der-vedroerer-ida-ansaettelser/ansxfrem%20\(01/02-2016\).](http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Dokumentation/hoejkvalitsvariable/beskaeftigelsesoplysninger-der-vedroerer-ida-ansaettelser/ansxfrem%20(01/02-2016).)

-
- [25] DST-SOCIO. *Danmarks Statistik's beskrivelse af variablen SOCIO*. URL: [http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/personindkomst/socio%20\(01/02-2016\).](http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/personindkomst/socio%20(01/02-2016).)
- [26] DST-SOCIO02. *Danmarks Statistik's beskrivelse af variablen SOCIO02*. URL: [http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/personindkomst/socio02%20\(01/02-2016\).](http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/personindkomst/socio02%20(01/02-2016).)
- [27] DST-SOCSTIL. *Danmarks Statistik's beskrivelse af variablen SOCSTIL*. URL: [http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/moduldata-for-arbejdsmarked/socstil-kode%20\(01/02-2016\).](http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/moduldata-for-arbejdsmarked/socstil-kode%20(01/02-2016).)
- [28] EkstraBladet. „Arbejdsløse koster kassen“. Af „Thomas Szlavik“. I: *Ekstra Bladet* (14.11.2008).
- [29] EkstraBladet. „Dovne Robert på kontanthjælp i 11 år: Hellere kontanthjælp end et lortejob“. Af „David Andersen, Camilla Cornelius, Mads Bloch og Martin Olsen“. I: *Ekstra Bladet* (11.09.2012).
- [30] Douglas Ezzy. „Unemployment and mental health: A critical review“. I: *Social Science and Medicine* 37.1 (1993), s. 41–52.
- [31] Martin Feldstein. „Unemployment compensation: Adverse incentives and distributional anomalies“. I: *National Tax Journal* (1974), s. 231–244.
- [32] Rudy Fichtenbaum, Kwabena Gyimah-Brempong og Paulette Olson. „New Evidence on the Labour Segmentation Hypothesis“. I: *Review of Social Economy* 1 (1994), s. 20–39.
- [33] David Fryer. „The Simultaneity of the Unsimultaneous: A Conversation between Marie Jahoda and David Fryer“. I: *Journal of Community and Applied Social Psychology* 8 (1998), s. 89–100.
- [34] Anthony Giddens. *The class structure of the advanced societies*. London: Hutchinson, 1973.
- [35] Niels Gilje og Harald Grimen. *Samfundsvidenskabernes forudsætninger - Indføring i samfundsvidenskabernes videnskabsfilosofi*. København: Hans, 2002.
- [36] Mark Granovetter. „Economic action and social structure: The problem of embeddedness“. I: *American Journal of Sociology* Vol. 91, No. 3 (Nov., 1985) (1985), s. 481–510.

8. REFERENCER

- [37] Mark Granovetter. „Getting a Job: A Study of Contacts and Careers“. I: *Getting a Job: A Study of Contacts and Careers*. Chicago/London: The University of Chicago Press, 1995. Kap. Afterword 1994: Reconsiderations and a New Agenda.
- [38] Knut Halvorsen. *Arbeidsløshet som sosialt problem. Avhandling for dr.philos, Institutt for sociologi og samfunnsgeografi, SV-fakultetet, Universitetet i Oslo*. HiO-rapport 1999 nr 13. Høgskolen i Oslo, 1999.
- [39] Peter Hedström. *Dissecting the Social: On the Principles of Analytical Sociology*. Cambridge University Press, 2005.
- [40] Bertil Holmlund. „Theoretical aspects of unemployment insurance. Litteraturstudie for Dagpengekommisionen“. I: *Beskæftigelsesministeriet* (2015), s. 1–41.
- [41] Max Horkheimer og Theodor Adorno. *Oplysningens dialektik*. Haslev: Gyldendal, 1993.
- [42] ILO. „Resolutions Concerning Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment Adopted by the 13th International Conference of Labour Statisticians, para. 10“. I: 1982.
- [43] Information. „DJØF'ere ansætter DJØF'ere“. Af „Emil Bergløv“. I: *Information* (10.03.2010).
- [44] Marie Jahoda. „Work, employment, and unemployment: Values, theories, and approaches in social research“. I: *American Psychologist* 36.2 (1981), s. 184–191.
- [45] Marie Jahoda, Paul Lazarsfeld og Hans Zeisel. *Marienthal: The Sociography of an unemployed community*. Chicago: Aldine Altherton, Inc, 1971.
- [46] Bent Jensen. „Arbejdsløshedsforsikringsloven 1907-2007, udvikling og perspektiver“. I: *Arbejdsløshedsforsikringsloven 1907-2007, udvikling og perspektiver*. Udg. af Jesper Hartvig Pedersen og Aage Huulgaard red. Arbejdsdirektoratet, 2007. Kap. Et langt tilløb: Debatten om de arbejdsløse 1848-1907, s. 15–32.
- [47] Jyllands-Posten. „Ledighed sender folk i sygesengen“. Af „Thomas Vijkberg“. I: *Jyllands-Posten* (18.03.2013).
- [48] Marianthi Rannia Leontaridi. „Segmented labourmarket: Theory and evidence“. I: *Journal of economic surveys* 12.1 (1998), s. 63–101.
- [49] Per Kongshøj Madsen. „Labour Market Flexibility and Social Protection in European Welfare States - Contrasts and Similarities“. I: *Australian Bulletin of Labour* 32.2 (2006), s. 139–162.

-
- [50] Nikolaj Malchow-Møller og Allan Würtz. *Indblik i Statistik*. København: Gyldendal, 2003.
 - [51] N. Gregory Mankiw og Mark P. Taylor. *Economics*. South-Western Cengage Learning, 2011.
 - [52] Karl Marx. „Økonomi of Filosofi. Ungdomsskrifter“. I: *Økonomi of Filosofi. Ungdomsskrifter*. København: Gyldendal, 1968. Kap. Det kommunistiske manifest, s. 159–204.
 - [53] John J. McCall. „Economics of information and job search“. I: *Quarterly Journal of Economics* 84.1 (1970), s. 113–126.
 - [54] Dale T. Mortensen. „Handbook of Labor Economics“. I: *Handbook of Labor Economics*. Udg. af O. Ashenfelter og R. Layard. Bd. 2. Elsevier Science Publishers BV, 1986. Kap. Job Search and Labor Market Analysis, s. 849–919.
 - [55] Dale T. Mortensen. „Job search, the duration of unemployment, and the Phillips curve“. I: *American Economic Review* 60.5 (1970), s. 847–862.
 - [56] Dale T. Mortensen. „Unemployment Insurance and Job Search Decisions“. I: *Industrial and Labor Relations Review* 30.4 (1977), s. 505–517.
 - [57] Dale T. Mortensen og Christopher A. Pissarides. „New developments in models of search in the labor market“. I: *Handbook of Labor Economics*. Udg. af O. Ashenfelter og D. Card. 3B bd. Amsterdam: Elsevier Science/North-Holland, 1999. Kap. 39, s. 2567–2627.
 - [58] Frank Parkin. „Social Stratification: Class, Race, and Gender in Sociological Perspective“. I: udg. af David B. Grusky. Westview Press, 1994. Kap. Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique, s. 141–154.
 - [59] Jesper Hartvig Pedersen. „Arbejdsløshedsforsikringsloven 1907-2007, udvikling og perspektiver“. I: *Arbejdsløshedsforsikringsloven 1907-2007, udvikling og perspektiver*. Udg. af Jesper Hartvig Pedersen og Aage Huulgaard red. Arbejdsdirektoratet, 2007. Kap. Et rids af udvikling i det danske arbejdsløshedssystem fra 1907 til 2007 - belyst ved centrale lovinitiativer og beslutninger, s. 67–104.
 - [60] Politiken. „Arbejdsløse frygter aldrig at finde job igen“. Af „Thomas Flensburg“. I: *Politiken* (1.01.2011).
 - [61] Politiken. „Arbejdsløse rammes af stress“. Af „Niels Rytter“. I: *Politiken* (18.07.2010).
 - [62] Politiken. „Joachim B. til arbejdsløs: Du er for slap“. Af „Ritzau“. I: *Politiken* (19.04.2012).

8. REFERENCER

- [63] Politiken. „Knæk. Arbejdsløshed rammer hele familien.“ Af „Mogens Nygaard Christoffersen“. I: *Politiken* (19.04.2013).
- [64] Politiken. „Strid om ledighedstal“. Af „Lars Erik Skovgaard“. I: *Politiken* (3.05.1994).
- [65] Politiken. „Vi arbejdsløse bliver opfattet som dumme, dovne og dårlige mødre“. Af „Anne Rylund“. I: *Politiken* (6.11.2014).
- [66] Karl R. Popper. „Kritisk rationalisme udvalgte essays om videnskab og samfund“. I: Nyt Nordisk Forlag, 1996. Kap. 2. *Videnskaben: Gisninger og gendrivelser*, s. 40–68.
- [67] Robert D. Putnam. „E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century. The 2006 Johan Skytte Prize Lecture“. I: *Scandinavian Political Studies* 30.2 (2007), s. 137–174.
- [68] Michael Reich, David M. Gordan og Richard C. Edwards. „A Theory of Labour Market Segmentation“. I: *The American Economic Review* 63.2 (1973), s. 359–365.
- [69] Mike Savage m.fl. „A New Model of Social Class? Findings from the BBC's Great British Class Survey Experiment“. I: *Sociology* 47.2 (2013), s. 219–250.
- [70] John Scott. *Social Network Analysis: A Handbook*. Sage, 2000.
- [71] Guy Standing. „The Precariat, the New Dangerous Class“. I: Bloomsbury Academic, 2011. Kap. 1 The Precariat, s. 1–25.
- [72] Haya Stier og David B. Grusky. „An Overlapping Persistence Model of Career Mobility“. I: *American Sociological Review* 55.5 (1990), s. 736–756.
- [73] Carsten Strøby. „The Flexibility of Flexicurity: the Danish model reconsidered“. I: *Economic and Industrial Democracy* 32.4 (2011), s. 721–737.
- [74] Jonas Toubøl, Anton Larsen og Carsten Strøby. „A network analytical approach to the study of labour market mobility“. I: *Paper presented at XXXIII Sunbelt Social Networks Conference of the International Network for Social Network Analysis (INSNA), Hamborg, Germany* (2013).
- [75] Dale Tweedie. „Making sense of insecurity: a defense of Richard Sennett's sociology of work“. I: *Work, Employment and Society* 27.1 (2013), s. 1–11.
- [76] Max Weber. „Economy and society: an outline of interpretive Sociology“. I: Berkeley: University of California Press, 1978. Kap. IV Status Groups and Classes, s. 302–310.

A Variable og omkodning

I denne specialeafhandling har jeg samarbejdet med Emil Erik Pula Bellamy Begtrup-Bright om behandling af datamateriale. Dette bilag indeholder en udførlig beskrivelse af variable og omkodning. Først følger en beskrivelse af de fire variable SOCSTIL, SOCIO, DISCO og ANSXREM. Derefter følger en beskrivelse af, hvordan variablene er kombineret i operationaliseringen af arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte. Til sidst følger en oversigt over alle variable, som er blevet anvendt i dette speciale.

A.1 SOCSTIL

SOCSTIL angiver befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november. SOCSTIL er en del af den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS), som opgør befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ud fra ILO's retningslinjer¹ (DST-SOCSTIL n.d.). I dette speciale er SOCSTIL fra 1997 til 2008 blevet omkodet. Arbejdsgivere, lønmodtagere mv. er omkodet til "Beskæftigede". Nettoledige og den række personer uden for arbejdsstyrken, som opfylder mit krav om "midlertidigt" uden beskæftigelse, er omkodet til "Arbejdsløse". De personer uden for arbejdsstyrken, som er sat til "Arbejdsløse" er: beskæftiget uden løn, orlov fra ledighed, uddannelsesforanstaltung/vejledning og opkvalificering, særlig/aktivivering, uoplyst aktivivering, sygedagpenge, efterløn, overgangsydelse, kontanthjælp, revalideringsydelse, tjenestemandspension, folkepensionist, øvrige uden for arbejdsstyrken, førtidspensionist, introduktionsydelse, integrationsuddannelse, ledighedsydelse og aktivering ifølge kontanthjælpssta-

¹I henhold ILO's retningslinjer skal beskæftigelse vægtes højere end andre aktiviteter, hvilket i Danmarks Statistikks praksis betyder, at når en person har mindst en times betalt beskæftigelse vægtes dette højere end alle andre aktiviteter. I tilfælde af, at en person deltager i flere aktiviteter på referencetidspunktet, prioriteres de aktiviteterne efter ILO's retningslinjer. For mere information se

A. VARIABLE OG OMKODNING

tistikregister. De personer uden for arbejdsstyrken, som er ikke sat til ”Arbejdsløse” er: under uddannelse, barn og ung. For en fyldestgørende oversigt over omkodningen af SOCSTIL, se tabel A.1 nedenfor.

Tabel A.1: Omkodning af SOCSTIL, 1997-2008

Værdi	Beskrivelse	Omkodning	Gennemsnit	Gennemsnit (pct.)	Standardafv.	Min.	Maks.
115	Arbejdsgiver	Beskæftiget	70416	1,49	7185	54564	80421
116	Momsbetalere	Beskæftiget	114902	2,44	10346	99482	135862
117	CRAM-selvstændige	Beskæftiget	7981	0,17	4336	2897	13391
118	AKM-selvstændige	Beskæftiget	8710	0,18	2494	6883	14610
120	Medarbejdende ægtefælle	Beskæftiget	10932	0,23	4461	5646	19456
130	Lønmodtager uden nærmere angivelse	Beskæftiget	348873	7,40	96146	243799	487774
131	Topleder	Beskæftiget	71812	1,52	9632	60678	93002
132	Lønmodtager på højeste niveau	Beskæftiget	332485	7,06	23122	290213	384509
133	Lønmodtager på mellemniveau	Beskæftiget	437264	9,28	42266	384116	520369
134	Lønmodtagere på grundniveau	Beskæftiget	1091258	23,16	68535	1003460	1192673
135	Andre lønmodtagere	Beskæftiget	256052	5,43	27456	207532	288262
200	Nettoledige	Arbejdsløs	116469	2,47	39811	43895	193672
310	Uddannelsessøgende (under uddannelse)	.	126117	2,68	11779	113393	152519
315	Flexydelse	Arbejdsløs	544	0,01	977	3119	4500
316	Delvis ledighed	Arbejdsløs	852	0,02	805	5396	6534
317	Beskæftiget uden løn	Arbejdsløs	12822	0,27	2651	8524	17438
318	Orlov fra ledighed	Arbejdsløs	5312	0,11	6022	638	19500
319	Uddannelsesforanstaltning/vejledning og opkvalificering	Arbejdsløs	25953	0,55	11796	11656	52324
320	Særlig/aktivivering	Arbejdsløs	7574	0,16	4848	3131	15413
321	Uoplyst aktivivering	Arbejdsløs	54	0,00	64	139	275
322	Barselsdagpenge	Arbejdsløs	6325	0,13	5470	1611	18756
323	Sygedagpenge	Arbejdsløs	14024	0,30	8768	5080	32473
324	Efterløn	Arbejdsløs	146650	3,11	17570	121450	175478
325	Overgangsydelse	Arbejdsløs	15603	0,33	15308	119	44904
326	Kontanthjælp	Arbejdsløs	50574	1,07	5732	36899	57848
327	Revalideringsydelse	Arbejdsløs	16447	0,35	7184	3844	24554
328	Tjenestemandspension	Arbejdsløs	10863	0,23	4257	2174	18300
329	Folkepensionist	Arbejdsløs	604510	12,83	100182	477391	775401
330	Øvrige uden for arbejdsstyrken	Arbejdsløs	119718	2,54	11301	101509	136870
331	Førtidspensionist	Arbejdsløs	207218	4,40	9219	194958	221706
332	Introduktionsydelse	Arbejdsløs	1938	0,04	3339	279	11353
333	Integrationsuddannelse	Arbejdsløs	2021	0,04	1686	1172	5834
334	Ledighedsydelse	Arbejdsløs	3729	0,08	2376	2187	10087
335	Aktivering iflg. kontanthj.statistikregister	Arbejdsløs	2736	0,06	2812	2183	10129
400	Barn eller ung (d.v.s. under 16 år)	.	462597	9,82	231856	91017	795925
	Total		4711333	100,00	149094	4475636	4919122

A.2 SOCIO

SOCIO angiver oplysninger om en person væsentligste indkomstkilde. SOCIO er en del af arbejdsklassifikationsmodulet (AKM), som opgør befolkningen på basis af indberetninger fra offentlige lønsystemer og virksomheder ved en maskinel proces. Hver enkelt person tildeles koderne på grundlag af oplysninger fra COR (Det Centrale Oplysnings-seddelregister), CSR (Det Centrale Skatteyderregister) og en lang række registre² (DST-SOCIO n.d.). SOCIO skifter navn og udfald i 2002 til SOCIO02 (DST-SOCIO02 n.d.). I dette speciale er SOCIO og SOCIO02 fra 1997 til 2008 blevet omkodet. Selvstændige, lønmodtagere mv. er blevet omkodet til ”Beskæftigede”. Arbejdsløse, dagpengemodta-

²I SOCIO vægtes arbejdsløshed højere end beskæftigelse, hvor de personer, hvis hovedindkomst er efterløn og overgangsydelse findes først, efterfulgt af arbejdsløse mindst halvdelen af året.

gere, førtidspensionister, folkepensionister, efterlønsmodtagere og kontanthjælpsmodtagere, som opfylder mit krav om ”midlertidigt” uden beskæftigelse, er blevet omkodet til ”Arbejdsløse”. Personer uden for arbejdsstyrken, som er ikke sat til ”Arbejdsløse” er andre og børn. For en fyldestgørende oversigt over omkodningen af SOCIO og SOCIO02, se tabel A.1 nedenfor.

Tabel A.2: Omkodning af SOCIO/SOCIO02, 1997-2008

	Værdi	Beskrivelse	Omkodning	Gennemsnit	Gennemsnit (pct.)	Standardafv.	Min.	Maks.
SOCIO	111	Selvstændig 50 eller flere ansatte	Beskæftiget	331	0,01	107	163	438
	112	Selvstændig 10-49 ansatte	Beskæftiget	3.015	0,07	370	2.410	3.494
	113	Selvstændig 1-9 ansatte	Beskæftiget	63.307	1,43	9.250	45.635	72.508
	114	Selvstændig ingen ansatte	Beskæftiget	149.756	3,38	12.345	141.025	173.898
	12	Medarbejdende ægtefælle	Beskæftiget	18.551	0,42	3.468	14.219	23.257
	13	Lonmodtager, stillingsangivelse ikke oplyst	Beskæftiget	175.539	3,96	51.193	132.947	242.448
	131	Topleder i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor	Beskæftiget	68.962	1,56	4.451	62.938	72.938
	132	Lonmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på højeste niveau	Beskæftiget	307.856	6,94	15.422	281.659	323.243
	133	Lonmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau	Beskæftiget	397.412	8,96	14.170	380.032	415.486
	134	Lonmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau	Beskæftiget	1.121.613	25,29	33.151	1.073.508	1.156.396
	135	Andre lonmodtagere	Beskæftiget	243.051	5,48	8.521	230.185	252.635
	2	Arbejdsløs mindst halvdelen af året	Arbejdsløs	115.807	2,61	34.363	85.086	166.458
	31	Elever min. 15 år, under uddannelse	.	313.936	7,08	5.784	306.305	320.187
	321	Førtidspensionister	Arbejdsløs	236.244	5,33	4.794	229.435	240.641
	322	Folkepensionister	Arbejdsløs	540.632	12,19	26.928	503.208	575.088
	323	Efterlønsmodtager mv.	Arbejdsløs	170.576	3,85	6.019	160.618	175.414
	33	Andre	.	255.574	5,76	5.494	248.269	264.071
	4	Børn	.	90.555	2,04	2.567	86.750	93.743
	Total			4.272.714	96,35	37.752	4.223.586	4.323.187
SOCIO02	111	Selvstændig, 10 eller flere ansatte	Beskæftiget	2.655	0,06	129	2.411	2.803
	112	Selvstændig, 5 - 9 ansatte	Beskæftiget	5.825	0,13	614	4.994	6.584
	113	Selvstændig, 1 - 4 ansatte	Beskæftiget	43.377	0,98	8.262	33.058	54.182
	114	Selvstændig, ingen ansatte	Beskæftiget	133.361	3,01	6.686	125.885	140.860
	120	Medarbejdende ægtefælle	Beskæftiget	9.324	0,21	1.990	6.479	12.331
	131	Topleder i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor	Beskæftiget	71.053	1,60	8.551	61.440	87.743
	132	Lonmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på højeste niveau	Beskæftiget	330.915	7,46	17.611	315.284	365.038
	133	Lonmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau	Beskæftiget	463.397	10,45	33.439	419.986	518.408
	134	Lonmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau	Beskæftiget	980.625	22,11	33.421	950.167	1.057.515
	135	Andre lonmodtagere	Beskæftiget	195.138	4,40	21.493	175.519	243.589
	139	Lonmodtager, stillingsangivelse ikke oplyst	Beskæftiget	354.284	7,99	66.713	246.505	446.326
	210	Arbejdsløs mindst halvdelen af året(nettoledighed)	Arbejdsløs	86.642	1,95	39.868	18.922	132.557
	220	Modtager af dagpenge (aktivivering og lign., sygdom, barsel og orlov)	Arbejdsløs	52.389	1,18	6.691	45.570	64.883
	310	Elever min. 15 år, under uddannelse	.	313.820	7,08	13.308	291.979	330.014
	321	Førtidspensionister	Arbejdsløs	218.151	4,92	6.343	208.389	227.256
	322	Folkepensionister	Arbejdsløs	681.127	15,36	76.092	584.771	784.083
	323	Efterlønsmodtager mv.	Arbejdsløs	156.153	3,52	21.422	134.519	181.989
	330	Kontanthjælpsmodtagere	Arbejdsløs	103.054	2,32	12.395	85.628	116.922
	410	Andre	.	127.330	2,87	13.062	117.537	158.368
	420	Børn	.	106.122	2,39	36.063	49.733	156.729
	Total			4.434.743	100,00	39.118	4.340.304	4.459.385

A.3 DISCO

DISCO er den officielle danske version af den internationale fagklassifikation, International Standard Classification of Occupations (ISCO). ISCO er blevet udviklet af ILO. I dette speciale anvendes variablen DISCOALLE_INDK.

Opbygning af DISCO

DISCO er klassificeret efter to principper: Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM) og Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). AKM klassificerer den enkelte person efter væsentligste beskæftigelse (beskæftigelsesstatus, stilling og branche for vigtigste arbejdssted) samt omfanget af beskæftigelse og ledighed i løbet af et kalenderår.

A. VARIABLE OG OMKODNING

RAS klassificerer den enkelte personer efter dennes tilknytning til arbejdsmarkedet på et givet tidspunkt i løbet af året (slutningen af november) svarende til oplysningerne om ansættelsesperiode fra den oplysningsseddel, som arbejdsgiverne hvert år skal aflevere til Told- og Skattestyrelsen for hver enkelt ansat.

Opbygningen af ISCO's fagklassifikationen baserer sig på arbejdsfunktioner og færdigheder. Med arbejdsfunktioner menes typen af det faktisk udførte arbejde, hvilket vil sige summen af de udførte opgaver, der knytter sig til den enkelte person beskæftigelse. Med færdigheder menes evnen til at varetage opgaverne inden for en given arbejdsfunktion. Dette afhænger for det første af niveauet af færdighederne hos den enkelte person (kompleksiteten og omfanget af de opgaver der indeholder i en given arbejdsfunktion). For det andet afhænger det af specialiseringen af færdighederne hos den enkelte person. Færdighederne er opdelt i niveauer med udgangspunkt i den internationale uddannelsesklassifikation (ISCED):

0. Førskoleniveau (børnehaveklasse)
 1. Grundskoleniveau I (1.-6. klasse)
 2. Grundskoleniveau II (7.-10. klasse/årgang)
 3. Gymnasialt niveau I (10. uddannelsesår)
 4. Gymnasialt niveau II (11.-12. uddannelsesår)
 5. Korte videregående uddannelser (13.-14. uddannelsesår)
 6. Mellem lange videregående uddannelser (15.-16. uddannelsesår)
 7. Lange videregående uddannelser (17.-18. uddannelsesår)
 8. Forskniveau (19.- uddannelsesår)
- Udenfor niveauplacing

DISCO's arbejdsstillinger samler et sæt af arbejdsfunktioner, der i indhold og opgaver er karakteriseret ved en høj grad af ensartethed. Arbejdsstillingerne er opbygget som en hierarkisk struktur med fire niveauer: 10 hovedgrupper, 27 overgrupper, 111 mellemgrupper og 372 undergrupper. Detaljeringsgrad øges, jo lavere niveau i klassifikationen man betragter. De 10 hovedgrupper fremgår således:

0. Militært arbejde (heterogent ISCED uddannelsesniveau)
1. Ledelse på øverste plan i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor (heterogent ISCED uddannelsesniveau)
2. Arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau inden for pågældende område (uddannelsesniveau 7-8)
3. Arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau (ISCED uddannelsesniveau 5-6)
4. Kontorarbejde (ISCED uddannelsesniveau 2-4)
5. Salgs-, service- og omsorgsarbejde (ISCED uddannelsesniveau 2-4)
6. Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri, der forudsætter færdigheder på grundniveau (ISCED uddannelsesniveau 2-4)
7. Håndværkspræget arbejde (ISCED uddannelsesniveau 2-4)
8. Proces- og maskinoperatørarbejde samt transport- og anlægsarbejde (ISCED ud-dannelsesniveau 2-4)
9. Andet arbejde (ISCED uddannelsesniveau 0-1)

Færdighederne kan erhverves gennem uddannelse såvel som gennem uformel oplæring og erfaring. Principielt skelner DISCO ikke mellem selvstændigt erhvervsdrivende og lønmodtagere, hvis de udfører samme arbejdsfunktioner. Tilsvarende skelnes ikke mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, hvis de faktisk udfører samme type arbejde.

Omkodning af DISCO

Det har som tidligere nævnt været nødvendigt for MONECA og Relativ Risiko at have arbejdsstillinger med et tilstrækkeligt antal personer for, at det er muligt at skabe segmenterne.

I perioden 1996 til 2009 er der år med arbejdsstillinger op til et seks-cifret niveau, mens der er år med arbejdsstillinger op til et fir-cifret niveau. Derfor er første skridt, at strømline DISCO-koderne, så DISCO-arbejdsstillingerne er på et fir-cifret niveau i alle år³. Skridtet fra et seks-cifret niveau til et fir-cifret niveau er eksemplificeret med *Rengørings- og køkkenhjælpsarbejde* i tabel A.3.

³Det er først fra 2003 til 2009, at DISCOALLE_INDK indeholder et seks-cifret niveau.

A. VARIABLE OG OMKODNING

Tabel A.3: Eksempel på reducering af DISCOALLE_INDK

Værdi	Arbejdsstilling
913000	Rengørings- og køkkenhjælpsarbejde
913100	Rengørings- og køkkenhjælpsarbejde i private hjem
913200	Rengøring, køkkenhjælp mv. (ikke private hjem)
913210	Rengøring af kontorer og beboelsesområder
913220	Rengøring på hospitaler o.l.
913230	Rengøring af fabrikslokaler o.l.
913240	Medhjælp i køkken
913245	Afrydder i restauranter o.l.
913250	Klargøring af værelser på hoteller o.l.
913260	Rengøring af passagerområder i fly, tog og busser
913270	Serviceassistentarbejde, tværgående serviceopgaver mv.
913300	Vaskeri- og renseriarbejde

Det betyder, at rengøring af kontorer, beboelsesområder, hospitaler, fabrikslokaler og passerområder i fly, tog og busser, medhjælp i køkken, afrydder i restauranter, klargøring af værelser på hoteller og serviceassistentarbejde kommer til at ligge under *Rengøring, køkkenhjælp mv. (ikke private hjem)*.

Ved at gå fra et seks-cifret DISCO-niveau til et fir-cifret DISCO-niveau reduceres antallet fra 794 arbejdsstillinger til 492 arbejdsstillinger. De 492 arbejdsstillinger er inddelt i de føromtalte 10 hovedgrupper (et-cifret niveau) samt 27 overgrupper (to-cifret niveau), 111 mellemgrupper (tre-cifret niveau) og 372 undergrupper (fir-cifret niveau), hvor detaljeringsgraden øges, jo flere cifre man betragter. Dette er illustreret i tabel A.4:

Tabel A.4: Eksempel på reducering af DISCOALLE_INDK

Værdi	Arbejdsstilling
2	Arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau inden for pågældende område.
24	Forskning og/eller anvendelse af færdigheder inden for samfundsvidenskab og humaniora.
244	Arbejde med emner inden for samfundsøkonomi, samfundsfag og humaniora samt overordnet socialrådgivningsarbejde.
2442	Arbejde med emner inden for sociologi og antropologi.

Andet har skridt har været at reducere fra et fir-cifret DISCO-niveau til et tre-cifret niveau. Den første årsag til at gøre dette er, at kategorierne minimum skal bestå af 100

observationer for at MONECA og Relativ Risiko fungere optimalt. Den anden årsag til at gøre dette er, at der er mange observationer med imputerede værdier⁴, hvilket vil sige, at de er inddelt på et et-, to- eller tre-cifret DISCO-niveau. Om en DISCO-arbejdsstillingen er blevet reduceret eller ej har derfor været et vurderingssag fra sag til sag. Derfor er det krævet en minutøs gennemgang. F.eks. har den tre-cifrede DISCO-arbejdsstilling *juridisk præget arbejde* (2420) tre undergrupper *Advokatarbejde* (2421), *Dommerarbejde* (2422) og *Juridisk præget arbejde i øvrigt* (2429). I stedet for at advokaterne og dommerne befinner sig i hver deres kategori og der ses bort fra det imputerede niveau og det øvrige juridske arbejde, er de blevet samlet til kategorien *Advokat, dommer og andet juridisk arbejde*.

Et eksempel på, at det ikke har været meningsfyldt at samle værdierne på et tre-cifret niveau er for *Arbejde med emner inden for medicin, odontologi, veterinærvidenskab og farmaci* (2220), hvor undergrupperne *Lægearbejde* (2221), *Tandlægearbejde* (2222), *Veterinærarbejde* (2223), *Farmaceutarbejde* (2224) og *Jordemoderarbejde, overordnet sygeplejearbejde med videre* (2230) hver er blevet til kategorier for sig selv.

Kategorierne som er anvendt i dette speciale er ikke de samme som Toubøl, Larsen og Strøbys (Toubøl, Larsen og Strøby 2013). Toubøl, Larsen og Strøbys kategorier adskiller sig først og fremmest ved at være en kombination af DISCOALLE_INDK og DISCO08_ALLE_INDK. For at undgå de store databrud, det giver at kombinere netop disse to variable, anvender dette speciale kun DISCOALLE_INDK. For det andet adskiller dette speciale sig ved i højere grad at anvende Danmarks Statistik's imputerede værdier med henblik på at miste så få observationer som muligt, når variablene kombineres.

⁴Danmarks Statistik anvender imputerede værdier, når det ikke har været muligt at fastlægge værdien på et mere detaljeret niveau, hvor de så har indhentet information om DISCO fra et andet register end registret for lønstatistik.

A.4 ANSXREM

ANSXFREM informerer om en eventuel ansættelsesændring fra det forrige år til det aktuelle år for den enkelte ansatte. Variablen ser således fremad i tid til november året efter (DST-ANSXFREM n.d.). I dette speciale anvendes ANSXREM til registrering af jobskefite.

A.5 Arbejdsløses jobskefite: Kombination af SOCSTIL, SOCIO og DISCO

I dette speciale er der anvendt en datastruktur med jobskefite med en mellemliggende arbejdsløshedsperiode. I datamaterialet beregnes således sammenhængen mellem en given persons arbejdsløshed i et givent år i relation til vedkommendes arbejdsløshed og beskæftigelse i alle de andre år. Dette er gjort ved at kombinere SOCSTIL og SOCIO med DISCO⁵. Dette giver et analyseudvalg, som består af 597.437 observationer af jobskefite med 516.812 individer i alderen 16 til 69 år, som går fra at være beskæftiget i en arbejdsstilling til at være beskæftiget i en anden arbejdsstilling efter en mellemliggende periode med arbejdsløshed.

A.6 Beskæftigedes jobskefite: Kombination af ANSXREM og DISCO

For at skabe en datastruktur, der kan jobskefite, har dette speciale på samme måde, som Toubøl, Larsen og Strøby kombineret DISCO med ANSXREM. Det giver et analyseudvalg med 3.298.468 observationer af jobskefite med 2.778.841 individer i alderen 16 til 69 år.

⁵SOCSTIL og SOCIO indeholder definitioner af arbejdsløshed, der ligger tæt op af hinanden, men fanger forskellige aspekter. I deres binære form rammer SOCSTIL og SOCIO samme inddeling i 68 procent af tilfældende, dvs., at de ikke er enige om inddelingen. I dette speciale benyttes begge variabels inddeling således, at hvis den ene variabel siger en person er arbejdsløs, overruler det den anden variabels bestemmelse af at vedkommende ikke er det.

A.7 Variabeloversigt

Nedenfor ses en oversigt over alle variable, som er blevet anvendt i dette speciale.

Tabel A.5: Variabeloversigt

Variabel navn	Variabelbeskrivelse	Datasæt	Fra	Til
KOEN	Køn	BEF	1980	2013
ANSXFREM	Ansættelsesændring frem til året efter	IDAN	1980	2010
ANSXTILB	Ansættelsesændring i forhold til året før	IDAN	1981	2011
DISCOALLE_INDK	Fagklassifikation for beskæftigelsesforhold	INDH	1991	2009
LOENMV	Lønindkomst i alt	INDH	1980	2011
SOCIO	Socioøkonomisk klassifikation	INDH	1994	2001
SOCIO02	Socioøkonomisk klassifikation	INDH	2002	2011
SOCSTIL_KODE	Socioøkonomisk status	RAS	1996	2011
HFPRIA	Normeret tid for højeste fuldførte uddannelse	UDDA	1981	2012

B Bortfaldsanalyse

De empiriske resultater jeg er kommet frem til i kapitel 5 bygger, som nævnt data-materiale hentet fra Danmarks Statistik, som jeg ved hjælp af den netværksanalytiske med MONECA og Relativ Risiko får til at skabe netværk af arbejdsløses og beskæftigedes jobskifte på det danske arbejdsmarked i perioden 1996 til 2009. Det som jeg vil gennemgå i dette bilag er en bortfaldsanalyse af det analyseudvalg, som fregår af B.1.

Figur B.1: Analyseudvalg og population fordelt på antal

For at undersøge om bortfaldet har indflydelse på om visse grupper kan være underrepræsenteret, har jeg lavet en bortfaldsanalyse på alder og køn. For at vurdere analyseudvalget på alder, vil jeg vurderer om aldersgennemsnittet fra år til til er signifikant forskelligt fra en sand værdi (Malchow-Møller og Würtz 2003, s. 321). Formlen til at

B. BORTFALDSANALYSE

vurdere aldersgennemsnittet er:

$$Z = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}} \quad (\text{B.1})$$

Fra 2001 og frem er folk I analyseudvalget signifikant yngre end i populationen. Som det ses af figur B.2 følger aldersudviklingen i analyseudvalget aldersudviklingen i populationen. Hvor det er værst er det halvandet års forskel.

Figur B.2: Analyseudvalg og population fordelt på alder

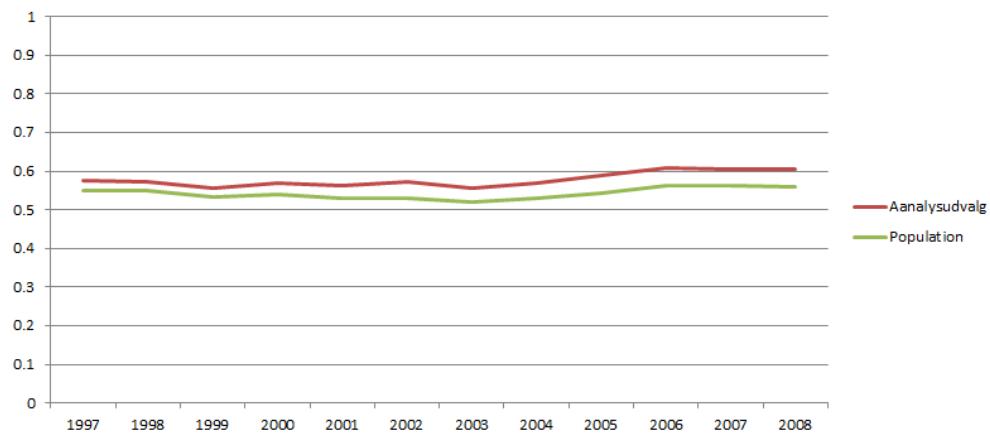

For at vurdere om en andel af kvinder i analyseudvalget er signifikant forskelligt fra en anden andelen af kvinder i populationen (Malchow-Møller og Würtz 2003, s. 312). Formlen til at vurdere andelen af kvinder er:

$$Z = \frac{\bar{p} - p_0}{\sqrt{p_0 \cdot (1 - p_0)/n}} \quad (\text{B.2})$$

Der er en stor og højsignifikante forskel på andelen af kvinder i analyseudvalget i forhold til populationen. Der er signifikant flere kvinder i analyseudvalget. Mænd må altså være dårligere eller mere upræcist registreret, da der er flere mænd end kvinder, som bliver sorteret fra, når man går fra populationen til analyseudvalget. På denne baggrund må man sige, at denne analyseudvalg har større en overvægt af kvinder end den burde have.

Figur B.3: Analyseudvalg og population fordelt på andelen af kvinder

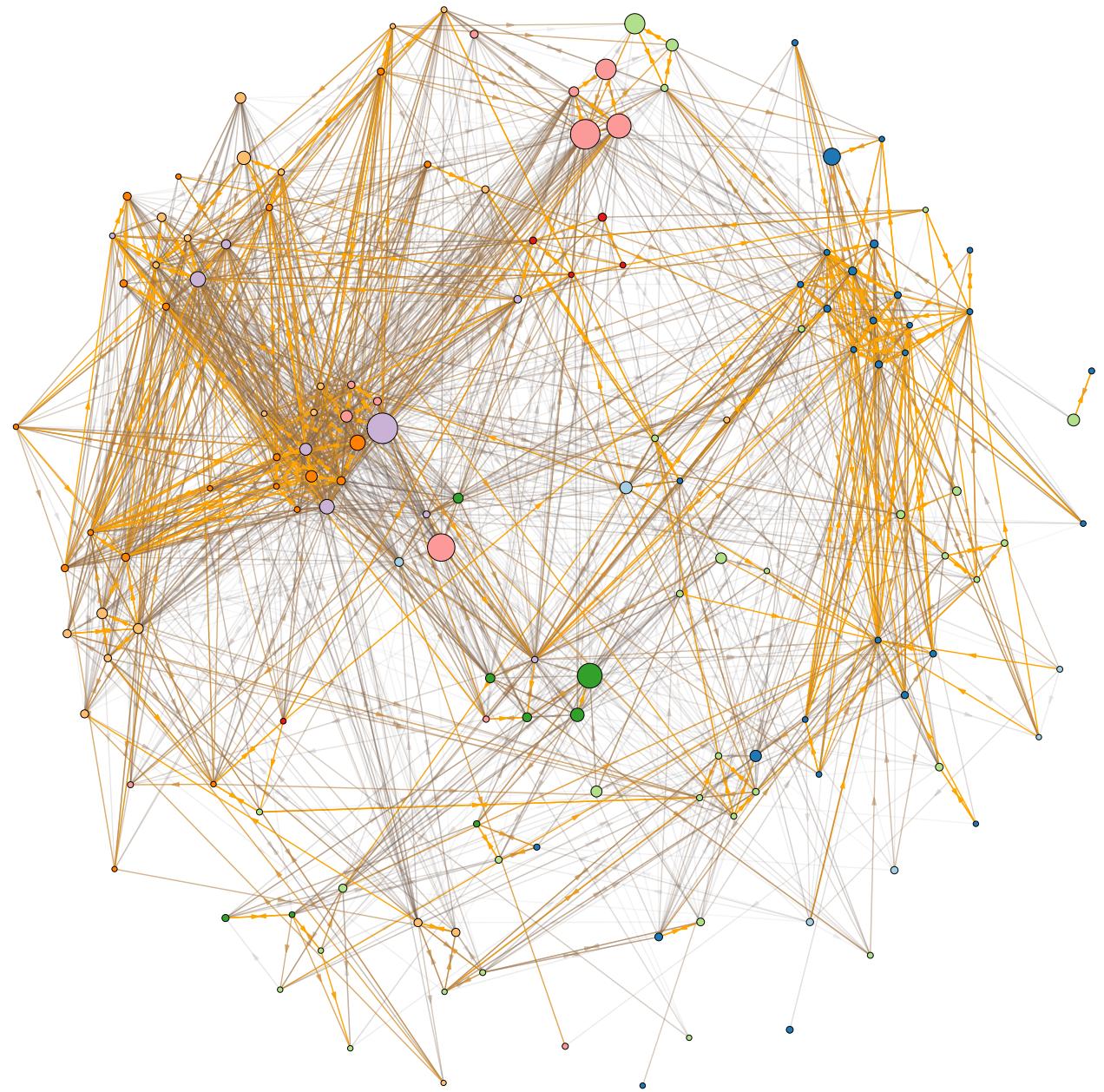

Bortfaldsanalysen viser altså, at analysevalget består af flere kvinder og er yngre end det burde være. for køn og alder. Jeg finder dog ikke dette til grundlag for at kunne afvise mine hypoteser.

C Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 1-5

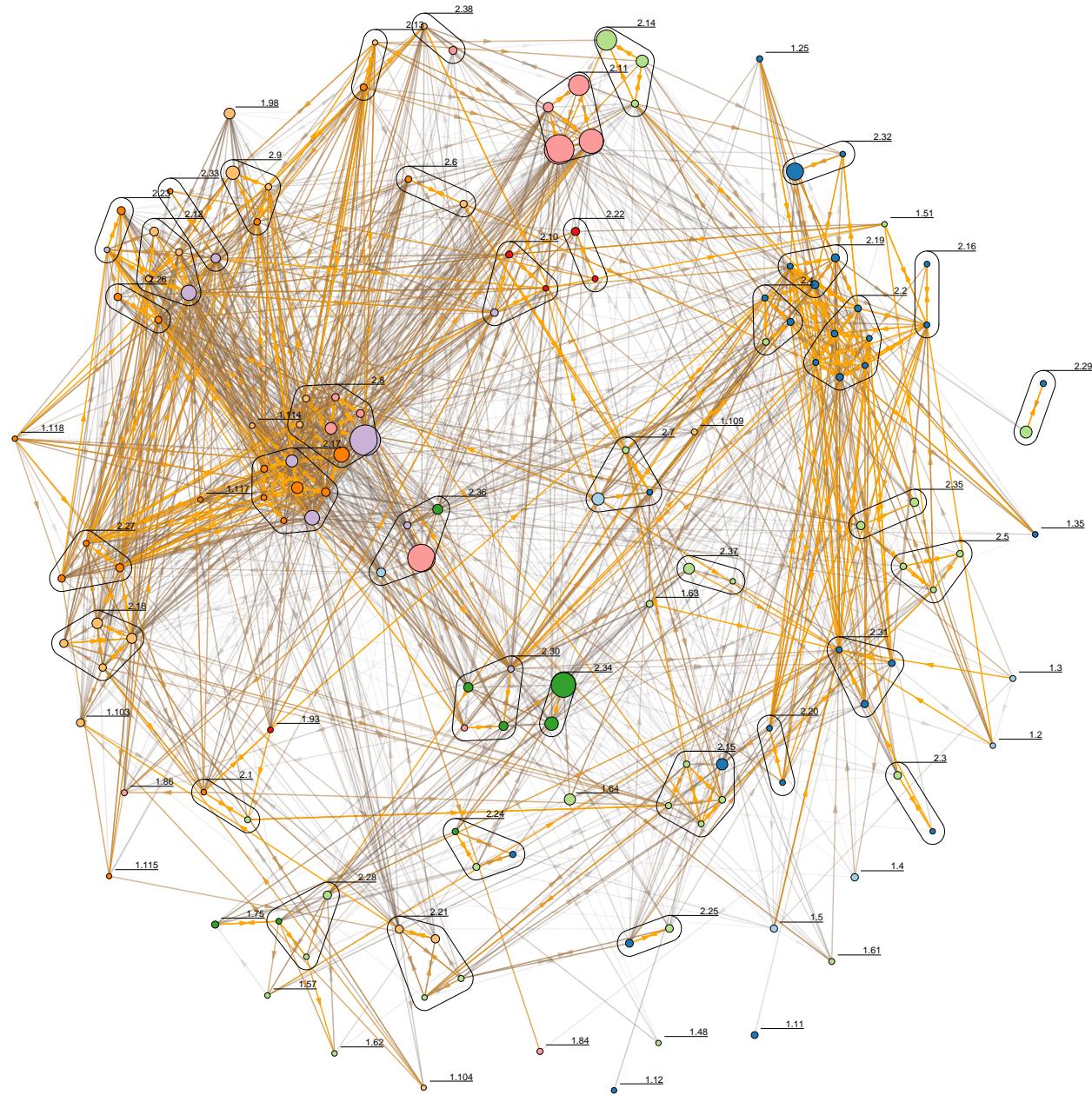
C. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING, NIVEAU 1-5

Figur C.1: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 1

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

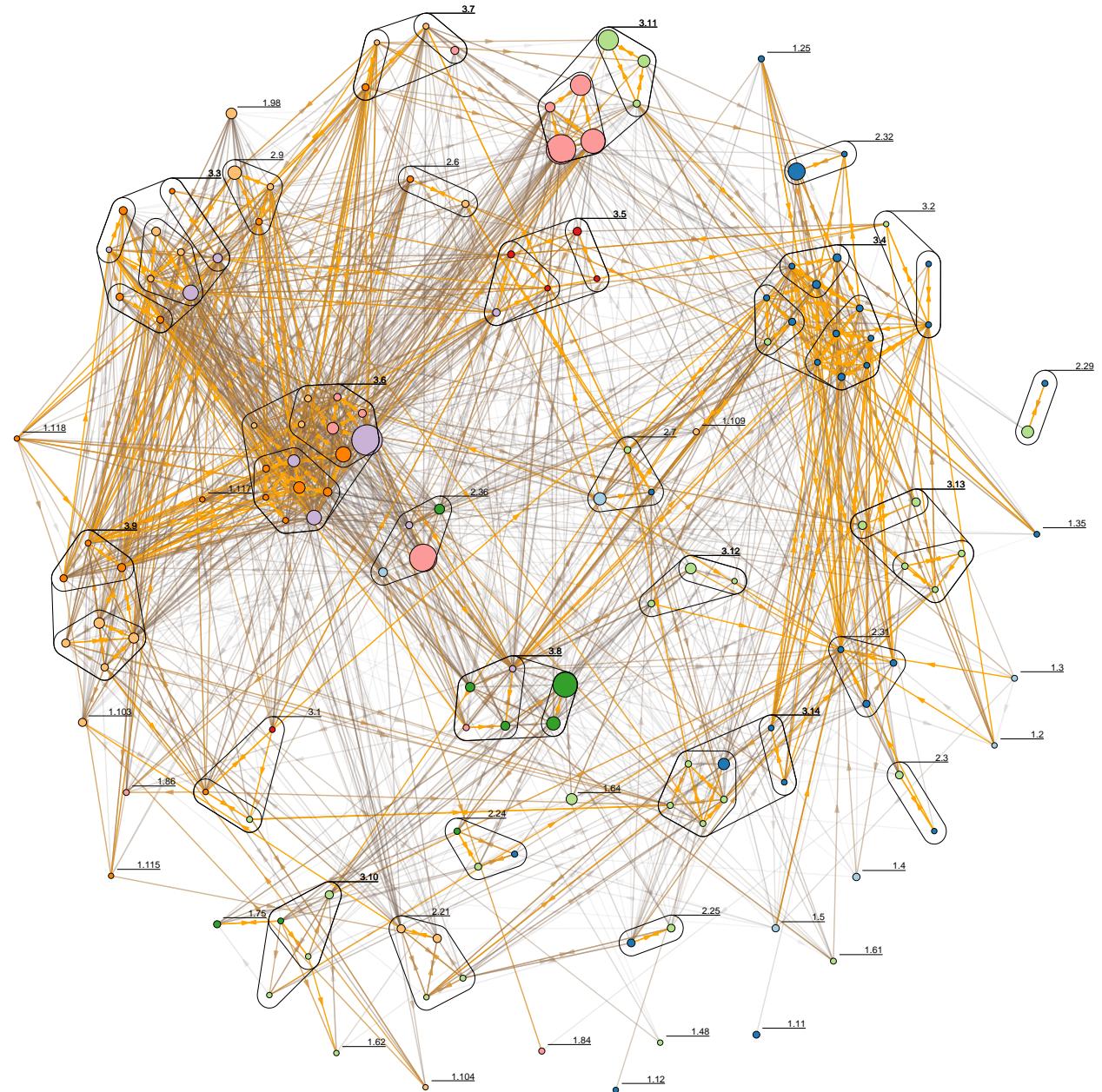
Figur C.2: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 2

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

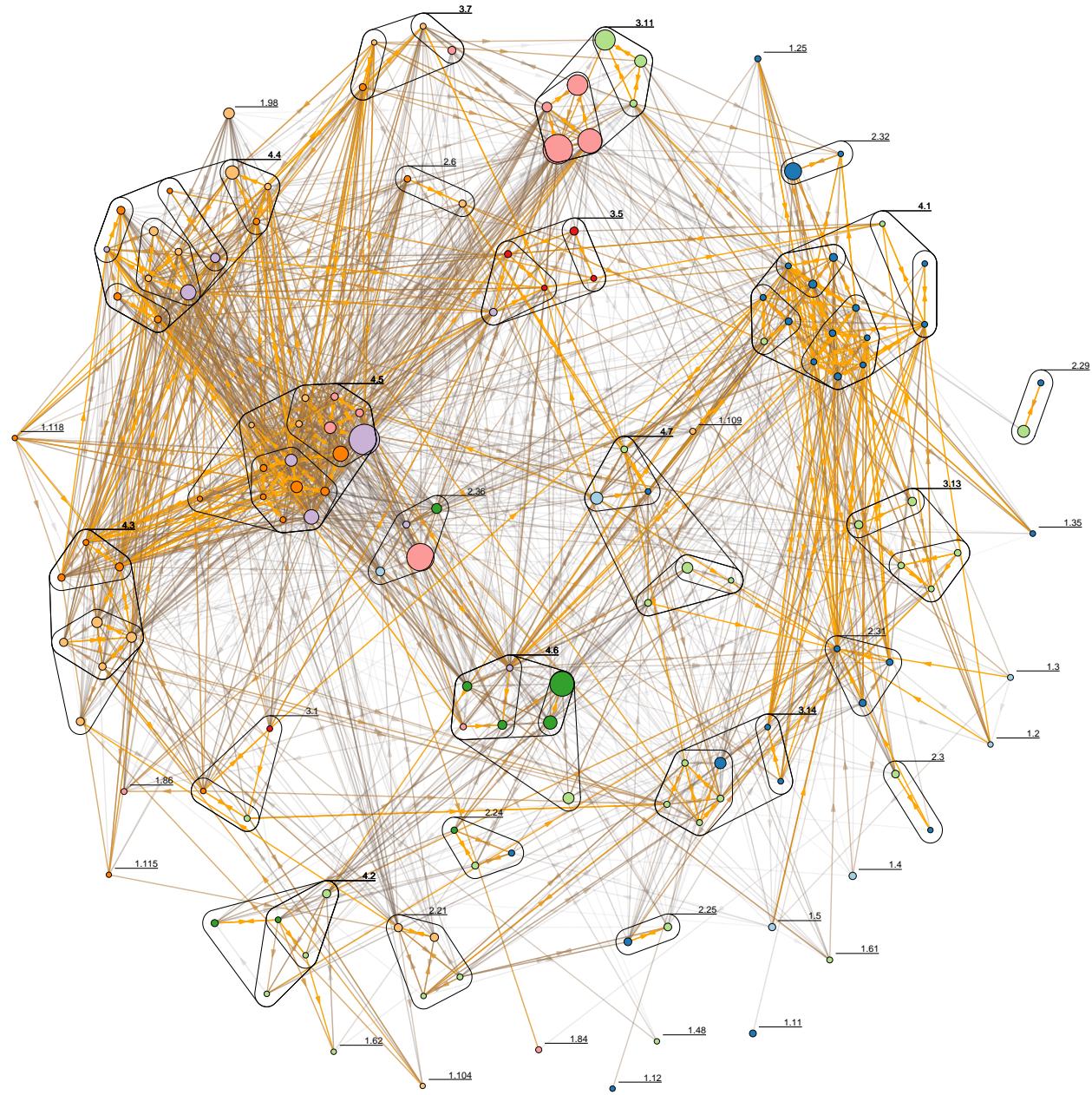
C. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING, NIVEAU 1-5

Figur C.3: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 3

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

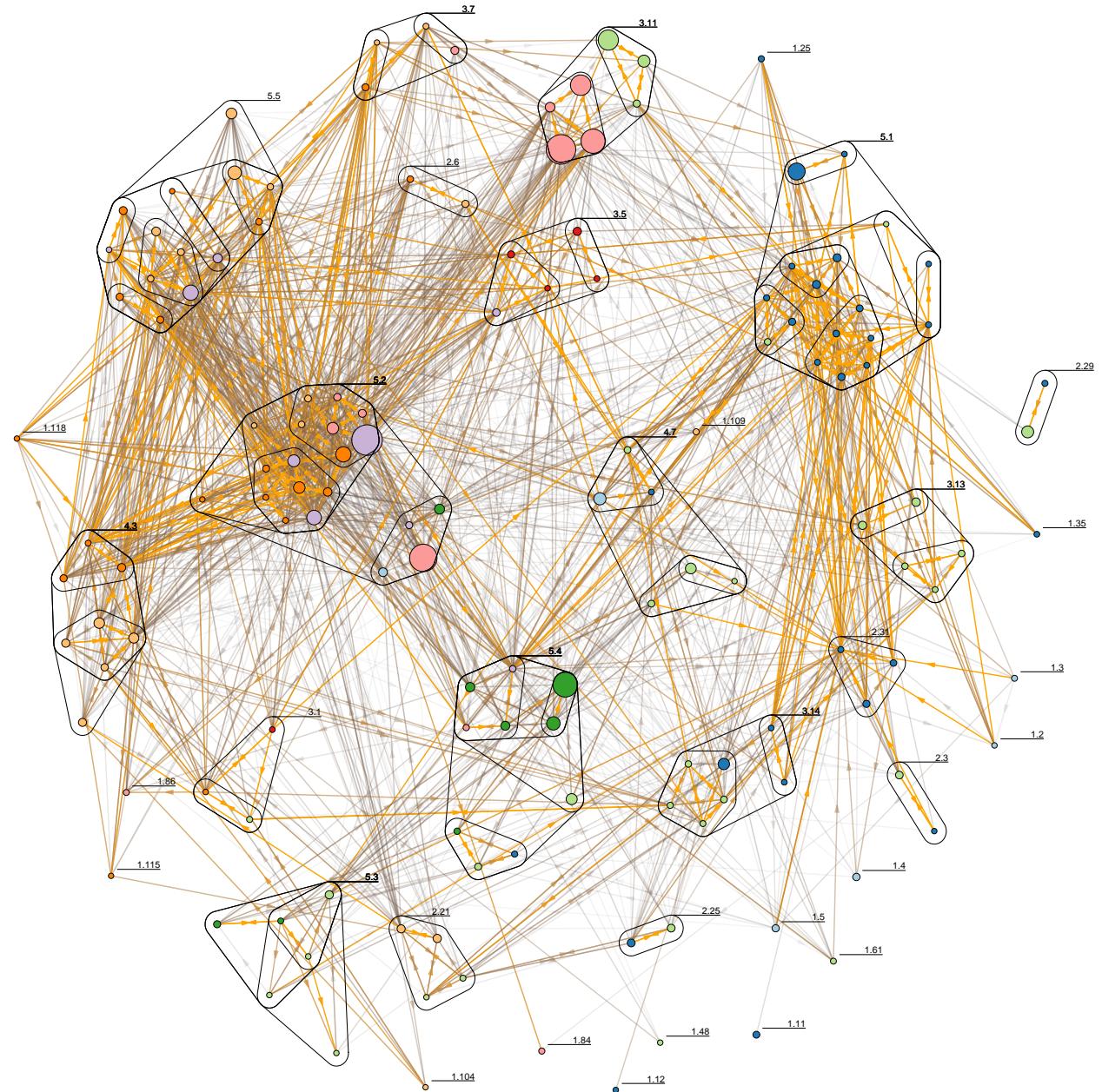
Figur C.4: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 4

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

C. SEGMENTERING AF ARBEJDSLØSES JOBSØGNING, NIVEAU 1-5

Figur C.5: Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 5

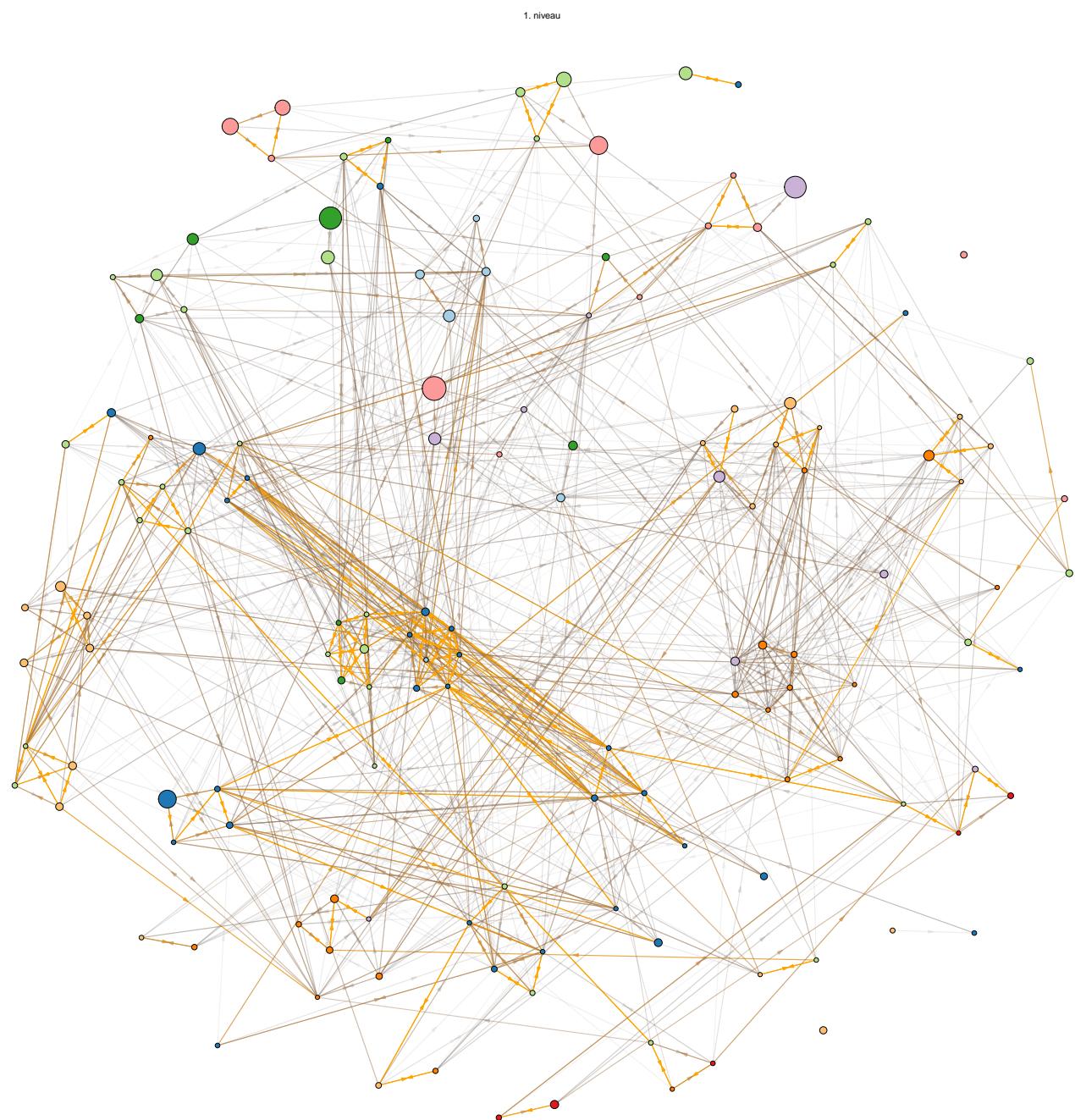

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

D Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 1-4

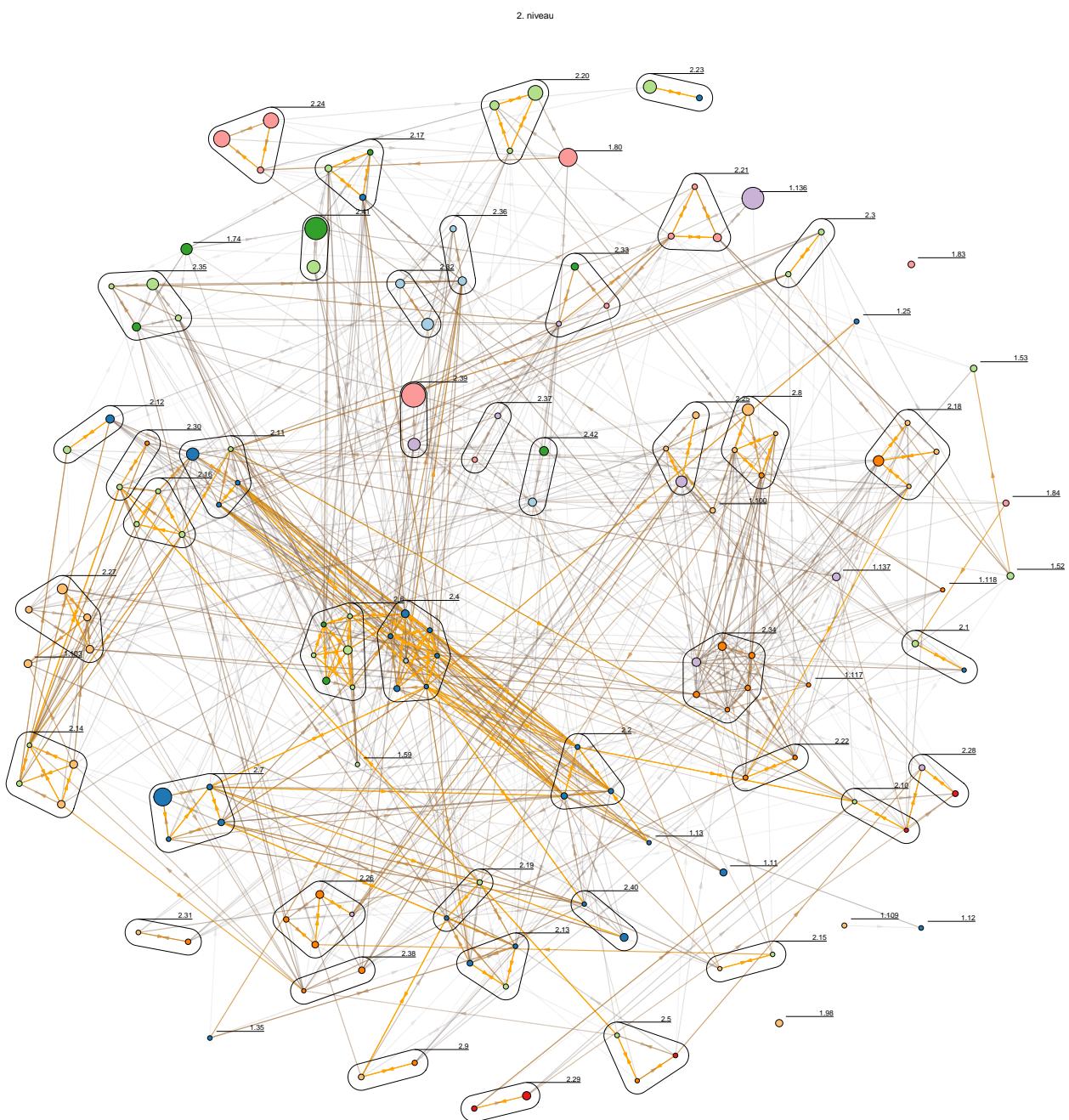
D. SEGMENTERING AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING, NIVEAU 1-4

Figur D.1: Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 1

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

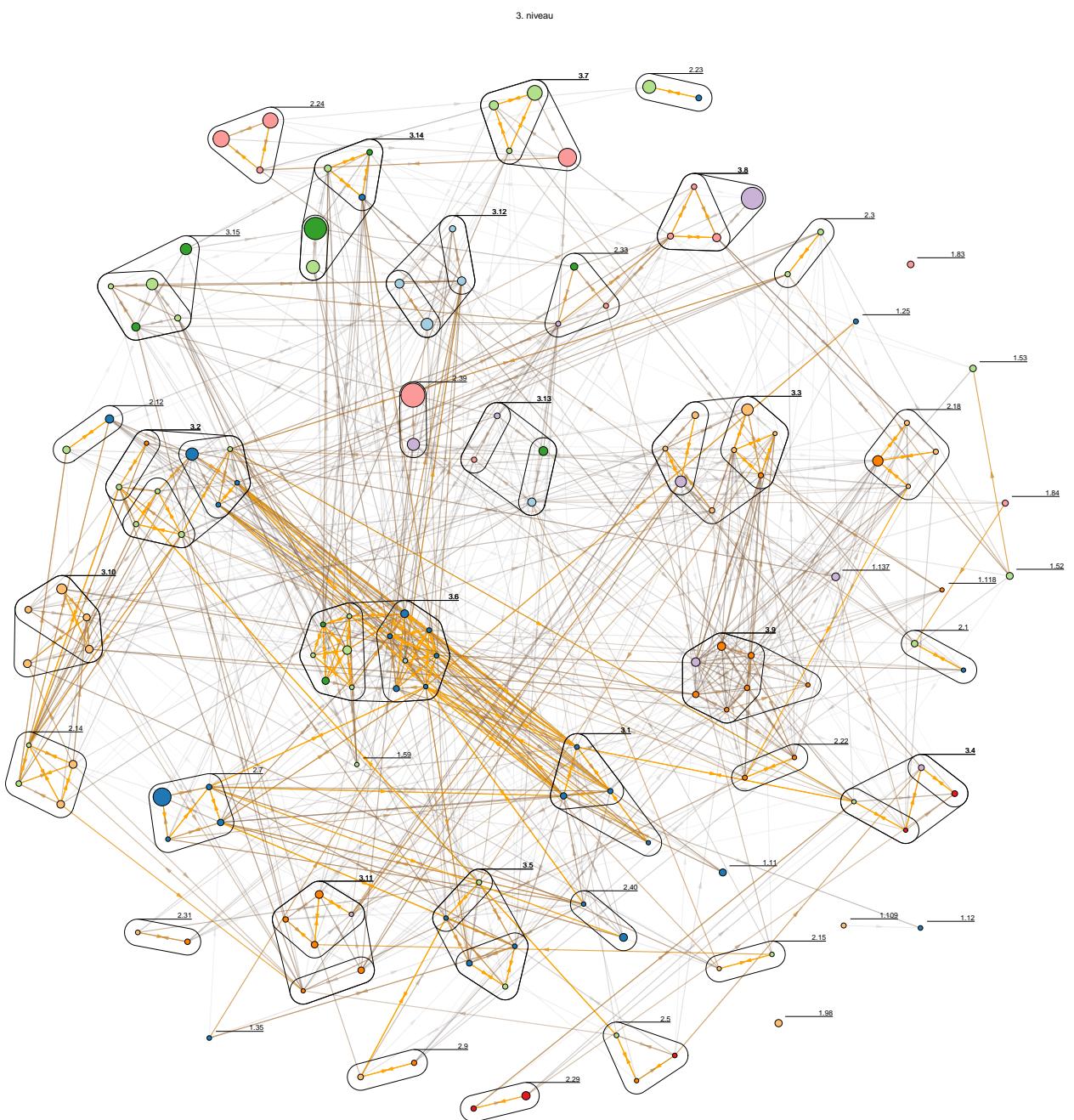
Figur D.2: Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 2

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

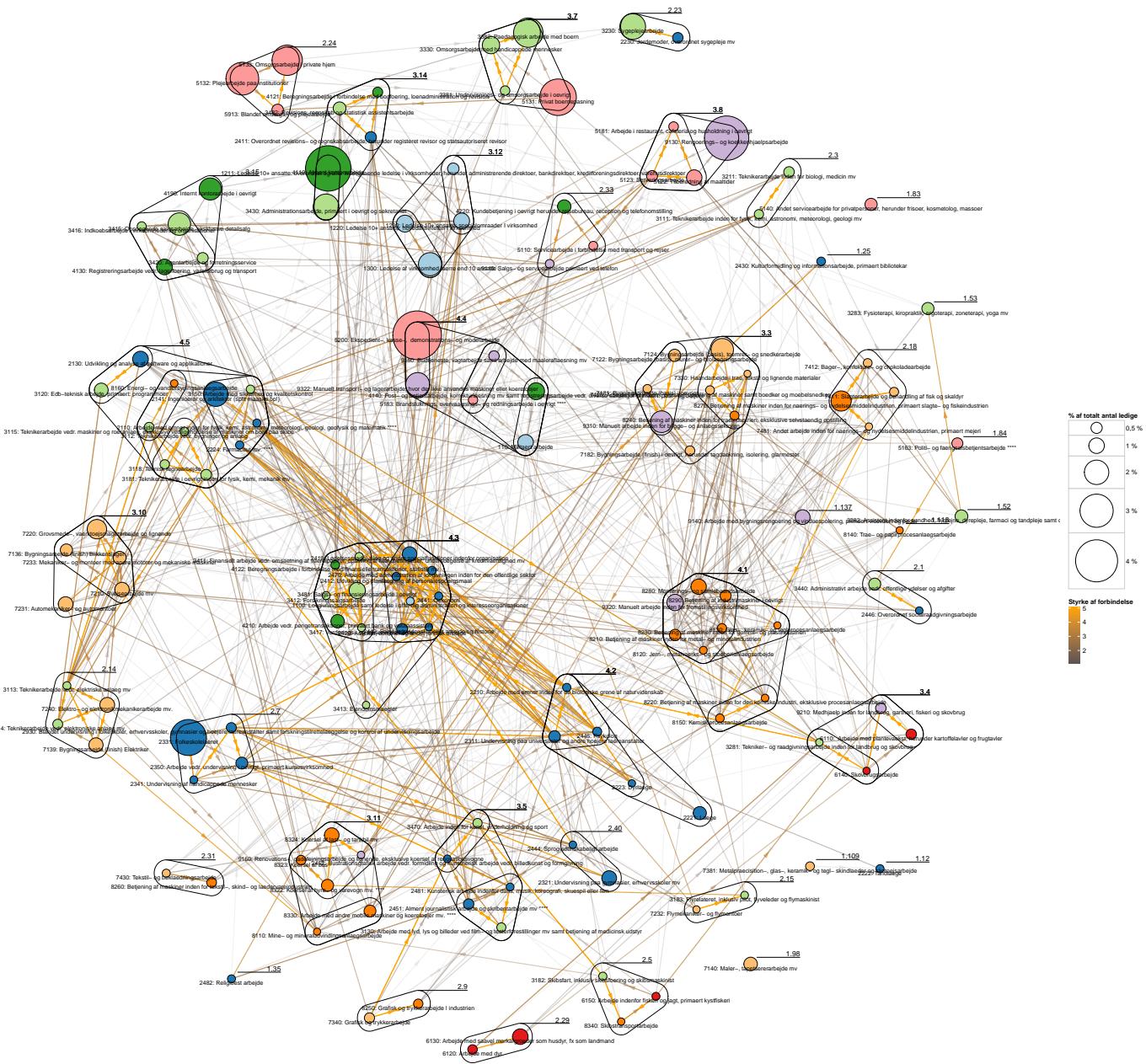
D. SEGMENTERING AF BESKÆFTIGEDES JOBSØGNING, NIVEAU 1-4

Figur D.3: Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 3

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

Figur D.4: Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 4

Kilde: Nielsen-Gravholt og Begtrup-Bright

E Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillingskategorier

Tabel E.1: Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillinger

Arbejdsstilling	Segment	Intern mobilitet	Andel kvinder	Uddannelses i år	Løn i kr.
110: Militært arbejde	5,2	23,7%	4,5%	12,858	209019,95
1100: Lovgivningsarbejde samt ledelse i offentlig administration og interesseorganisationer	1,2	42,9%	32,7%	14,65387	398481,15
1211: Ledelse 10+ ansatte; overordnet og/eller tvaergaende ledelse i virksomheder	1,3	36,5%	10,5%	13,62374	618421,44
1220: Ledelse 10+ ansatte; hovedaktiviteten I virksomhed	1,4	25,3%	31,2%	13,79932	314833,25
1230: Ledelse 10+ ansatte; specialområder I virksomhed	1,5	23,2%	28,2%	13,70203	431113,93
1300: Ledelse af virksomhed faerre end 10 ansatte	4,7	29,8%	32,4%	12,23139	123796,58
2110: Arbejde med emner inden for fysik, kemi, astronomi, meteorologi, geologi, geofysik og matematik	3,14	28,3%	39,8%	17,14541	308332,07
2130: Udvikling og analyse af software og applikationer	2,25	31,7%	20,2%	14,19989	288468,39
2141: Ingeniører og arkitekter	3,14	54,9%	23,4%	15,85775	286735,69
2210: Arbejde med emner inden for de biologiske grene af naturvidenskab	5,1	30,0%	56,1%	17,23416	252407,24
2221: Læge	1,11	94,5%	49,3%	17,0977	302555,83
2222: Tandlaege	1,12	93,6%	72,2%	16,92629	215728,93
2223: Dyrlaege	5,1	94,8%	62,3%	16,8673	336522,21
2224: Farmaceut mv.	3,14	51,9%	73,3%	16,9791	335862,36
2230: Jordemoder, overordnet sygepleje mv	2,29	49,4%	98,0%	15,84919	239375,54
2311: Undervisning paa universiteter og andre højere læreanstalter	5,1	39,9%	48,6%	17,7242	264644,81
2321: Undervisning paa gymnasier, erhvervsskoler mv	5,1	36,4%	55,5%	15,56209	257929,42
2331: Folkeskolelærer	5,1	50,0%	67,8%	15,25124	183422,00
2341: Undervisning af handicappede mennesker	5,1	18,8%	66,7%	15,25556	236716,12
2350: Arbejde vedr. undervisning i øve rigt, primaert kursusvirksomhed	5,1	29,1%	60,4%	14,74591	184084,97
2411: Overordnet revisions- og regnskabsarbejde, herunder registeret revisor og statsautoriseret revisor	5,4	40,9%	37,9%	13,9893	244156,51
2412: Udvikling og planlægning af personalespørgsmål	2,31	25,0%	41,1%	14,72116	222391,95
2419: Ledelsesraadgivning og andre specifikationer indenfor organisation	2,31	30,8%	44,7%	14,56919	338570,81
2420: Advokat, dommer og andet juridisk arbejde	2,31	42,8%	56,2%	16,77947	301380,39
2430: Kulturmiddling og informationsarbejde, primaert bibliotekar	1,25	61,0%	71,8%	15,29883	164227,85
2441: Økonomi	5,1	25,7%	51,4%	16,71169	295677,99
2442: Samfundsvidenkabeligt arbejde og historie	5,1	25,1%	61,9%	17,17091	200932,19
2444: Sprovidenskabeligt arbejde	5,1	32,7%	67,6%	15,46818	108556,13
2445: Psykolog	5,1	37,2%	74,4%	16,86785	226065,76
2446: Overordnet socialraadgivningsarbejde	2,3	22,0%	78,1%	14,87574	276063,88
2451: Alment journalistisk arbejde og skribentarbejde mv	5,1	50,5%	51,3%	15,06833	225997,46
2452: Illustrationsgrafisk arbejde vedr. formidling og kunstnerisk arbejde vedr. billedkunst og formgivning	4,7	37,3%	50,7%	13,37056	148679,00
2470: Arbejde med administration af lovgivningen inden for den offentlige sektor	5,1	15,6%	57,8%	16,28585	272345,23
2481: Kunsterisk arbejde indenfor dans, musik, koreografi, skuespil eller film	5,1	55,7%	47,4%	14,68102	201471,33
2482: Religiøst arbejde	1,35	61,6%	64,3%	16,34161	209809,46
2930: Blandet undervisning i folkeskoler, erhvervsskoler, gymnasier og højere læreanstalter	5,1	13,8%	61,3%	15,90771	191250,67
3111: Teknikerarbejde inden for fysik, kemi, astronomi, meteorologi, geologi mv	3,13	39,1%	85,0%	14,31201	201424,75
3112: Teknikerarbejde vedr. bygninger og anlaeg	3,14	24,5%	34,5%	14,1052	254485,27
3113: Teknikerarbejde vedr. elektriske anlaeg mv	2,21	17,3%	12,1%	14,06893	310823,86
3114: Teknikerarbejde vedr. elektroniske anlaeg mv	2,21	22,8%	12,0%	14,06873	258769,57
3115: Teknikerarbejde vedr. maskiner og roeranlaeg, eksklusive vedligeholdelse af maskiner om bord paa skibe	3,14	36,3%	9,0%	14,27362	259125,61
3118: Teknisk tegnearbejde	3,14	33,6%	71,5%	12,58175	206462,18
3120: Edb-teknisk arbejde, primaert: programmoer	2,25	25,0%	26,1%	13,51041	285056,88
3130: Arbejde med lyd, lys og billeder ved film- og teaterforestillinger mv samt betjening af medicinsk udstyr	5,1	43,5%	40,1%	13,41043	164888,89

E. NØGLETAL FOR DE ARBEJDSLØSES ARBEJDSSTILLINGSKATEGORIER

Tabel E.2: Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillinger (fortsat)

Arbejdsstilling	Segment	Intern mobilitet	Andel kvinder	Uddannelses i år	Løn i kr.
3150: Arbejde med sikkerhed og kvalitetskontrol	3.13	38,5%	39,5%	13,64194	278228,14
3181: Teknikerarbejde i øvrigt inden for fysik, kemi, mekanik mv	3.14	19,9%	46,6%	13,28417	242848,84
3182: Skibsart, inklusiv skibsfoering og skibsmaskinist	3.1	81,6%	2,3%	14,25556	286812,36
3183: Flyrelateret, inklusiv pilot, flyveleder og flymaskinist	1.48	60,0%	26,5%	12,12104	345853,72
3211: Teknikerarbejde inden for biologi, medicin mv	3.13	56,0%	88,0%	14,70665	210431,53
3230: Sygeplejearbejde	2,29	68,8%	97,1%	15,18556	179910,29
3281: Tekniker- og raadgivningsarbejde inden for landbrug og skovbrug	5.1	42,0%	30,5%	14,15873	215621,18
3282: Assistent indenfor sundhed, hygiejne, dyrepleje, farmaci og tandpleje samt optiker	3.13	46,9%	93,6%	13,36279	158033,47
3283: Fysioterapi, kiropraktik, ergoterapi, zoneterapi, yoga mv	3.13	66,5%	87,7%	14,50388	132629,16
3330: Omsorgsarbejde med handicappede mennesker	3.11	35,8%	78,8%	14,44611	197586,55
3381: Undervisnings- og omsorgsarbejde i øvrigt	3.11	14,6%	63,4%	13,69627	141157,02
3382: Paedagogisk arbejde med børn	3.11	55,3%	87,0%	14,42128	168026,68
3411: Finansielt arbejde vedr. omsætning af værdipapirer, opstilling af laanebetingelser mv	5.3	37,9%	34,8%	14,32143	467905,99
3412: Forsikringssalgarsarbejde	5.3	30,6%	39,4%	12,64378	314169,72
3413: Ejendomsmaegler	4,7	65,1%	27,8%	12,86503	173250,61
3415: Opsøgende salgsarbejde, eksklusive detailsalg	4,7	33,2%	32,8%	13,04174	272367,73
3416: Indkobsarbejde i virksomheder og organisationer	1,61	26,6%	54,1%	13,18239	275273,66
3417: Vurderings- og takseringsarbejde	5,3	39,0%	49,0%	13,87042	296523,42
3420: Agentarbejde og forretningsservice	4,7	23,1%	50,1%	13,20634	240673,66
3430: Administrationsarbejde, primaert i øvrigt og sekretariat	5,4	22,8%	72,7%	13,24707	248210,00
3440: Administrativt arbejde vedr. offentlige ydelser og afgifter	2,3	45,8%	79,3%	14,31915	221930,47
3470: Arbejde inden for kunst, underholdning og sport	4,7	35,1%	70,6%	13,62975	143330,31
3481: Salgs- og finansieringsarbejde i øvrigt	5,3	32,0%	50,7%	13,84799	227979,34
3482: Revisions, regnskab og statistisk assistentsarbejde	5,4	25,7%	75,1%	13,02227	244247,82
4110: Alment kontorarbejde	5,4	39,1%	85,2%	13,09739	184537,21
4121: Beregningsarbejde i forbindelse med bogføring, loenadministration og revision	5,4	17,6%	83,7%	12,79307	216487,67
4122: Beregningsarbejde i forbindelse med finansielle transaktioner, statistik mv	5,3	14,7%	75,7%	13,33218	233346,41
4130: Registreringsarbejde vedr. lagerføring, vareforbrug og transport	5,4	11,5%	60,4%	12,20059	167475,62
4140: Post- og betjentarbejde, korrekturlæsning mv	5,2	16,6%	46,0%	12,96587	146335,30
4190: Internt kontorarbejde i øvrigt	5,4	20,8%	80,9%	12,86012	117338,40
4210: Arbejde vedr. pengetransaktioner, primaert bank og valutaassistent	5,3	25,9%	81,4%	13,04363	199671,04
4220: Kundebetjening i øvrigt herunder rejsebureau, reception og telefonomstilling	5,4	21,3%	85,0%	12,66082	177297,60
5110: Servicearbejde i forbindelse med transport og rejsjer	5,4	28,9%	69,1%	12,79592	194144,89
5122: Tilberedning af måltider	5,2	36,6%	68,7%	12,02883	145356,64
5123: Serveringsarbejde	5,2	31,0%	66,7%	12,42049	132990,52
5131: Privat boernepasning	3,11	36,2%	80,3%	12,62728	137188,30
5132: Plejearbejde paa institutioner	3,11	39,6%	86,1%	12,70992	160211,86
5133: Omsorgsarbejde i private hjem	3,11	36,9%	93,3%	12,04226	145129,51
5140: Andet servicearbejde for privatpersoner, herunder frisoer, kosmetolog, massoer	3,7	52,1%	91,0%	12,94157	99232,41
5163: Politi- og faengselsbetjentsarbejde	1,84	38,5%	41,4%	13,24504	253955,43
5181: Arbejde i restaurant, cafeteria og husholdning i øvrigt	5,2	17,7%	53,9%	11,70503	68441,87
5183: Brandsluknings, overvaagnings- og redningsarbejde i øvrigt	1,86	21,5%	14,5%	12,09687	221028,01
5200: Ekspedit-, kasse-, demonstrations- og modelarbejde	5,2	33,6%	68,3%	12,40432	117188,27
5913: Blandet omsorgs- og plejearbejde	3,11	15,2%	92,8%	12,27121	136546,32
6110: Arbejde med plantevaekst, herunder kartoffelavlver og frugtavlver	3,5	39,9%	44,8%	12,26332	134259,92
6120: Arbejde med dyr	3,5	56,6%	32,4%	10,81329	76606,78
6130: Arbejde med saavel markafgroeder som husdyr, fx som landmand	3,5	67,0%	17,0%	9,969411	61859,71
6140: Skovbrugsarbejde	3,5	27,7%	24,9%	12,25	81367,82
6150: Arbejde indenfor fiskeri og jagt, primaert kystfiskeri	3,1	62,5%	5,7%	10,40916	129414,11
7122: Bygningsarbejde (basis), murer- og brolægningsarbejde	5,5	62,3%	2,1%	12,88324	183173,35
7124: Bygningsarbejde (basis), toemrer- og snedkerarbejde	5,5	60,1%	7,8%	12,86614	170119,07
7136: Bygningsarbejde (finish) Blikkenslager	4,3	62,0%	1,3%	13,15163	199514,03
7139: Bygningsarbejde (finish) Elektriker	2,21	49,0%	4,5%	13,15997	196087,27
7140: Maler-, tapetsererarbejde mv	5,5	70,9%	34,5%	12,45638	168190,44
7181: Bygningsarbejde (basis) i øvrigt	5,5	25,2%	2,7%	11,39329	191376,77
7182: Bygningsarbejde (finish) i øvrigt, herunder tagdaekning, isolering, glarmester	5,5	32,5%	9,8%	11,80133	175037,93
7210: Svejsearbejde mv	4,3	40,6%	4,5%	12,41682	213716,73
7220: Grovsmede-, værktoejsmagerarbejde og lignende	4,3	37,1%	4,5%	12,99925	193290,70
7231: Automekaniker- og automontør	4,3	49,0%	1,6%	13,09078	170522,52

Tabel E.3: Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillinger (fortsat)

Arbejdsstilling	Segment	Intern mobilitet	Andel kvinder	Uddannelses i år	Løn i kr.
7232: Flymekaniker- og flymontoer	1.104	53,5%	4,8%	12,96545	262188,92
7233: Mekaniker- og montoer med andre motorer og mekaniske maskiner	4,3	22,9%	4,6%	12,83294	237188,85
7240: Elektro- og elektronikmekanikerarbejde mv.	2,21	24,9%	8,2%	12,71205	179269,77
7330: Haandarbejde i træ, tekstil og lignende materialer	3,7	17,1%	64,1%	12,21259	160120,18
7340: Grafisk og trykkerarbejde	2,6	36,2%	42,0%	12,95577	221577,18
7381: Metalpræcision-, glas-, keramik- og tegl- skindlaeder og skotoejssarbejde	1.109	47,8%	58,0%	12,77082	120743,57
7411: Slagterarbejde og behandling af fisk og skaldyr	5,2	30,0%	55,6%	11,7435	156612,36
7412: Bager-, konfektion- og chokoladearbejde	5,2	38,3%	41,7%	12,33848	163903,03
7420: Arbejde i traeindustri, primaert opstilling af maskiner samt boedker og moebelsnedker	5,5	20,8%	24,0%	11,97994	158461,73
7430: Tekstil- og bæklaedningsarbejde	3,7	33,1%	83,4%	12,08816	108317,09
7481: Andet arbejde inden for naerings- og nydelsesmiddelindustrien, primaert mejeri	5,2	19,5%	48,8%	11,78571	176340,76
8110: Mine- og mineraludvindingsanlaegsarbejde	1.115	48,2%	4,6%	11,60465	305750,50
8120: Jern-, metalvaerks- og stoeberianlaegsarbejde	4,3	19,3%	14,8%	10,91168	195246,22
8130: Glas-, keramik- og teglprocesanlaegsarbejde	5,2	22,4%	35,5%	11,02191	202681,35
8140: Trae- og papirprocesanlaegsarbejde	1.118	17,5%	24,8%	11,23678	210217,19
8150: Kemisk procesanlaegsarbejde	5,2	16,9%	31,2%	11,91642	239298,33
8160: Energi- og vandforsyningssanlaegsarbejde	5,5	47,0%	10,3%	12,14744	208406,30
8210: Betjening af maskiner inden for metal- og mineralindustrien	4,3	19,8%	28,5%	11,3282	194693,75
8220: Betjening af maskiner inden for den kemiiske industri, eksklusive procesanlaegsarbejde	5,2	14,6%	42,0%	11,20137	194705,96
8230: Betjening af maskiner inden for gummi- og plastindustrien	5,2	16,2%	42,3%	11,29867	193817,61
8240: Betjening af maskiner inden for traeindustrien, eksklusive selvstaendig opstilling	5,5	21,8%	32,4%	11,17269	174949,68
8250: Grafisk og trykkerarbejde I industrien	2,6	30,3%	33,5%	11,58391	239992,04
8260: Betjening af maskiner inden for tekstil-, skind- og laedervareindustrien	3,7	29,6%	78,5%	10,73881	166287,56
8270: Betjening af maskiner inden for naerings- og nydelsesmiddelindustrien, primaert slagte- og fiskeindustrien	5,2	34,7%	48,5%	11,45747	184474,43
8280: Monterings- og samlebandsarbejde	5,2	23,7%	63,3%	11,20269	183865,49
8290: Betjening af industrimaskiner i oevrighet	5,2	16,1%	58,8%	11,35849	178175,25
8322: Koersel af hyre- og varevogn mv.	5,5	40,5%	7,0%	10,80207	133550,78
8323: Koersel af bus	5,5	28,6%	21,6%	11,03674	195995,73
8324: Koersel af last- og tankbil mv	5,5	31,5%	4,3%	10,62884	195573,77
8330: Arbejde med andre mobile maskiner og koeretoejer mv.	4,3	20,7%	8,4%	10,97849	214621,20
8340: Skibstransportarbejde	3,1	56,4%	5,5%	10,95773	199695,44
9110: Salgs- og servicearbejde primaert ved telefon	5,4	10,5%	57,0%	13,02354	106299,34
9130: Rengørings- og koekkenhjælpsarbejde	5,2	36,6%	77,4%	11,43417	130585,09
9140: Arbejde med bygningsrengeering og vinduespolering, primaert vicevaert og pedel	5,5	17,5%	21,1%	11,66337	167076,17
9150: Budtjeneste, vagtarbejde samt arbejde med maaleriaflesning mv	5,2	14,6%	40,9%	12,23989	105714,26
9160: Renovations-, gadefejningsarbejde og lignende, eksklusive koersel af renovationsvogne	5,5	20,8%	13,6%	11,31122	185923,32
9210: Medhjaelp inden for landbrug, gartneri, fiskeri og skovbrug	3,5	40,6%	60,5%	10,93613	123703,45
9310: Manuelt arbejde inden for bygge- og anlaegssektoren	5,5	41,6%	8,4%	10,77952	189258,71
9320: Manuelt arbejde inden for fremstillingsvirksomhed	5,2	17,4%	47,6%	11,17724	168234,47
9322: Manuelt transport- og lagerarbejde, hvor der ikke anvendes maskiner eller koeretoejer	5,2	19,0%	30,6%	11,33807	140770,01

F Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillingskategorier

Tabel F.1: Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillinger

Arbejdsstilling	Segment	Intern mobilitet
110: Militært arbejde	4.4	79,4%
1100: Lovgivningsarbejde samt ledelse i offentlig administration og interesseorganisationer	4.3	62,0%
1211: Ledelse 10+ ansatte: overordnet og/eller tvaergaaende ledelse i virksomheder	3.12	65,7%
1220: Ledelse 10+ ansatte: hovedaktiviteten I virksomhed	3.12	60,3%
1230: Ledelse 10+ ansatte: specialområder I virksomhed	3.12	62,7%
1300: Ledelse af virksomhed faerre end 10 ansatte	3.12	64,2%
2110: Arbejde med emner inden for fysik, kemi, astronomi, meteorologi, geologi, geofysik og matematik	4.5	53,8%
2130: Udvikling og analyse af software og applikationer	4.5	69,5%
2141: Ingenierer og arkitekter	4.5	78,6%
2210: Arbejde med emner inden for de biologiske grene af naturvidenskab	4.2	58,0%
2221: Læge	4.2	95,3%
2222: Tandlæge	1.12	94,0%
2223: Dyrlaege	4.2	88,9%
2224: Farmaceut mv.	4.5	75,7%
2230: Jordemoder, overordnet sygepleje mv	2.23	77,7%
2311: Undervisning paa universiteter og andre hoejere laereanstalter	4.2	67,4%
2321: Undervisning paa gymnasier, erhvervsskoler mv	2.40	70,5%
2331: Folkeskolelærer	2.7	71,7%
2341: Undervisning af handicappede mennesker	2.7	47,7%
2350: Arbejde vedr. undervisning i øvrigt, primaert kursusvirksomhed	2.7	60,0%
2411: Overordnet revisions- og regnskabsarbejde, herunder registeret revisor og statsautoriseret revisor	3.14	72,4%
2412: Udvikling og planlaegning af personalespoergsmaal	4.3	63,0%
2419: Ledelsesraadgivning og andre specialfunktioner indenfor organisation	4.3	67,0%
2420: Advokat, dommer og andet juridisk arbejde	4.3	76,7%
2430: Kulturformidling og informationsarbejde, primaert bibliotekar	1.25	80,3%
2441: Økonomi	4.3	56,8%
2442: Samfundsvidenskabeligt arbejde og historie	4.3	46,1%
2444: Sprogvidskabeligt arbejde	2.40	63,1%
2445: Psykolog	4.2	76,6%
2446: Overordnet socialraadgivningsarbejde	2.1	58,3%
2451: Alment journalistisk arbejde og skribentarbejde mv	3.5	78,2%
2452: Illustrationsgrafisk arbejde vedr. formidling og kunstnerisk arbejde vedr. billedkunst og formgivning	3.5	65,9%
2470: Arbejde med administration af lovgivningen inden for den offentlige sektor	4.3	56,2%
2481: Kunsterisk arbejde indenfor dans, musik, koreografi, skuespil eller film	3.5	72,2%
2482: Religiøst arbejde	1.35	86,2%
2930: Blandet undervisning i folkeskoler, erhvervsskoler, gymnasier og hoejere laereanstalter	2.7	44,3%
3111: Teknikerarbejde inden for fysik, kemi, astronomi, meteorologi, geologi mv	2.3	66,6%
3112: Teknikerarbejde vedr. bygnninger og anlaeg	4.5	64,2%
3113: Teknikerarbejde vedr. elektriske anlaeg mv	2.14	64,2%
3114: Teknikerarbejde vedr. elektroniske anlaeg mv	2.14	75,7%
3115: Teknikerarbejde vedr. maskiner og roeranlaeg, eksklusive vedligeholdelse af maskiner om bord paa skibe	4.5	70,1%
3118: Teknisk tegnearbejde	4.5	75,8%
3120: Edb-teknisk arbejde, primaert: programmoer	4.5	65,9%
3130: Arbejde med lyd, lys og billede ved film- og teaterforestillinger mv samt betjening af medicinsk udstyr	3.5	72,4%

F. NØGLETAL FOR DE BESKÆFTIGEDES ARBEJDSSTILLINGSKATEGORIER

Tabel F.2: Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillinger

Arbejdsstilling	Segment	Intern mobilitet
3150: Arbejde med sikkerhed og kvalitetskontrol	4.5	67,4%
3181: Teknikerarbejde i øvrige inden for fysik, kemi, mekanik mv	4.5	59,4%
3182: Skibsfart, inklusiv skibsfoering og skibsmaskinist	2.5	91,8%
3183: Flyrelateret, inklusiv pilot, flyveleder og flymaskinist	2.15	88,6%
3211: Teknikerarbejde inden for biologi, medicin mv	2.3	79,8%
3230: Sygeplejearbejde	2.23	86,7%
3281: Tekniker- og raadgivningsarbejde inden for landbrug og skovbrug	3.4	73,2%
3282: Assistent indenfor sundhed, hygiejne, dyrepleje, farmaci og tandpleje samt optiker	1.52	80,8%
3283: Fysioterapi, kiropraktik, ergoterapi, zoneterapi, yoga mv	1.53	85,9%
3330: Omsorgsarbejde med handicappede mennesker	3.7	68,9%
3381: Undervisnings- og omsorgsarbejde i øvrige	3.7	44,1%
3382: Paedagogisk arbejde med børn	3.7	74,5%
3411: Finansielt arbejde vedr. omsætning af værdipapirer, opstilling af laanebetingelser mv	4.3	69,9%
3412: Forsikringssalgarsarbejde	4.3	73,7%
3413: Ejendomsmaegler	4.3	80,8%
3415: Opsøgende salgsarbejde, eksklusive detailsalg	3.15	69,8%
3416: Indkoesbarbejde i virksomheder og organisationer	3.15	65,9%
3417: Vurderings- og takseringsarbejde	4.3	71,5%
3420: Agentarbejde og forretningsservice	3.15	68,5%
3430: Administrationsarbejde, primært i øvrige og sekretariat	3.14	69,9%
3440: Administrativt arbejde vedr. offentlige ydelser og afgifter	2.1	80,8%
3470: Arbejde inden for kunst, underholdning og sport	3.5	67,1%
3481: Salgs- og finansieringsarbejde i øvrige	4.3	67,1%
3482: Revisions, regnskab og statistisk assistentsarbejde	3.14	63,0%
4110: Alment kontorarbejde	3.14	72,6%
4121: Beregningsarbejde i forbindelse med bogføring, loenadministration og revision	3.14	62,8%
4122: Beregningsarbejde i forbindelse med finansielle transaktioner, statistik mv	4.3	62,2%
4130: Registreringsarbejde vedr. lagerføring, vareforbrug og transport	3.15	51,9%
4140: Post- og betjentarbejde, korrekturlæsning mv samt registreringsarbejde	4.4	59,6%
4190: Intern kontorarbejde i øvrige	3.15	47,5%
4210: Arbejde vedr. pengetransaktioner, primært bank og valutaassistent	4.3	76,1%
4220: Kundebetjening i øvrige herunder rejsebureau, reception og telefonomstilling	2.33	65,7%
5110: Servicearbejde i forbindelse med transport og rejser	2.33	76,1%
5122: Tilberedning af maaltider	3.8	67,5%
5123: Serveringsarbejde	3.8	54,4%
5131: Privat boernepasning	3.7	57,5%
5132: Plejearbejde på institutioner	2.24	75,2%
5133: Omsorgsarbejde i private hjem	2.24	73,6%
5140: Andet servicearbejde for privatpersoner, herunder frisoer, kosmetolog, massoer	1.83	81,5%
5163: Politi- og faengselsbetjentsarbejde	1.84	89,7%
5181: Arbejde i restaurant, cafeteria og husholdning i øvrige	3.8	58,7%
5183: Brandsluknings, overvågnings- og redningsarbejde i øvrige	4.4	71,0%
5200: Ekspedient-, kasse-, demonstrations- og modelarbejde	4.4	65,8%
5913: Blandet omsorgs- og plejearbejde	2.24	51,9%
6110: Arbejde med plantevaekst, herunder kartoffellavler og frugtvær	3.4	73,2%
6120: Arbejde med dyr	2.29	77,7%
6130: Arbejde med saavel markafgrøder som husdyr, fx som landmand	2.29	81,6%
6140: Skovbrugssarbejde	3.4	68,6%
6150: Arbejde indenfor fiskeri og jagt, primært kystfiskeri	2.5	84,3%
7122: Bygningsarbejde (basis), murer- og brolægningssarbejde	3.3	77,9%
7124: Bygningsarbejde (basis), toemer- og snedkerarbejde	3.3	80,0%
7136: Bygningsarbejde (finish) Blikkenslager	3.10	79,4%
7139: Bygningsarbejde (finish) Elektriker	2.14	73,7%
7140: Maler-, tapetsererarbejde mv	1.98	83,1%
7181: Bygningsarbejde (basis) i øvrige	3.3	56,3%
7182: Bygningsarbejde (finish) i øvrige, herunder tagdaekning, isolering, glarmester	3.3	61,2%
7210: Svejsearbejde mv	3.10	60,0%
7220: Grovsmede-, værktojsmagerarbejde og lignende	3.10	62,8%
7231: Automekaniker- og automontoer	3.10	71,8%

Tabel F.3: Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillinger

Arbejdsstilling	Segment	Intern mobilitet
7232: Flymekaniker- og flymontoer	2.15	81,1%
7233: Mekaniker- og montoer med andre motorer og mekaniske maskiner	3.10	59,8%
7240: Elektro- og elektronikmekanikerarbejde mv.	2.14	60,9%
7330: Haandarbejde i træ, tekstil og lignende materialer	3.3	53,5%
7340: Grafisk og trykkerarbejde	2.9	68,0%
7381: Metalpræcision-, glas-, keramik- og tegl- skindlaeder og skotojsarbejde	1.109	72,8%
7411: Slagterarbejde og behandling af fisk og skaldyr	2.18	60,2%
7412: Bager-, konfektion- og chokoladearbejde	2.18	66,6%
7420: Arbejde I traelindevstri, primaert opstilling af maskiner samt boedker og møbelsnedker	3.3	52,5%
7430: Tekstil- og beklaedningsarbejde	2.31	66,7%
7481: Andet arbejde inden for naerings- og nydelsesmiddelindevstrien, primaert mejeri	2.18	40,5%
8110: Mine- og mineraludvindingsanlaegsarbejde	3.11	64,0%
8120: Jern-, metalvaerks- og stoeberianlaegsarbejde	4.1	48,2%
8130: Glas-, keramik- og teglprocesanlaegsarbejde	4.1	54,1%
8140: Trae- og papirprocesanlaegsarbejde	1.118	51,2%
8150: Kemisk procesanlaegsarbejde	4.1	64,4%
8160: Energi- og vandforsyningssanlaegsarbejde	4.5	75,0%
8210: Betjening af maskiner inden for metal- og mineralindustrien	4.1	50,5%
8220: Betjening af maskiner inden for den kemiiske industrie, eksklusive procesanlaegsarbejde	4.1	48,1%
8230: Betjening af maskiner inden for gummi- og plastindustrien	4.1	49,6%
8240: Betjening af maskiner inden for traelindevstrien, eksklusive selvstaendig opstilling	3.3	49,0%
8250: Grafisk og trykkerarbejde I industrien	2.9	62,5%
8260: Betjening af maskiner inden for tekstil-, skind- og laedervareindustrien	2.31	56,7%
8270: Betjening af maskiner inden for naerings- og nydelsesmiddelindevstrien, primaert slagte- og fiskeindustrien	2.18	58,9%
8280: Monterings- og samlebaandsarbejde	4.1	56,2%
8290: Betjening af industrimaskiner i oevrigt	4.1	48,5%
8322: Koersel af hyre- og varevogn mv.	3.11	62,9%
8323: Koersel af bus	3.11	74,5%
8324: Koersel af last- og tankbil mv	3.11	73,4%
8330: Arbejde med andre mobile maskiner og koeretoejer mv.	3.11	64,3%
8340: Skibstransportarbejde	2.5	81,1%
9110: Salgs- og servicearbejde primaert ved telefon	2.33	42,0%
9130: Rengørings- og køkkenhjælpsarbejde	3.8	66,2%
9140: Arbejde med bygningsrengøring og vinduespolering, primaert vicevaert og pedel	1.137	67,6%
9150: Budtjeneste, vagtarbejde same arbejde med maalerafaessning mv	4.4	49,3%
9160: Renovations-, gadefejningsarbejde og lignende, eksklusive koersel af renovationsvogne	3.11	54,3%
9210: Medhjaelp inden for landbrug, gartneri, fiskeri og skovbrug	3.4	59,3%
9310: Manuelt arbejde inden for bygge- og anlaegssektoren	3.3	69,1%
9320: Manuelt arbejde inden for fremstillingsvirksomhed	4.1	50,3%
9322: Manuelt transport- og lagerarbejde, hvor der ikke anvendes maskiner eller koeretoejer	4.4	54,4%

Bilag G Figuroversigt

3.1	Eksemplificering af "MONECA"-algoritmen	34
3.2	Eksemplificering af "MONECA"-algoritmen	35
4.1	Oversigt over Nettoledighed, Bruttoledighed og AKU-ledighed	40
4.2	Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, 1996-2009	47
4.3	Segment bestående af arbejde med elektricitet og elektronik	48
4.4	Segmenteringsproces for arbejdsløses jobsøgning, niveau 1-5, 1996-2009 . .	50
4.5	Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, 1996-2009	51
5.1	Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, 1996-2009	57
5.2	Lægearbejde	60
5.3	Kontorarbejde	61
5.4	Rengøring, mad, salg, service og fabrik	62
5.5	Pædagogik, omsorg og pleje	63
5.6	Transport, bygge- og anlægsarbejde	64
5.7	Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, 1996-2009	66
5.8	Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, 1996-2009	67
5.9	Beskæftigede: Pædagogik, omsorg og pleje	71
5.10	Arbejdsløse: Pædagogik, omsorg og pleje	71
5.11	Beskæftigede: Sygeplejearbejde	72
5.12	Arbejdsløse: Sygeplejearbejde	72
5.13	Beskæftigede: Transport	73
5.14	Beskæftigede: bygge- og anlægsarbejde	73
5.15	Arbejdsløse, bygge- og anlægsarbejde	74
5.16	Beskæftigede: Kontorarbejde	75

5.17 Arbejdsløse: Kontorarbejde	75
B.1 Analyseudvalg og population fordelt på antal	105
B.2 Analyseudvalg og population fordelt på alder	106
B.3 Analyseudvalg og population fordelt på andelen af kvinder	107
C.1 Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 1	110
C.2 Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 2	111
C.3 Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 3	112
C.4 Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 4	113
C.5 Segmentering af arbejdsløses jobsøgning, niveau 5	114
D.1 Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 1	116
D.2 Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 2	117
D.3 Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 3	118
D.4 Segmentering af beskæftigedes jobsøgning, niveau 4	119

Bilag H Tabeloversigt

3.1	Opgørelse over mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger, 1996-2009	36
3.2	“Relativt risiko” for mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger, 1996-2009	37
4.1	Eksempel på datastruktur med en fiktiv person.	41
4.2	Oversigt over antal arbejdsløse	45
4.3	Opgørelse over mobilitet mellem 5 ud af 143 arbejdsstillinger, 1996-2009	48
5.1	Karakteristika for segmenteringsprocessen	59
5.2	Segmenter efter størrelse, 1996-2009	59
5.3	Karakteristika for segmenteringsprocessen	68
5.4	Segmenter efter størrelse, 1996-2009	70
A.1	Omkodning af SOCSTIL, 1997-2008	96
A.2	Omkodning af SOCIO/SOCIO02, 1997-2008	97
A.3	Eksempel på reducering af DISCOALLE_INDK	100
A.4	Eksempel på reducering af DISCOALLE_INDK	100
A.5	Variabeloversigt	103
E.1	Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillinger	121
E.2	Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillinger (fortsat)	122
E.3	Nøgletal for de arbejdsløses arbejdsstillinger (fortsat)	123
F.1	Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillinger	125
F.2	Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillinger	126
F.3	Nøgletal for de beskæftigedes arbejdsstillinger	127